

מורה חדש (אי קרט)
 מורה חדש (אי קרט) - מורה חדש (אי קרט) - מורה חדש (אי קרט)
 XXXVI. évfolyam.
 Főmunkatárs: Dr. MAERTON ERNŐ.
 A szerkesztésért és kiadásért felelős:
 SCHÖN DEZSŐ. - Kiadó: Mitrach
 Chades Ltd., Tel-Aviv, Rechov Ha-
 Szefer 14. (Schöndorfer) II. Tel.: 63771.

UJ KELELET

PÁRTONKIVÜLI NAPILAP

A KALYHA
 amely csodát
 művel a lakásban

FRIEDMANN JERUSALEM

Az UNO-közgyűlés napirendre tűzte Amerika panaszát Kína ellen

A Szovjetunió „a népi Kína elleni támadó akciók és tengeri kalózkodás” megbélyegzését követeli

New York, (UP). Az UNO közgyűlés tegnap 48 szóval ellenében elhatározta, hogy napirendre tűzi a Kínában elítelt amerikai pilóták ügyét. Burma, India, Indonézia és Jemen tartózkodtak a szavazástól. Krisna Menon indiai delegátus a szavazást megelőző vitában azt követelte, hogy az Egyesült Államok és Kína kormánya kezdjenek közvetlen tárgyalásokot a köztük fennálló feszültség megszüntetésére. A konfliktus elsimításának első és legfontosabb lépése az lenne, hogy hitosztitának Kína képviselőt az UNO-ban.

maradtak azzal az ürügyvel, hogy nem akarnak visszatérni szülőföldjükre”, - mondotta a pekingi rádió.
 New York, (AFP). - Arkadij Szobolov a Szovjetunió nevében határozati javaslatot terjesztett az UNO különleges politikai bizottságában, amely azt követeli a közgyűléstől hogy „megbélyegző módon ítélje el a népi Kína ellen elkövetett támadó cselekedeteket és tengeri kalózkodást. A továbbiakban az orosz javaslat azt kéri, hogy a közgyűlés megbélyegzően fogadjon el egy határozatot, amely a Szovjetunió szerint Csang

Kaj Sek támogatása révén a felelősség egy részét viseli, hogy foganatosítsa a szükséges intézkedéseket ezeknek a cselekményeknek a megszüntetése érdekében.
 Washington, (UP). - A demokráta párt két szenátora, Paul Douglas és Mike McCarty egyetemben jelentette be, hogy pártjuk támogatja Eisenhower elnök politikáját Formosa kérdésében és abban, hogy megakadályozzák Kínát a sziget elfoglalásában. Hírmagyarázóik szerint a demokráta párt úgy a szenátusban mint a képviselőházban egységesen fogja Eisenhower mögött állni ebben a kérdésben.

Szíria hadászati falvak felállítását tervezi az izraeli határon

Azt hiszik, hogy ezáltal a damaszkuszi kormány belső nehézségről akarja elterelni a lakosság figyelmét Ujabb tüntetések az egyiptomi kivégzések miatt

Damaszkusz, (AFP). - A szíriai kormány törvényjavaslatot hagyott jóvá, amelynek értelmében az izraeli-szíriai határon „védőfalvakat” fognak építeni. A kormány határozatáról a damaszkuszi rádió drámai hatáskeltéssel tájékoztatta hallgatóit. A rádió megszakította a rendes adását és a bemozdó mint sürgős közleményt olvasta be a hírt. A ramallai és a nicosiai közel keleti arab rádiók a nap folyamán többször is megismételték a hír közvetítését. Ennek hangulata mellett, hogy a szíriai kormány az izraeli támadások elleni védekezésül szánta rá magát erre a lépésre.

A Kol Jisraél hirmagyarázója propagandajellegűnek minősítette a bejelentést, amely nyilván belső célokat szolgál Szíriában. Izraelnek nincsenek támadó szándékai Szíriával szemben. Jól tudott dolog, hogy a szíriai határ alaposan kiépített védelmi vonal, amelyen ha építenek is „védőfalvakat”, azok se nem ártanak, se nem használnak. Nagyon valószínű, hogy a szíriai kormány a belső nehézségekről akarja elterelni a lakosság figyelmét a védőfalvak meséjével. A damaszkuszi kormányt nyugtalanítja a Muzulmán Testvériség szervezeteinek megmozdulása, amely egyre nagyobb méretű tiltakozásokban jelentkezik a kairói kivégzések ellen. A kormány törvényjavaslatot terjesztett a parlament elé, amely megtiltja a diákok politikai tevékenységét mind az iskola falain belül, mind azokon kívül. A törvényjavaslat eltiltja a politikai tevékenységtől a tanárokat és tanfelügyelőket is. Érdekes módon az intézkedés nem vonatkozik az egyetemi hallgatókra.

Tegnap este az egyetemi hallgatók Damaszkuszt a ismét tüntetést rendeztek a parlament előtt és a kairói kivégzések ellen tiltakoztak. A Muzulmán Testvériség mai központja mára újabb tüntetést hirdetett. A parlament előtti felvonulás csendben folyt le.

Uj miniszterelnök Japánban

Tokió, (UP). - A japán parlament tegnap Icsiro Hatujamás személyében új miniszterelnököt választott a leköszönt Sigeru Josida helyébe. Hatujama, aki a demokráta párt elnöke a két szocialista párt valamint a konzervatívok támogatásával kapta meg a kívánt többséget. A szocialisták azzal a feltétellel szavaztak velük, hogy januárban feloszlatták a parlamentet és új választásokat ir ki. Hatujama a parlament ülésén jelen volt 448 képviselő közül 254-nek a szavazatát kapta meg. Takirota Ugota liberális miniszterelnök-jelölt csak 191 szavazatot kapott.

A felsőbiróság kimondotta, hogy

nincs törvényes tilalom a sertéshús árusítására

Natanja városát kötelezték a felperes mézárások iparengedélyének megújítására - A vallásos miniszterek sürgős tárgyalást követelnek az ügyben

A jeruzsálemi felsőbiróság tegnap elvi jelentőségű ítéletet hozott a sertéshús árusításának kérdésében. Az elvi jelentőségű döntés, amelynek beláthatatlan kihatásai lehetnek úgy az országban, mint a külföldi zsidóság körében, Natanja város, valamint Chájim Axel és Aba Kleinspitz mézárások között hónapok óta folyó perben hangzott el. A kikértek a városi tanács csak azzal a feltétellel volt hajlandó az üzleti iparengedélyt meghosszabbítani, ha kötelezik magukat arra, hogy csak kóser húst fognak árusítani. Az ítélet kimondja, hogy a városi tanács túllépett hatáskörén úgy törvénykezést, mint jogi szempontból. A házasság eladásának ügye

országos probléma, amelynek eldöntése nem tartozik a municipális hatóságok ügykörébe.
 A natanjai határozati vallási és társadalmi szempontokon alapszik, anélkül, hogy a törvény erre felhatalmazást nyújtana. Ami pedig a városi tanácsnak azt a védekezését illeti, hogy a határozatot nemcsak vallási, hanem egészségügyi szempontok is befolyásolták.
 A Legfelsőbb Biróság kimondja, hogy egészségügyi szempontból a disznóhús semmilyen sem különbözik más élelmiszertől és ennek elbírálása különben sem a municipális hatóság feladata. Az ítélet például hozza fel, hogy általában a dohányzást is károsnak tartják az

egészségre, de mégsem jutna eszébe a helyi hatóságoknak betiltani a cigarettázást.
 A felsőbiróság szerint a kérdéssel kapcsolatban csak a Kneszetnek áll jogában törvényt hoznia és ha valamelyik városnak különleges indokai lennének a disznóhús árusításának betiltására, akkor is felhatalmazást kellene kapnia a Kneszettől, hogy erre irányuló rendelkezést hozhasson.
 A probléma magában foglalja a lelkiismereti és személyi szabadság kérdését és ebben az ügyben is kizárólag a Kneszet illetékes. De még a törvényhozó testület sem szokott a személyes szabadságot érintő határozatokhoz, ha ez a probléma nem szerepelt a választási harcban és nem bízik benne, hogy a kérdésben a nemzet többsége mögötte áll. Mint ismeretes a Kneszet (Folytatás a 12-ik oldalon)

Megkezdődött a marokkói vita az UNO politikai bizottságában

New York, (UP és AFP). Az UNO politikai bizottsága tegnap megkezdte a marokkói kérdés vitáját. Ahmed Sukeiri szíria delegátus az arab-ázsiai blokk 12 tagállamának közös határozati javaslatát nyújtotta be nagy beszéd kíséretében, amelyben bár tartózkodott a francia kormány elleni éles támadástól, megállapította, hogy a francia fennhatóság alatt álló északafrikai államokban sokkal súlyosabb a helyzet, mint ahogy feltüntetik.
 A határozati javaslat azt követeli, hogy Franciaország

kezden tárgyalásokat a marokkói nép igazi megbízottáival a nemzeti követelések teljesítéséről.
George Allen a hátszéken
 George Allen, az amerikai külügyminisztérium közkeleti államtitkára tegnap útra utazt a kis háromszög határvidékén és meglátogatta Säär Efrájim, Beírot és Haifa településeket. Allen eddigben már Tibériásban volt, ahol Dávid Ben Gurionnal találkozott.

Az atomenergia

nemcsak rombol, hanem épít is. Így a rádióaktivitás jó hatása is ismert bizonyos betegségeknél, mint pld. reuma, lumbago, artritisz és végtagbántalmaknál. - a tibériási hőforrások rádióaktivitásának - amelyet tudományos kísérletekkel bizonyítottak - különleges gyógyhatása van a reumás megbetegedésekre.

ÜDÜLJÖN

a tibériási hőforrásoknál
Chemè Tveria

Amíg a készlet tart:
la MÁRKÁS PAPAN
 19. - FONT

GANZFRIED PAPANOK
 T. A. KING GEORGE 30.

PELYHET, TOLLAT
 VESZEK

Zamatos KAVÉ csak SAVITTAL

Fájdalomtól porig sujtva közöljük, hogy a legjobb anya, anyós, nagyanya és dédanya

GOLDSTEIN FANNY (Esztergom)
 rövid szenvedés után örökre itthagyt bennünket. Drága halottunkat ma, pénteken (dec. 10.) d. e. 9 órakor a telavivi Máze-utcai kórházból kísérjük örök pihenőhelyére.
 Goldstein Jákob, fia; Goldstein Éva, menyec; Szárá, Báruch, Jácl, unokái, dédunokája.

Goldstein Jákobnak
 szeretett édesanyja elhunyt fölötti mélységes gyászában baráti szívünk egész melegével osztozunk.
FRIEDMANN ALEXANDER ZSÓKA ÉS BARUCH

Felejtethetlen, drága jó anyáink
Öz. Strausz Lipótné 57
 SIKRÓAVATASA t. hó 12-iken, vasárnap d. u. 3 órakor lesz a zichron-méri (Bné Brák) temetőben. GYERMEKEI.

Fájdalomtól megtörtén értesítjük barátainkat és ismerőseinket hogy imádott anyám és hűséges feleségem
BRÜLL SÁNDORNÉ
 e hó 6-ikán, hosszas szenvedés után elhunyt és a Haifa-khayat beachi temetőben helyeztük örök nyugalomra.
 Haifa, (Hánási 40), 1954. december hó.
 férje: ING. BRÜLL SANDOR, fia: MIKLÓS.

A jugoszláv követ Sarét miniszterelnöknel

A kormány sajtóirodája jelentése szerint Mose Sarét miniszterelnök és külügyminiszter tegnap kihallgatáson fogadta Jovan Vukmanovicsot, Jugoszlávia izraeli követét. A kihallgatáson, amely félórán át tartott, a jelentés szerint folyó ügyeket tárgyaltak.
 Politikai körökben azt hiszik, hogy Vukmanovics követ rendkívüli kihallgatást kért és lehetséges, hogy az Tito tervezett közelkeleti látogatásával van kapcsolatban. Mint ismeretes, a jugoszláv államfő útban van India felé és onnan visszatérve, végig akarja látogatni a közelkeleti országokat.

Gmünd - Bergen Belsen!
 Akik 1944. decembertől 1945. februárig Gmündben majd Bergen-Belsenben voltak, sziveskedjenek jelentkezni „Gmünd” jellegre a jeruzsálemi kiadóban.

özv. Aharonovics Jákovné Rechovet (Bukarest) **Dr. Bodonyi Aladár és neje** Givat Rámában (Budapest)

cimek hiányában ezúton hívják meg rokonait, barátait és ismerőseiket gyermekeik
TAMAR és BANDI
 esküvőjére, amelyet f. hó 15-én, szerdán este 7 órakor tartanak a „Siomó”-teremben, Tel Aviv, Trumpeldor u. 17. (Ben Jehuda út sarok.)
 Sürgőse.: Dr. Bodonyi, Givat Rámában, Sikm Híztadrut 17. 45.

WEISZ DEZSŐ és EDIT
 örömmel értesítik barátait, hogy
FIUK MEGSZÜLETETT
 Haifa, (Geula 11/a), 1954. dec. 7.

A NATANJAI HOH „BNÉ CION” TEMPLOMEGYESÜLETE szeretettel köszönti alapító tagját
Deutsch Dánielt és nejét
 50 ÉVES HAZASSÁGI ÉVFORDULÓJUKON

Uj telefonszám Tel-Avivban
44-88 Személy- és csomagszállítás

HIREK

5715 Kiszlív 15. péntek
1954 december 10.
Gyertyagyújtás ideje:
Jeruzsálem 3.30
Tel-Aviv 4.17
Haifa 4.08

5715 Kiszlív 16. szombat
1954 december 11.
Hetzikasz: Vajsilách
Háftárak:
Hosá 12, 13-14, 9
Szombat kimenetele:
Jeruzsálem 5.15
Tel-Aviv 5.31
Haifa 5.13

Elmozdítási díj beföldre, egy hónapra házhozzáállással együtt H. 2.700. - Postacékkaszám: 4444.
Fiókok: Haifa, Shapira-utca 13.
P.O.B. 4094, tel. 2453, irodai tórus. kivül: 46711; Jeruzsálem, Erdős Béla, King George I. sz., Merkáz-kávéház.

Rabbi Jehuda Hámászi

A zsidóságnak egyik kiemelkedő, messze korokat bevilágító szellemi örököse, akit elismerésképpen az utókor egyszerűen „Rabbi”-nak, vagy „Rabénu Hámászi”-nak nevez. A hagyomány szerint korának azon kevés egyéniségei közé tartozott, akinek az életben együtt volt minden: tudás, világi hatalom és határtalan gazdagság. Működésének ideje a polgári idősámítás második évszázadára esik, valószínűleg 135 és 200 között élt.

Híllének a családjából származott, Simon ben Gámliónak a fia volt, aki után a patriarchátus (nási) tiszti székét is örökölte. Mint nási, az archeológusok által most feltárt gámbeli Bét Seárimban székelt, de sokáig élt és tanított Tiberiában és élete vége felé Ciporiban (Sephorisban) is. Nevét a tanítók addig csak élősóban terjesztett tanításainak és az azokból leszűrt törvényeknek (hálichák) rendszerbe foglalásával és kodifikációjával tette halhatatlanná. Életének nagy műve, a „Misa na rendje” (Sisá szidre Misa) a Tóra mellett a zsidóság alapvető törvénykönyve. A későbbi korok minden hálichikus szellemterméke, a Talmudnak nagy tenger, a különféle törvénytárgyakat végtelen sora, a „korábbiak” és a „későbbiek” mind a Misában lelke eredetüket.

A HAIFAI HOH KLUBSZINHÁZA
a haifai siker után
Ma Naharián
A MERKÁZ moziban,
este 8-kor előadja a
Pygmalion
Jegyek még korlátozott számban kaphatók az előadás előtt a mozi pénztáránál.
péntek este 8-kor
Dec. 17-én „Orot” moziban
Kirját Motzkin
Külön autóbusszok Gáv Jám és Kirját Chájim részére a 61-es vonalon, továbbá Cur Sálom és Sabiniának a mozihoz este 7.30-kor és előadás után vissza.
Jegyek a mozi pénztáránál és Grünbergernél, Haifán.
A chederai, natanjai és vámbeli előadások időpontját rövidesen közöljük.

A HAIFAI HOH KLUBSZINHÁZA
a haifai siker után
Ma Naharián
A MERKÁZ moziban,
este 8-kor előadja a
Pygmalion
Jegyek még korlátozott számban kaphatók az előadás előtt a mozi pénztáránál.
péntek este 8-kor
Dec. 17-én „Orot” moziban
Kirját Motzkin
Külön autóbusszok Gáv Jám és Kirját Chájim részére a 61-es vonalon, továbbá Cur Sálom és Sabiniának a mozihoz este 7.30-kor és előadás után vissza.
Jegyek a mozi pénztáránál és Grünbergernél, Haifán.
A chederai, natanjai és vámbeli előadások időpontját rövidesen közöljük.

A HAIFAI HOH KLUBSZINHÁZA
a haifai siker után
Ma Naharián
A MERKÁZ moziban,
este 8-kor előadja a
Pygmalion
Jegyek még korlátozott számban kaphatók az előadás előtt a mozi pénztáránál.
péntek este 8-kor
Dec. 17-én „Orot” moziban
Kirját Motzkin
Külön autóbusszok Gáv Jám és Kirját Chájim részére a 61-es vonalon, továbbá Cur Sálom és Sabiniának a mozihoz este 7.30-kor és előadás után vissza.
Jegyek a mozi pénztáránál és Grünbergernél, Haifán.
A chederai, natanjai és vámbeli előadások időpontját rövidesen közöljük.

A HAIFAI HOH KLUBSZINHÁZA
a haifai siker után
Ma Naharián
A MERKÁZ moziban,
este 8-kor előadja a
Pygmalion
Jegyek még korlátozott számban kaphatók az előadás előtt a mozi pénztáránál.
péntek este 8-kor
Dec. 17-én „Orot” moziban
Kirját Motzkin
Külön autóbusszok Gáv Jám és Kirját Chájim részére a 61-es vonalon, továbbá Cur Sálom és Sabiniának a mozihoz este 7.30-kor és előadás után vissza.
Jegyek a mozi pénztáránál és Grünbergernél, Haifán.
A chederai, natanjai és vámbeli előadások időpontját rövidesen közöljük.

HAIFA Schapira 13.
Judith Miller COSMETIC
megnyitotta kozmetikáját
szalonban.
Tel. 2594.
ARCAPOLAS! ELEKTROMOS SZŐRTELENÍTÉS (EPILÁCIÓ)!
ESTELYI KIKÉSZÍTÉS!

2 Uj Kelet 1954 XII 10

ennek megcsinálását vagy magyarázatát adják.
Nem csoda, ha Rabbi Jochánán ben Zakkáj mellett őt tartják a zsidó szellem és szemléletvilág második megmentőjének, aki olyan korban (a Hadriánusz féle üdözések után, a zsidó nép szétszórásának kezdeti idején) foglalta írásba és adta utóvalóul a zsidóságnak a szóbeli tant, amely korszak a világ színpadáról való le-tünéssel és szellemének a megsemmisülésével fenyegette az egész zsidó népet. Az ő működése nélkül a mai értelemben vett zsidó szellemi világ aligha létezne.

Már életében megfélemlített hatalom volt, akinek véleményét a Szinhedrion legtöbbször minden feltétel nélkül elfogadta. Ő volt az első nagy talmudbíró, aki életében és házában az általános hasznát arameus helyett a héber nyelvet intézményesítette, emellett különösen tudott görögül és nagy, világi műveltséggel rendelkezett. Ezzel teremtette meg a római körökkel, sok talmudlegényében elmesélt, nagyszerű összeköttetéseit. A hagyomány szerint az egyik római császárhoz baráti kapcsolatok fűzték.

A hagyomány még azt is elmeséli róla, hogy nagy gazdagságát két kézzel szorította a szűkösök között, míg ömaga a nási méltóság nagy udvartartása mellett a legerényesebb életmódot folytatta. Halála előtt így nyugodt szívvel jelenthette ki: „Világok Ura, Te tudod, hogy egész életemben a Tórában búvárokodtam, de hasznát belőle sajátmagamnak nem húztam egy fél újjal sem.” Egy másik híres mondanca: „A világot csak a Tórából tartja fenn.”

Kiszlív 15-én, a polgári idősámítás szerint valószínűleg 200-ban halt meg.

ZICHRON JAKOVI OLVASOINK FIGYELME!
A mai naptól kezdve az Uj Kelettel Zichron Jákobban kizárólag Friedmann Menáchem lapterjesztő képviseli. Kérjük olvasóinkat, hogy minden a lappal kapcsolatos ügyben (előfizetés, árusítás, hirdetés, stb.) forduljanak megbízottainkhoz.

Lévi Eskol pénzügyminiszter megérkezett Amerikába. New Yorkból jelentik: Lévi Eskol pénzügyminiszter tegnap repülőgépen New Yorkba érkezett. A pénzügyminiszter két héttel maradt az Egyesült Államokban és különböző gyűléseken és konferenciákon vesz részt a fejlesztési kölcsönkérdésről tárgyaló munkájának keretében. A newyorki repülőtéren Meir Sherman, a washingtoni nagykövetség gazdasági attaséja és zsidó személyiségek fogadták.

Montreal városa díszcéhdét adott Herzog főrabbi tiszteletére. Montrealból jelentik: Jicchak Hálévi Herzog, izraeli főrabbi számára tegnap Montreal városa díszcéhdét adott. A főrabbi, miután beírta nevét a vendégkönyvbe, a polgármester fogadta a zsidó hitközségek vezetőinek jelenlétében. Vasárnap dr. Herzog főrabbi felszólal a kanadai zsidó kongresszus és a cionista federáció által közösen rendezett népgyűlésen.

HAIFA Schapira 13.
Judith Miller COSMETIC
megnyitotta kozmetikáját
szalonban.
Tel. 2594.
ARCAPOLAS! ELEKTROMOS SZŐRTELENÍTÉS (EPILÁCIÓ)!
ESTELYI KIKÉSZÍTÉS!

2 Uj Kelet 1954 XII 10

A svájci utakon dolgozó tájéka a nemzetközi diákszervezet világválasztmányát. Genfben jelentik: A kommunista befolyás alatt álló nemzetközi diákszervezet közölte a svájci nemzetközi diákszervezettel, hogy 1955 januárjában Svájcban akarja megrendezni világválasztmányának ülést. A svájci diákszervezet vezetője foglalkozott az átirattal és úgy határozott, hogy nem vesz részt a kongresszuson még akkor sem, ha azt Svájcban rendezik. A vezetőség elutasította azt a kérést, hogy segítsen a kongresszus megszervezésében és járjon közbe svájci vizumok kiadása érdekében a kongresszus delegátusai számára.

Német repülőipari üzem fiókok akar létesíteni Egyiptomban. Kairóból jelentik: A kairói rádió közlése szerint repülőgépalkatrészeket gyártó német vállalat ajánlatot tett az egyiptoni kormányknak, hogy fióküzemet állít fel Kairóban. Az ajánlat szerint az üzem polgári és gyakorlati repülőgépek számára gyárt majd alkatrészeket.

Bráv Joli kalapszalonzába megérkeztek a téli szezon legújabb kreációi. Tel-Aviv, Hájarkon-u. 82.

Hajási igazolvány nélkül gázolt a katonai autó vezetője. Egy katonai autó a jaffai kikötő közelében tegnap elgázolta Niszim Ulusz 55 éves férfit, akit súlyos lábsérülésekkel szállítottak a Donnolo-kórházba. A sofőrt, Leon Cofit, akit nem volt hajási igazolvány, a rendőrség letartóztatta, majd óvadék ellenében szabaddá helyezte.

A Magyarok Kéltörvénykönyvének új kiadása vasárnap (dec. 12-től): Herzl-u. 26. I. em. - Felek fogadása kizárólag vasárnap és csütörtökön d. u. 5-7-ig.

Piatigorsky elutazott. Gregor Piatigorsky, a világhírű esztlita, aki Izraelben több koncertet adott, tegnap zongorakísézője, R. Berkovitz társaságában elhagyta az országot. A luddi repülőtéren az izraeli zenéi élet számos képviselője búcsúztatta.

A Volt KZ-ek egyesülete december 27-én nagy művész programmal egybekötött chanuka-estet rendez a telavivi Ortel-Szomban. Az est művészi részében fellépnek: Julia Stuevsky, Alexander Mantel, Samaj Rosenblum, Jochán Stuevsky és Lusztig Mose.

Tűz és sorozatos robbanások a japán hadügyminisztériumban. Tokióból jelentik: A japán hadügyminisztérium épületében nagy tűz tört ki, amely több robbanást idézett elő. A tűznek nincsenek áldozatai, de rendkívül nagy károkat okozott, mert fontos okmányok is a lángok martalékává váltak, többek között értékes kísérletekről szóló titkos beszámolók, valamint hadifelszerelésekre vonatkozó feljegyzések. A tűzet az épület gépházában felhalmozott benzinhordók robbanása idézte elő.

A PROGRESSZIV PART MAGYARAJKUK KÖRE
Rison Lecion: Folyó hó 11-én, szombat d. e. 11-kor a Herzl-utcai 61. mozdony nyitása alkalmával, dr. Farkas Emánuel mond beszédet, dr. Krausz Mose: „Választási elocsátározások”, míg dr. Gonda László: „Hisztrion politika és magánkezelés” címen tartanak előadást. Vendégeket szívesen látunk.

Haifa: Folyó hó 12-én, vasárnap d. u. 7 órakor az Arlozoroff-utca 3/a alatti mozdonyban összejövetel lesz. Dr. Polgár Miklós: Tel-avivi beszámoló; Dr. Deutsch Ferenc: Politikai szende címen tartanak előadást. Utána a KKL legújabb filmjeit vetítik, amelyhez Marton Ede tart vezető előadást. Vendégeket szívesen látunk.

Tel-Aviv: Folyó hó 14-én, kedden este 8 órakor a KKL Schapira u. 10 alatti színházában, dr. Krausz Mose: „Általános kérdések” címen tart előadást, utána a KKL legújabb filmjeit vetítik, amelyhez Dachner Klára tart vezető előadást. Vendégeket szívesen látunk.

Rehovot: A Herzl-u. 159 alatti klubhelyiségben, minden csütörtök este 8 órakor, a chug tagjainak találkozója.

Magas kölcsönt folyósít minden értéktárgyra
LOUVRE ZALOGHAZ
HAIFA, HERZL-U. 38.
az udvarban

2 Uj Kelet 1954 XII 10

A fekete piacon a hatóság olajadagokat. A gazdasági rendőrség tegnap adagolt élelmiszereknek a fekete piacon való eladásának gyanújával letartóztatta Avigdor Dichovsky telavivi étolajnyereskedőt. A rendőrség szerint Dichovszky különböző okiratok meghamisításának és eltüntetésének segítségével hat tonna kiutalt étolajat adott el a fekete piacon. A rendőrség ugyszintén letartóztatta Jechiel Kaufmann, aki Dichovszky tisztviselőjeként rá akart venni egy sofőrt, hogy egy hivatalos blankettát hamisan írjon alá.

Sztrájkjal fenyegetnek a Negev-Hatóság beér-sévei alkalmazottjai. A Szochnut kezelésében álló Negev-Hatóság beér-sévei dolgozói tegnap viharos közgyűlés során elhatározták, hogy sztrájkba lépnek bérrük késedelmes kifizetése miatt. Allításuk szerint a Szochnut a negevi körzet hátrányba helyezi a befizetések alkalmával. A közgyűlés elhatározta, hogy beér-sévei munkástanácsához fordul a sztrájk jóváhagyása érdekében. Hír szerint a munkástanács hajlandóságot mutat a sztrájk jóváhagyására, ha a Szochnut haladéktalanul nem javít a helyzetben.

Atadó mesek Jád-Nátánban, betegség miatt. Markovits Alex, Jád-Nátán. (Vasárnap egész nap, egyébként d. u. 3-tól.)

Süllyed a mexikói főváros. Mexico Cityből jelentik: A mexikói kormány meghívására két német tudós tanulmányozni kezdte Mexico City süllyedésének problémáját. A város, amely lecsapolt mocsárra építettek, az utóbbi időben évenként egy méterrel süllyed. A mexikói mérnökök attól tartanak, hogy a város központja 1990-ben már használhatatlan lesz, ha a süllyedés a jelenlegi tempóban folytatódik.

Londonba repült az El-Al vezérigazgatója. A Pinkusz, az El-Al repülő-társaság vezérigazgatója tegnap Londonba utazott. Hír szerint Pinkusz angol repülőgépek vásárlásáról fogott tárgyalásokat folytatni, de ezt a hírt az El-Al nem erősítette meg.

Magas kölcsönt folyósít minden értéktárgyra
LOUVRE ZALOGHAZ
HAIFA, HERZL-U. 38.
az udvarban

Vesszünk
antik és modern műtárgyakat, festményt, miniatúrát, ezüstöt, márkás porcelánt, kristályt, régi ékszer, elefántcsontot, bronzt, finom asztalneműt, előrendű bútort, perzsa és kínai szőnyeget, egész lakberendezést

Kohn & Lubarsky
HAIFA, HERZL U. 26.
TEL.: 4546.

Különleges alkalom
215 szoba- hálószoba lakás, modern, luxus, magastőlésint. bútorrel, a Kármelen eladó. 6000 font készpénz és 1000 font jelzálog. S. Sternberg & Son, Haifa, Herzl-u. 29. Tel. 3715, 2245. 9.30-12.30. 4-6.

Varrógép-műszereseket
csak elsőrangú szakembereket, FELVESZÉK.
„12/30 jelű, Uj Kelet, HAIFA, Schapira 13. sz.

Elsőrendű cukrászt
keressünk azonnalra
magas fizetéssel. Töke nem szükséges. Ajánlatok: „Chance” jelű, Advertising Centre, Haifa, Herzl-u. 40. (C)

Detektivregény
tel a legmodernebb irodalom mind megtalál SÁMUEL KÖLCSÖNKÖNYVTÁRÁBAN
HAIFA, Herzlia u. 7. (udvarban). Könyveket vesszék

Dr. Szónyi Géza halálának ötödik évfordulója
Öt éve annak, hogy dr. Szónyi Géza utolsó útjára kísérték barátainak és tisztelőinek nagy tábora. A nachlat-jicchaki temetőben alussza örök álmát, az általa alapított Schunat Rosenstein közvetlen szomszédágában. De nemcsak sírkő jelzi emléket ezen a tájon, hanem az a kultúrház is, amelyet Givatjim városa emelt Szónyi Géza nevére Schunat Rosenstein központjában. Ebben a kultúrházban sorozatos előadásokat rendeznek a közösi intézmények, ünnepnapokon pedig istentiszteletet tartanak benne hívők. Kevés magyarszámú zsidó emlékének adatott meg országunkban ez a tisztelet a héber jisuv részéről. Forrása pedig az a példa, amit Szónyi Géza élete és cionista pályája hagyott hátra mindazok számára, akik ismerték és köz-

letti ténykedésének áldását látták. Jöjjön, aszimiláns környezetből (Kassa vidékéről) indult és mindig hű maradt nyugati kultúrájához, mégis megtalálta az utat mindenütt, ahol működött - Erdélyben, Bukarestben, Izraelben - a keleti népi-zsidóság felkérésére és szívéhez. Cionizmus szociális lelkiismeretével párosult és mindig a gyakorlati megvalósítás útját járta és szolgálta: Kolozsváron a „Tarbut” héber gimnázium tanári katedráján; a Keren Hajjeszod erdélyi munkájának vezetésében; a bukaresti Palesztina Hivatal előnöki székében és a romániai alijja megszervezésében és beilleszkedésének előmozdításában itt az országban. Sokan ismerték és becsülték a jisuvban: magyarszámú zsidók, román zsidók, vátiek és ujak, vezetőfelfrások és egyszerű polgárok. Tisztelet és megbecsülés övezte egyéniségét életében és elismerő kegyelet övezi emléket halálában. d. h.

Haifai utmutató

NOI FODRÁSZAT ÉS KOZMETIKA ADIN HAIFA, Herz 61
A fodrászati osztály új vezetője azelőtt NEMES KATA
A kozmetikai osztály vezetője azelőtt NEMES KATA
Nylon-ráncalanító-urak - Szemölcs és szőrszálak végleges eltávolítása.
ARCAPOLAS
Dec. 1-én induló tanfolyamunkra tanítványokat felvesszünk.

PÉNZT Folyósít minden értéktárgyra
HAIFAN LOMBARD TALPIOT
Vezetők: ERDŐS L. és STÖSSEL ékszerész 61.

MAGYAR KÖLCSÖNKÖNYVTAR
KÖNYVEKERT MAGAS ÁRAKAT FIZETEK.
NORDAU-U. 30. WEISZ D. HAIFA.

GABI KOZMETIKAI SZALON
HAIFA, NORDAU U. 14
a szakma minden ágában a legköltségteljesbbit nyújtja.

PÉNZT Lombard-House-Hadar
Technikum-épületomb.

NAGY VÁLASZTEK CHANUKÁRA!
Készítéskák, érmék, óvek, ajándéktárgyak mindenféle borból és plasztikból.
STEIN PEREZ, Haifa, Herzl-utca 14. sz.

Ertesitem kedves ismerőseimet és az l. t. hölgyközönséget, hogy
kozmetikai szalonomat
Tel-Avivból HAIFARA, ARLOZOROFF-UTCA 80. (Balfour-sarok) HELEZTEM AT.
BUNCZEL (UNGAR) JUDIT

Haifai mozi-műsor:

ORAH Tel. 4017: — LYDIA BAILEY — (Szines) Dale Robertson Anne Francie

AMFITEATRUM Tel. 4018. — KET IGAZSÁG Michel Simon Anna Maria Ferrero

HADAR Tel.: 2509 — LUKRÉCIA BORGIA

ORIQU — Izraeli bemutató. OFELSEGE O'KEEFE Burt Lancaster (Szines.)

ARMON Tel.: 4848. — EGY KIRÁLYNŐ VILÁG-KÖRÜLI UTJA. — (Szines) Kisérőfilm: ROYAL SIMPHONY
A londoni szimfónikus zenekart vezényli: Sir Malcolm Sargent.

EN-DOR Tel.: 3421. — Vasárnap, hétfő: BATTLE CIRCUS Humphrey Bogart, Jane Alyson Kedd, szerda, csütörtök
A HET HOLD MADONNÁJA Phyllis Calvert Stewart Granger

ACMON Tel.: 3003 — LILI (3-ik hét)

GAL-OR. Nappal: Péntek, vasárnap, hétfő
A TÓ TITKA Kedd, szerda, csütörtök
Este: SENKIFIA

PEER Tel. 2232 SPARTACUS (A gladiátor) Massimo Girotti Ludmilla Tcherina

2 Uj Kelet 1954 XII 10

Mercatato o reg a zar k UNO-államdoan rendez lenne. Weins egy il lalás eli U tagja erlye Képe más n replik kor e nuak Miert arabol be a Wei dia pe függet előtt a ja, a hamed és ig lok é gásr dukat nehéz si ala Me Wein hogy gábar tásha betölt moik haner téket szem dül rium schal do t muzu az eg zsidó ságos runk arab- kal, mely guka gával lökö kal muzu ezt a hóg szolg keres kerés úy kán gok iránt és bi Mi ben zsim világ ban, (söt) ahol kat más részé illtv állan tiszt dezi mon folyt ilyen ezek meg nek. jük a m tiunk nek pilla lebet zoka zsol meg akad Tel épül a sz gerp ból átká be, nem gi ü Az, felh mes ber volt A vel társ

Egy HÉT Izraelben

Merész és meggondolatlan ötletet vetett fel nemrég az egyik újságban dr. Arje Weinschal ügyvéd az arabokkal kapcsolatban, hogy az UNO-közgyűlésen az arab államok delegátusai általános durva kirohanásokat rendeznek Izrael ellen. Mi lenne, — teszi fel a kérdést Weinschal ügyvéd, — ha egy ilyen gyűlölködő felszólalás után felállna az izraeli UNO-küldöttség a rá bízott tagja és az utasítást visszaerélyesen a ragalmakat? Képzeli csak el, milyen más hatása volna egy ilyen replikának, mint most, amikor egyedül kell viaskodniuk az arab államokkal? Miért ne lehetne az izraeli arabokat is bekapcsolni ebbe a küzdelemben?

Weinschal megemlíti India példáját, ahol az ország függetlenségének kivívása előtt a hinduk nemzeti pártja a kongresszus-párt möhamedán elnököt választott és így cáfolta rá az angolok és a pakisztániak kifogására, hogy az csak a hindukat képviseli, amivel megnehezítették Indiának vallási alapon való felosztását.

Még továbbmenően dr. Weinschal azt is javasolja, hogy bizonyos állásokat magában az állami közigazgatásban is arabokkal kellene betölteni, ami nemcsak demokratikus gesztus lenne, hanem nagy propaganda-értékkel is jelentene Izrael szempontjából. Vegyük például a vallásügyi minisztériumot, — mondja dr. Weinschal, — Miért kell ott zsidó tisztviselőnek állania a muzulmán ügyek élén? Sőt az egész ügyosztály tele van zsidókkal. Holott ha barátságos kapcsolatokat akarunk teremteni azokkal az arab-muzulmán országokkal, mint pld. Tunisz, amelyek nem azonosítják magukat teljesen az Arab Légióval az Izrael elleni gyűlölködés tekintetében, sokkal célszerűbb lenne, ha muzulmán-arabok vezetnék ezt az ügyosztályt. Minthogy az is csak előnyére szolgálja Izraelnek, ha a muzulmán-arabok vezetnék ezt az ügyosztályt. Minthogy az is csak előnyére szolgálja Izraelnek, ha a keresztény-árab állama, ami úgy az arabok, mint a Vatikán és a katolikus országok felé csak emelne az irántuk való rokonszenvet és bizalmat.

Miért ne lehetne Izraelben annivára liberális a rezsim, mint amilyen a mult világháború előtt Litvániában, vagy Lettorszában (sőt Romániában is!) volt, ahol külön minisztériumokat létesítettek a zsidó és más kisebbségek ügyeinek részére és azok élén zsidó, illetve kisebbségi miniszter, államtitkár és magasrangú tisztviselők állottak? — kérdezi dr. Weinschal. — Azt mondhatná erre valaki. — Folytatja, — hogy nincsenek ilyen arabok, akik vállalják ezeket a tisztségeket és meg is lehessen bízni bennük. Erre csak azt feltehetjük az illetőknek: Vajjon mi a magunk részéről elkövetünk-e mindent, hogy legyenek? Bizonyos, hogy egyik pillanatról a másikra nem lehet ilyen arabokat druzokot, bahaitákat elővarázsolni, de megfelelő légkör megteremtése mellett idővel akadni fognak.

Tel-Aviv városi tanácsa új épületbe tette át üléseinak a székhelyét, miután a tenzoparti volt Kneszet-épületből áthelyezték. Amikor átköltöztek az új helyiségbe, elfelejtették átvinni a nemzeti zászlót, amely a régi ülésterem falát díszítette. Az aki erre a mulasztásra felhívta Levanon polgármester figyelmét, — J. Silber kommunista tanácsos volt éppen.

A jövedelmi adó kivetésével kapcsolatban létesített társadalmi bizottságok meg-

alakultak és megkezdték működésüket az adómegállapító tisztviselők mellett. Jeruzsálemben a bizottság első ülését ünnepélyes külsőségek között tartották meg és azon Lévi Eskol pénzügyminiszter is felszólalt.

— Ha az állam lakosai nem fognak adót fizetni, — mondotta többek között a miniszter felindultan, — akkor könnyen megeshet, hogy ezt vérrrel fogják megfizetni. A határokon kiömlő vérből sokat meg lehetett volna menteni pénz segítségével, ha lett volna elegendő pénz katonai felszerelésre, ruhára és más szükségletekre.

— Tudom, hogy az emberek nem szeretnek adót fizetni, — folytatta Eskol pénzügyminiszter, — csak hogy éppen itt kezdődik a bűnünk. Az állam kiiktálását megelőző években folytató az azt mondták az országban élő zsidók: bárcsak eljőne már a napja annak, hogy a zsidó államnak fizessünk adót és most amikor a zsidó állam megvan, nem akarunk fizetni.

Érdekes volt a tel-avivi bizottság ülése is, ahol Eljáhu Mazar gyémántgyáros, az adófizetők képviselője arról beszélt, hogy az igazságos adófizetésre rá kell nevelni a polgárokat, a nevelés pedig sok türelmet igényel. Felszólalása során elmesélte egy ausztriai polgár esetét, aki politikusi létére dörögdelmes beszédet mondott „a végnélküli adók ellen, amelyek már nem hagyják élni az embert”. Amikor

leszállt az emelvényről, valaki megkérdezte a szónoktól, mennyi adót fizet, hogy ennyire el van keseredve. Mire az illető habozás nélkül ezt válaszolta:

— En egyáltalán nem fizetek adót, de még az is sok.

Egyébként úgy hírlik, hogy az új pénzügyi évben csökkenteni fogják azoknak a jövedelmi adóját, akik évi 3000 és 4800 font közötti összszéget keresnek. Lévi Eskol pénzügyminiszter valóban célzást is tett erre a Kneszetben és habár nem említette, hogy milyen jövedelmi kategóriáknál gondolja leszállítani az adót, utólag kiszivárgott, hogy kikre céloz. Amikor a kormány az állami orvosok passzív ellenállásának okaként felhozott fizetésemelési követelésekről tárgyalt, Lévi Eskol ellenezte a fizetésemelést és azt azzal indokolta, hogy az alkalmazott orvosok is élvezni fogják az adócsökkenést.

A pénzügyminisztérium mellett az UNO részéről működő adóügyi szakértő, dr. Bloch már régebben tett javaslatot a jövedelmi adófizetők között fennálló ugraszzerű különbségek részben megszüntetésére. A szakértő arra hivatkozott, hogy amikor éveken ezelőtt a jövedelmi adókategóriákat megállapították, évi 3 ezer font még nagy keresetnek számított, ma azonban legfeljebb közepes jövedelemnek tekinthető és így nem indokolt a magas

adókutas sem ezeket a jövedelmeknél. Azt hiszik, hogy a jövedelmi adó csökkentése ezeknél a jövedelmi kategóriáknál havonta 10—18 fontot fog kitenni.

Ötéves fennállása után a Kirját Motzkinban létesített héber nyelvűpán átköltöztött a bät-gálmi bét olimba. Ebből az alkalomból a Szochnut haifai kirendeltségének vezetői közölték, hogy az elmúlt öt év alatt 1400 ember végezte el a Motzkin-nyelviskolát, mégpedig főként szabadfoglalkozásúak, akiknek az elhelyezkedésében legfőbb előfeltétel a héber nyelv tudása. Az ulpán 37 országból származó „növénydekei” közül vannak, akik ma a haifai Technikumon tanítanak vagy más iskolákban adnak elő, vannak ismertevű-ügyvédek, különböző közintézmények vezetői, újságírók, orvosok, színészek, stb. Még turisták is hallgatták az ulpánt, hogy megtanuljanak héberül és amikor befejezték a kurzust, itt maradtak az országban.

Az új tanévben 152 növendéke van a Motzkin-ulpánnak. Nők és férfiak, köztük amerikaiak, európaiak, afrikaiak, sőt a Távolkeletről valók is. A legérdekesebb tanítvány kétségtelenül Columbo professzor, a római hitközség volt elnöke, aki közelebb jár már a 90 éves korhoz, mint a 85-höz és most akar megtanulni héberül.

Panaszos levél a „Zmanim” szerkesztőjéhez Meir Landau kfár-szabái lakosától: „1954 július 17-ikén fejeztek be az utolsó érettségi vizsgák az elmúlt tanévben és mind a mai napig nem közölték az eredményeket Kfár Szabán, holott ugyanakkor más helyekre már megérkeztek mintegy két héttel ezelőtt. Miért nem tudja a tankerületi közoktatásügyi osztályunk meg sürgetni a vizsgáztatókat, hogy sietessék a munkájukat és minél előbb közöljék az eredményeket? Tekintettel kellene lennie a szülők és a tanulók izgatottságára, akik parazonos ülvé várják, hogy megtudják az eredményeket. És ha valaki megbukott, annak készülnie kell a javítóvizsgára és minden nap elveszette nek számított, amely az eredmények nemismeretében mulik el.”

A levélíró téved. Az érettségi-eredmények máshová sem érkeztek még meg július óta és sokan emiatt csak a legnagyobb nehézségek árán és feltételeken iratkozhattak be felsőbb iskolába. Külföldön nem is akarják ezt elhinni, mert ott legkésőbb egy héttel a vizsga után kiadják az érettségi bizonyítványt.

Tel-Aviv városának legutóbbi tanácsülésén, amelyen a régi „Adójád” purimi karnevál felújítását határozták el, többek között Menachem Kohén képviselő testületi tag is ellenezte hogy a város huszezer fonttal hozzájáruljon a karnevál költségvetéséhez és azt hangoztatta, hogy jobb volna, ha ebből a pénzből aszfaltutakat építenének az általa képviselt Hatikva-negyedben. A végén Kohént is beválasztották az „Adójád” előkészítésére létesített városi különbizottságba.

A mult héten zajlott le Haifán a juhtenyésztők és pásztorok országos értekezlete. Ezeket a kongresszusokon — írja Ron a Háárec „Láttam — hallottam” rovatában — rendszeresen nagyszámú és hosszú üdvözlő szónoklatok szoktak elhangzani, amelyek nem igen tűnnek ki szívporkázó szellemességükkel. Ezúttal azonban a pásztorok olyan rövid üdvözlőbeszédet hallottak, amely erős benyomást tett rájuk. A beszédet dr. Menczelné, az ismert ku-

CHANUKA AJANDÉKOK HETE

SZÉP ÉS CÉLSZERŰ AJANDÉKOK MINDENFELE ARBAN A LEGNAGYOBB VÁLASZTEKBAN ÜVEG, PORCELÁN, KERÁMIA, KRISZTÁLY, MŰTÁRGYAK, BECÁLEL CIKKEK, HÁZTARTÁSI CIKKEK

Játékáru — Gyermekkönyvek — Bőraru Gyermek- és női fehérnemű - Piperecikkek Esőköpeny — Esernyők — Nylon terítők

KÜLÖNLEGES AJANLAT: NYLON KRISZTÁLY HARISNYA „Super Cristal” 60 gg IL 3.950 három pár csak IL 7.900

Most érkezett: PLASZTIK BROKÁT-DAMASZT MINTÁS GRATIS Az ajándékhéten mindenki, aki 10.— font összegben vásárol, I N G Y E N kap egy szép KERÁMIA CHANUKA-GYERTYATARTÓT

HEFZI-BAH-BAH TEL-AVIV, Allenby 58 HAIFA, Technion Bldg.

tyaidomító tartotta, aki a következőket mondta: — Legyen bennetek elegendő mennyiségű „bolondosság”. A „bolondok” voltak azok, akik felépítették az országot. Sajnos, vannak „normális” emberek is közöttünk. Hagyjuk őket is dolgozni és élni, de ti bárcsak életetek végéig „bolondok” maradjatok. En is és ti is négylábuakkal foglalkozunk és egyformán sok bajunk van a kétlábuakkal.

A beszédnek viharos sikere volt. A Tel-Avivban megjelenő „Jidische Stimme” című jiddis lapban olvastuk az alábbi történetet:

Egy öt éves kfár-szabái szábrgyerek, aki valahogyan megtanult jiddisül, nemrég született kisöccsével csakis ezen a nyelven hajlandó beszélni. Amikor megkérdezték, hogy miért nem héberül beszél a kicsivel, ezt a magyarázatot adta:

— Hallottam, hogy az ujonnan jöttek nem tudnak héberül...

Emil Chabibi kommunista arab képviselő mentelmi jogának Nazaretben történt megsértése körül, mint ismeretes, parázs vihar volt a Kneszetben, ahol a többi kommunista képviselő Esz-

ter Wilenszka asszonnyal az élükön kórusban kiáltott kigyót-békát a nazareti rendőrségre és a katonai kormányzatra. A különböző vádaskodásokra Pinchász Lavon hadügyminiszter válaszolt, aki annak megindokolása után, hogy miért kénytelen a kormány bizonyos határvidékeken fenn tartani a katonai kormányzatot és korlátozni az arab lakosság mozgási szabadságát, a következőképpen folytatta:

— Szerencsére ismerem mindegyik katonai kormány-

zót. Nincsenek sokan. De egyikük sem olyan idióta, hogy azt mondja egy arabnak, hogy hajlandó neki utazási engedélyt adni, ha vállalja a kommunista pártklub felgyújtását, mint ahogy Meir Wilner mesélte.

A kommunisták napirendi indítványa egyébként, hogy a Chabibi mentelmi jogának megsértését sürgősen utalják a Kneszet házrendi bizottsága elé, fényt vetett a kormánykoalíció két nagy pártja közötti feszült viszonyra. Mig ugyanis a Mápaj és velük együtt a progresszív párt az indítvány elvetése mellett foglalt állást, — miután a bizottság elnöke azt a bejelentést tette, hogy az ügy már a napirenden szerepel, — a klacionisták (még a miniszterek is) együtt szavaztak az összes ellenzéki frakciókkal, a kommunistáktól kezdve egészen a Chérutig bezárólag. Ebben a kérdésben ugyanis a kormánykoalíció tagjait nem kötelezi a kollektív felelősség és így a furesza szavazás nem vont maga után újabb nyílt politikai válságot, de arra enged következtetni, hogy a hamu alatt tovább izzik a parázs a Mápaj és a klacionisták között.

A „Dávár” egyik legutóbbi számában a következő kis glossza látott napvilágot: Egy munkás, aki meghallgatta a hisztadruti intézmények alkalmazottainak központi nyugdíjalapjáról szóló előadást, a végén ezt a megjegyzést tette:

— A sok bonyolult adatból mindössze egyetlen dolgot értettem, azt, hogyha meghalok, a feleségem özvegy lesz...

1954 XII 10 Uj Kelet 3

A „Musa Dagh” írója az elfelejtés útján

Franz Werfel halálának ötödik évfordulójára

Csak öt esztendeje, hogy Franz Werfel meghalt és már is elfelejtették.

Mennyi sok könyv jelenik meg a földgömb e „papirkorszakában” a világhíresek és belföldön is és szinte egyetlen-egy sem Werfeltől, vagy Werfelről. Százával hagyják el hetente a sajtót Amerikában az antológiák élő és halott írók műveiből. Mindent kiadnak újra. Pláttót és Dickenst, Shakespeart és Louis Sinclairt, Voltairt és Will Durandot, Goethet és Dreisert, Balzacot és Homerost. Am Werfelt csodálatosképpen nem aktualizálják újra. A „Pocket”-kiadásokban a Biblia és Cronin Citadellája között megjelenik minden olyan írás, amit az amerikai művészek érdeknek találnak, vagy amiről azt hiszik, hogy közönség-szempontról „van benne valami”. De Werfel „Musa Dagh”-ja nem jelenik meg ilyen népszerű kiadásban, ilyen olcsó és hozzáférhető árban sem Németországban, sem Amerikában és Izraelben sem.

Magáról Werfelről sem jelenik meg regényes biográfia, sem pedig kötetes irodalmi értékelés.

Holott ez a műfaj — az ismertetés és az értékelés — nagy divatját éli ma. Amikor valamelyik nagy író meghal, a honáljából egészen a színpad előterébe lépnek elő a kritikusok és megkezdődik az író életéről és művészetéről lényegéről a számvetés. Könnyebb műfaj ez akkor, amikor az író már nem él. Mert a számvetés már nélkülül folyik. Ő maga nem tud már hozzátenni sem életéhez, sem művészetéhez, akárcsak egy aprócska betűt. Annyi sok zavar után, amit egy hosszú írói élet alatt sokszor egymásnak ellentmondó versek, regények drámák, esszék, vezérfeljegyzések, meg a magánélet kilengései teremtettek, az író halála után végre fellegyűlölnék az egységbefolyók és a rendszerezők. Megkísérik némi erőszakkal ki jelölni az író pontos helyét az időben és a térben és megpróbálnak egyenes és történelmi vonalat húzni sok zaklatott mondat között. Pedig egy író lelkének nyomtatásban megjelent ve-tülete korántsem fér úgy bele a kauzalitás vasabroncsai közé, mint mondjuk a növényvilág és ezért hiába-
való kísérlet volna rendszert teremteni benne Linné módszerével. Van a svájci Conrad Ferdinand Mayernek egy regénybeli figurája, aki így kiált fel egyszer: „Ember vagyok, nem királyi regényalak, lelke-
m tele van hát ellentmondásokkal és zűrzavarsággal!”

Nos, Franz Werfel is ember volt és nem kiagyalt regényalak. Prágában született 60 esztendővel ezelőtt, zsidónak. Rossz helyen született, rossz időben és rossz felekezetben. Mivelhogy lelkületének anyaga főleg misztikumból volt összetéve, nagyon időszerűtlenül élt s nagyon időszerűtlenül írt roppant dimenziójú írói tehetségének ellenére is. Ha egy zsidó író misztikus, akkor már jobb, ha Simon Bär Jochának idejében születik, vagy a Kabbala korszakában, esetleg Galiciában, amikor Jiszráél Bál-Sém-Tov kapta marokra a zsidó tömegek szívét. Vagy akár Prágában is, de akkor korábban. Mondjuk a Magas rabbi Löwnek és Gólemének a napjaiban. De abban a Prágában, 1890-ben, amikor a zsidók már rég elfelejtették a Gólemet és egészen józan kartonkeres-

kedéssel, meg cipőgyártással foglalkoztak, hol található Franz Werfel még misztikát? Sehoh másutt, mint ódon katolikus templomokban, ahol a padló kövei forró nyáron is hűvösök és a keskeny, színesre festett ablakok túlvilágira sápasztják a templomok ki-vüli világ fehér napsugarát. Ez a féltomaj, meg a tömjén hűzta a katolikus templom felé Franz Werfelt, mert ezek a kellekék hiányoztak a korabeli és a városabeli gyakorlatias zsidó életből. Azonban nem tért ki Werfel vallásából élete végéig, csak katolikus módon verselt és írt. De koronként megpróbált a maga módján zsidó lenni. Miután már számtalan regényben, versben és értekezésben bizonyította be, hogy az ember nem élhet istenhit nélkül, egyszer elment személyesen is istenes zsidók közé. Bécsben az Agudát Jiszráél egyik világgonferenciáján csupa kaftános, szakállas és pájésos rabbik között megjelent a pódiumon a csupaszkéjú európai expresszionista költő és magástrófi filozófiai előadásba kezdett arról, élhet-e, az ember istenhit nélkül? Délután négy óra volt, lent a padsorokban a sok istenes zsidó nem értette, hogy miről beszél fent a pódiumon ez a „goj”. Vállaltontak és miközben a költő csillogó metafizikai metaforákban egyre beszélt Istenről, egymásután kiszállították a tereméből és kint a folyosón rendetlen csoportokba verődve, hozzáfogtak Minchát imádkozni. Ő filozófált a valásról, azok meg gyakorolták a maguk módján.

Hiába próbált hát Franz Werfel zsidó misztikus lenni, expresszionista istenhit sehogysam tudta közös nevezőre hozni Abraham, Jicchák és Jákob Istenével.

Ezért írt Werfel egyszer Jeremiásról, egyszer meg Bernadotteról, vagy a louredesi szüiről. Mindez már későbbben volt. Mikor húsz éves korában először kezdett írni, verseket írt. A leg szebbeket és a legtehetségesebbeket ebben a műfajban. Akinek az ifjúsága a harmadik, vagy negyven év előtti Bécsben, vagy Prágában telt el, ha deres fejjel megszorodik az élettől, meg ma is ezekkel a patinás verssorokkal vigasztalja magát. Persze, ezek a versek, mint ahogy az első világháború előtti misztikum is, főképpen jobbmodu emberek számára való lelki csemegék voltak. A szalonoknak készülték. Az a műfaj, amit Werfel ifjú költő korában művelt, többnyire feltételezte a nyugodt egzisztenciát, vagy pláne a biztos évtáradékot. Bankárok, dekadens fiatalok és dekadens lányok voltak a legfőbb hívei. Olyan fiatal emberek, akiknek éppen azért, mert túljött ment a sorsuk, mindig borongós volt a lelkük és szívüket tele a világfájdalom. Werfel expresszionista versei megpróbáltak a földi téren megfogható problémáktól, nem a szociológiai, hanem a pszichológiai síkon bukkan-
tak fel, a minden nyomorulttal való azonosulás érzését, a betegség apológiáját, a szenvedés apoteozisát a megfoghatatlan új embert és a megfoghatatlanabb új istent hirdették.

Később novelláiban és regényeiben már egyre inkább sűrölte a földi problémáit, de végéig mindig inkább a pszichológiai felét. A léleknek nagy térképrajzolója volt. Akármilyen egyszerű problémá-

Irta: Jámbor Ferenc

ról írt, a tábornok-apáról például, aki antimilitarista fiát erőszakkal kényszeríti a katonai pályára, roppant apparátust mozgósít. Ezernyi külvilági és belvilági kulisztát tologat ide-oda. Reflektorokat lobbant lángra a színpad legeldugottabb sar-
kaiban, hogy megvilágítsa két nemzedék belső ellentétességének problémáját. — Szentimentális igazságkeresése annyira elragadja, hogy egy lépéssel továbbmegy, mint maga az élet és a katonatisztnék rosszúl síke-
rült fiú meg is öli élete megrontóját, tábornok-apját, hogy igazolja a regény címet: „Nem a gyilkos, hanem a meggyilkolt a bü-
nös”.

Nem kellett megírja Verdiről szóló regényét ahhoz, hogy tudni lehessen róla, milyen mély a muzikalitása. Azonfelül, ha nem lett volna író, nagy építőmester is lehetett volna biztosan. Ami voltaképpen egy és ugyanaz, hiszen nem hiába mondják az építőművésztől, hogy megfagyott muzsika. Tökéletesen és pontosan konstruált, csak nem olyan hidegen és jozanul, mint a naturalisták. Egyre épít boltozatos, de természetek megfelelően nemcsak a földön, hanem középkori módon, gótikusan, felfelé az ég felé törő hegyes csúcsokban is. Ezért lett meg a Jeremiás is minden palesztinai helyszíni tanulmánya és átérzése ellenére is korszerűtlenül egy kicsit katolikus és egy hajszálnyira nyavalyatörős. Maga az, hogy ezt a monumentális regényt, amelyben olyan pontosan lehet érezni az ókori Judea korának a szagát és amelynek lapjai közül olyan realisan árad ki a holttegeri meleg és ahol minden „katolikus festek” mögül is olyan világosan csillog ki az anatóli papfiának korszerű arca, hogy ezt a sok valóságot egy olyan fölösleges mai keretbe szötte, mutatja művészetének lényegét. Hogy csak belülről, önmagából tud kiindulni és a külső valóság-
nál mindig fontosabb számára a belső élmény, hiszen voltaképpen önmagát álmodta át Jeremiás próféta-
vá.

Csak ez magyarázza meg a „Musa Dagh”-ot is. Csak ez indokolja meg, hogy zsidókra gondol és örményekre írt. Mert hiszen számára nem a pontos valóság a fontos, hanem maga a redukált szenvedés. Hogy ezután ezt az örmény-k szenvedik, vagy a zsidók, az kozmikus szempontból tulajdonképpen mindegy. A Musa Dagh Negyven Napját minden elnyomatás elleni tiltakozásul szánta. Igaz, ez a regény univerzális. Egyformán mutat rá minden elnyomott kisebbség sorsára. De túl ezen az univerzálitáson, ez a nagy örmény nemzeti regény. Kolozsváron az utolsó örmény nacionalista asszony, Katonának, a híres örmény péknak vén özvegye, egyenesen aranykapcsos imakönyve mellett tartotta ezt a könyvet. A különböző galutokban élő örmények második bibliájuként forgatták a Musa Dagh-ot. Am mégis van valami érthetetlen, fel-

fohghatatlan és megmagyarázhatatlan. Ez a legszebb partizan-regény, amit a második világháború előtt írtak. A „Szabadság, vagy halál” grandiózus apoteozisa. És a háború után, amikor az amerikai könyvkiadók kikereszték a történelem összes partizánjairól szóló korszertű és regényes dokumentumokat, nem nyúltak hozzá a Musa Daghhoz. Talán azért, mert annyira allegorikus és annyira leplezetlen célzást tartalmaz más időre, más helyre és más személyekre, mint akikről a regény szól.

Próbált valamit írni Werfel közvetlenül is a zsidó sorsról. Nagy drámát, ahogy Jákob a fehér kővön megálmodja nemzetségének jövőjét és sorsát egész napjainkig. Egy drámában a zsidó nép egész történelmét. Ebben is belesűrítette állandóan egységes világrészét, aminek a lényege halk, de szüntelen demonstráció minden emberi szenvedés ellen. Lelkületének ezt a tartalmát igazi zsidó tökéletességgel tudta megfogni egy rövid időtartamra, maximálisan egy emberi életnek a keretében. Am, amikor a zsidókérdéshez nyúlt, hosszasan és bőven kellett magyarázkodnia. Nem tudott kikapni egy részletet, hogy azon keresztül érzékeltesse az egészet, csak úgy tudta elmondani, amit akart, ha egy lélegzetre mondja el a zsidóság egész történetét. Ezért nemcsak színpadi jelenetekre, hanem össze nem függő darabokra is tört az egész dráma. És mert Reinhardt hozta színre, aki az amúgy is zsúfolt történetbe még belegyömöszölt zenét, táncot, a díszletek és a színházi effektusok ezer más nemét, a végén ebben a sok harsogásban jövethetetlenül elveszett az amúgy is nehezen követhető eseményfonal.

Miután Franciaországból való csodálatos menekülése ért a legnagyobb katolikus csoda balladájának megénekelésével kiengesztelte misztikus lelkét (milyen furcsa kontraszt, ha az ember elolvassa a vele egy városban, egy környezetben s szinte egy időben született, de persze sokkal racionalisabb és minden misztikum híján való Egon Erwin Kischnek a lourdesi csodáról szóló józan sorait), írt még egy zsidó szindarabot is. Ez csak egyetlen-egy zsidóról szól. „Jakubovszki és az ezredes” a szindarab címe. A baj csak az, hogy csak ez az egy zsidó a zsidó. És figurájában meg akarta örökíteni Werfel általában a zsidó menekültet, aki általában, persze nem lehetett. És mert ez a Jakubovszki önmagában kellett volna egyesíteni minden zsidó menekültet, ezért nem lett figurájából sem zsidó, sem menekült, hanem papírmű-
vészt, akit a londoni és párisi színházakban a színészek úgy próbáltak valóságizvé tenni, hogy zsidósán hang-
súlyozták és gesztikuláltak. Csak 55 éves volt Werfel, amikor meghalt. A képzelt belvilágból egyre közelebb került írói útján a valóság felé. Halk szerelmi bánatok és légnemű lelki vergődések től egyre közelebb jutott a nagy emberi és nemzeti problémákhoz. Ha tovább él, talán egészen ki tudta volna szakítani magát a misztikum ködéből. Szemét kevesebbet szegte volna az égre és roppant írni erejével két kézre tudta volna markolni a földet, amelytől hiába próbált elszakadni.

Josephine Baker a rámát-gáni Ziratronban

A visszaemlékezéstől elfogódva várom a Ziratron előtt, este a hűvös esőben, többszáz más nézővel együtt az előadás megkezdését. De az első előadás csak nem akar végetérni, tapsok orkánja hallatszik ki és közben egy bűgő, mélyregező női hang. Ez az, megismérem a Baker hangját...

Két évtized előtt láttam és hallottam őt a párisi Folies Bergéresben. Volt valami rendkívül ebben a kreolbőrű, négeres vonású, a maga nemében gyönyörű ovális arcban. Nagyon magas, hajlékony karcsú alakja és csodaszép lábai benyűgözték még a női nézőket is. Sajátos slágerdalai, mely rezgésű hangja, táncmozdulatai, amelyek harmónikus egyesítik magukban a primitív népi motívumokat modern koreográfiával, mindez megmagyarázza, miért lett Josephine Baker egyedülálló music-hall tün-

„Fraulein Else” című novelláját, illetve gesztusok nélkül, szenttelenül és mégis oly hatást keltett vele, hogy nem lehet egyhamar elfeledni. Josephine Baker is a maga egyéni művészi módján közli könnyű mondánivalóját. Elragadó mosolyával, mintha mindenkihez külön szólna, egyszerűen, bájosan behellegző, éneklő hangján. A könnyű dalokat sok humorral közvetíti, apró virágcsokrok szór a közönség közé, oly természetesen és oly elbűvölő kedvességgel, hogy mindenki-
nek olvad a szíve tőle. Mindent „megbeszél” közönségével. Hangos választ kér arra például, hogy az utabbszínházhoz más ruha illik-e. A közönségnek oly-
vala, vagy non-nal kell válaszolnia. Mire az öltözöbe fut és villámgyorsan egy másik tündéri ruhában jelenik meg. Széles, finoman előkelő és adott helyzetekben feha-

ménnyé. Ennek a műfajnak oly híres képviselője lett, mint Maurice Chevalier, vagy mint a modern film-művészet terén Garbo és Marlene Dietrich.

Vajjon milyen változást okozott benne az elmúlt husz év? — Gondolom magamban a Ziratron sátrában és melankóliával emlékszem vissza a könnyű műfaj egy másik világhírességére, Mistinguettre, aki, mikor utóljára láttam, betevően túl volt és hangja, mint repedt cserép. Régi nagyságából csak remek alakja és — új toalettelj maradtak meg.

Az előadás második felében kilép a porondra földg-
éző, sötét ruhában egy nagyon magas, tartarcu és idomu, fura, lapos frizurájú ismeretlen nő. Hol vannak a híres-szép nagy szemek, a krepes haj és az ovális, inkább vékony néger arc? Megköszöni a meleg fogadtatást és mosolyog. Ek kor már ráismerek: a mosoly az, ami megmaradt a régi Josephine Bakerből.

S ugylátszik, ez elég. Ezzel a mosollyal egycsapásra meg is hódítja a közönséget. Mosolyog, hajlong és beszél, franciául és angolul s az óriási sátor reng a nevetéstől és a tapsól.

Mi mulattatja tulajdonképpen ennyire az embereket? Nem láttunk még ilyen táncot, nem hallottunk ennél szebb hangot, jobb dalokat? Az izraeli közönség ezen a téren el van kényeztetve.

Josephine Baker titka az, ami minden nagy művész titka: a mód, ahogyan művészetét kifejezi. Elisabeth Bergner csak felolvasta itt négy év előtt Schnitzler

ja. A tánc és a hangja az, ami elbűvöl még ma is Josephine Baker közönségét, hanem királyi megjelenése, művészi egységességéből kiáradó exotikus varázsa és nem utolsósorban tüneményes toalettelje.

S talán a tudat is a közönségben, hogy a nagy Josephine Bakert hallgatja...

Josephine Baker rendkívüli megjelenésén kívül a Ziratron új programja minden elismerést megérdemel. Egyik száma kitűnően a másiknál. A két Athletos (lőháton játszó akrobaták); a Grags-pár, a férfi a vasrudat az övében tartja, a nő a tetején kerékpározik, vagy Raymonde Marcoud, a félelmetes mutatványokat végző trapézista nő és a kérekpározó Dam testvérek. Bűbájos és nem mindennapi szellemes Sámson illuzionista, aki ruhájából, bocsánatkérő mosollyal, regett asztalkát, virágvasat, egész üzletre való művirágot és nagy halom gyönyörű színes selymet hoz ki. A spanyol balett viszont ügyes technikával, de annál kevesebb igazi művészettel dolgozik. Hiányoltuk, hogy Nono, a kedves és szellemes törpe nem többször jelent meg a homokon.

Illatszertár-ajándék — el- és külföldi áru nagy választékban
SACHER KAROLY ILLATSZERTÁRÁBAN (Allenby Tel-Aviv Piacotló-u. 23 postánál) (azelőtt Póstyén)

RISON ÉS KÖRNYÉKE! Tisztelettel értesítem kedves vendégeimet, hogy folyó hó 10-től, péntektől kezdve Kovácski Jiszráél fodászületéből kiváltak és az **ESZTER szalonban** RISON LEON, Rotschild-utca 51 folytatnom önálló működésemet. Tisztelettel SZIGETI ESZTER.

A megvalósult „földi paradicsom”

Írta: Schön Dezső

— És mi történt közben az állásával? — kérdelem. — tesszi hozzá az egyik Hoff man lány hamiskásan, — hogy évi 150 ezer dollárral dotált vezérigazgatói állásért versengenek. De a heti ötven-hatvanért...?

Társadalombiztosítás Amerikában

Louis elbocsátotta az egyik alkalmazottját, mert harmadikban részegen jött be a munkába. Sem a szakszervezet, sem a munkás maga nem csinált káoszt a dologból. Nyilván úgy gondolták, hogy a munkahelyre amugyis más munkás fog kerülni, viszont az elbocsátott ember másutt fog elhelyezkedni. Minék a nagy hü-hó...

Az amerikai polgár — barátaink erről igyekeztek meggyőzni — nem fél a holnaptól mert minden tekintetben van biztosítva. A munkanélküli nem segélyt kap, hanem munkanélküli biztosítást. (unemployment insurance-t). Az öregekről szintén biztosítás révén gondoskodnak. Aki betöltötte 65-ik évét, megkaphatja nyugdíját. Eppen amerikai tartózkodásunk alatt szavazták meg az új társadalombiztosítási törvényt és a saját heteken keresztül magyarázta az új, módosított törvény előnyeit. A törvény lényege: egy házaspár együttesen havonta körülbelül 100-150 dollárt kap. Joguk van továbbra is dolgozni, de a nyugdíjat csak abban az esetben kapják meg ha havi keresetük nem haladja túl a 150 dollárt. A 75 éves ember akkor

Hitel, hitel, hitel

Amerikába való érkezésem első napjaiban mondta valaki, hogy az amerikai gazdasági élet két alappillére a termelés és a hitel. Mindent adnak hitelbe: házat, autót, bundát, butort, ékszert, ruhát, szőnyeget, televíziós készüléket. Két ezer dollár befizetéssel 12 ezer dolláros házat vesz az ember. A törlesztés feltételei sem rosszak: 20, 25, vagy 30 év alatt kifizetni a jelzálogkölcsönt. Utóbb már úgy csinálják, hogy a havi

A háziasszony eldorádója

Amerikában a születési arányszám folyton emelkedik. A háború utáni családközlés három-négy gyermek van. Nem csoda, mert a gyermeknevelés könnyű. Egyetlen anya sem szoptatja gyermekét, a táplálkozás formula szerint történik. A farmházakat a patikában árulják. Pontosan meg an írva, mit kap a csecsemő az első két hétben, mit kap a második két hétben és így tovább. Azt is megírják, mikor adjanak enni, mennyit adjanak enni, a tápszernek jó az íze, a bébi szereti, nincsenek gör-

szemügyre veszi a mindennapi élet jelenségeit, az az érzése, hogy millió és millió nagy dolgot az, hogy a polgár elte még könnyebb, még kényelmesebb, még szebb legyen. Egy-egy ölet milliókat hajt. Mindegy, hogy arról van szó: mentes hegyű fogpiszkáló, olajvízzel kimosható toalettpapírtól, vagy arról a patentről, hogy a gépkocsivezető gombnyomással nyitja ki és csukja be a kocsiszeles ablakait. Valamennyien egy célt szolgálnak.

A legtöbb asszony „food market” nevű vásárcsarnokban szerzi be az élelmiszert és a különböző háztartási cikkeket. Amikor belép az üzletbe, kiskocsit vesz (fontos árú a váza) és arra rakja rá a húst, szárnyast, halat, gyümölcsöt, zöldséget, tésztát, fűszert és takarítószerkeket. A halat megtisztítják neki és ha úgy kívánja, meg is darálják. Töltöthet három-négyfajta halat darálnak össze és hozzáadják a hagymaszeteleket is. A húst keszen, felszeletelve, adagokban kapja. Kóser mészárszékekben, készen kiáztatott, kiszott

Az amerikai zsidók jóléte izraeli érdek?

Az amerikai életmódról („The American way of life”), a zsidóságról, az amerikai zsidók és Izrael állam kapcsolatáról és kölcsönhatásáról beszélgetve, Joe Brettler barátom (egyike a legjobb koponyáknak, akiket megismertem) az alábbiakban mondotta el véleményét:

— A Rosenberg-féle atom kémkedési per idején a newyorki bíróság kémkedéssel vádolt kommunisták fölött ítélkezett. Ötöt-tizenöt évig terjedő börtönrre ítélte őket. Az ítélet kihirdetése után a bíró közölte velük, hogy nem kell kitölteniük büntetésüket, lemondhatnak amerikai állampolgárságukról, optálhatnak régi állampolgárságukra (valamennyien a vasfüggöny mögötti országokban születtek) és elhagyhatják Amerikát. Valamennyien a börtönt választották.

Joe Brettler azután így folytatta: — Az elvű, igazi kommunista is csak itt akar élni, nem Bukarestben, nem Moszkvában. Mert ő amerikai kommunista, ép úgy, ahogy a másik amerikai cionista, vagy amerikai chászid. A williamsburgi chászid zsidó száz áldást mond naponta, háromszor naponta fordul Jeruzsálem felé, minden étkezés után elmondja azt az imát, hogy „Juvné Jerusálajim ir lakodes” („Építsd fel, Uram Jeruzsálemet, a szent várost”), de a világ semmi kincsért sem fog elmozdulni Williamsburgból. Ugyanúgy vélekedik az a zsidó, aki ösztöne barátja Izrael államának és az is, aki eljutott a részletekig és híve Mójris Jáátrinak, Bernsteinnak, Pin chász Rozennek, vagy Ben Gurionnak.

— Szeretném, ha megérte nélni, mert ez a nyitja az amerikai zsidó lélek megértésének. Rose Halperin a Hadassza elnöknője vitatkozik azon, szabad-e Amerikát gátnak nevezni, vagy sem. Ben Gurion azzal dülti ezeket a derék embereket, hogy megfosztja őket a „cionista” rangtól, mert szerinte a cionizmus aliját jelent. Goldára is dühösek, ha nem csekket akar, illetve, a csekken kívül azt is mondja: „adjátok ide gyermekeiteket!”

— Az amerikai zsidó hiszi, hogy ez így fog menni az idők végtelenjéig. Hogy ezt az aranykort, ezt a mesebeli állapotot soha, senki és semmi nem fogja megzavarni. És ami a leglényesebb: azt is hiszi, hogy Izrael állam létérdeke, hogy

kenyeret, kalácsot, tésztafésztint felszeletelve, celofán papírban viszik haza. A zsidó séget megmosva, celofánpapírba csomagolva árulják. A tejet, tejszínt, savót (nagy cikk, megkönnyíti az emésztést) impregnált dobozokban adják. A sört bádogokban, Másfél pohár sorban van egy dobozban. A decalyt és a fánkot szintén keszen árulják, csak éppen meg kell főzni-sütni otthon.

A gáz, a villany, a mixer, a broiler, a villanyerőforró nyárs, a mosogatógép, amely nemcsak elmosa, de meg is szárítja az edényt, az egész — különböző órákkal és mérőeszközökkel felszerelt — finom laboratórium, amelynek amerikai konyha a neve, csak azért létezik, hogy kényelmessé tegye a háziasszony életét. A legfinomabb ebéd elkészítése alig vesz igénybe félórát.

Az amerikai technika esodáit bámulva, gyakran gondoltam saját gyermekkoromra, a csütörtökösi kovácskészítésre, a pétektől való sültésre, a naposost tartó főzésre. „Ez a háziasszony sorsa — kesergett szegény mama — egy félóra alatt megégették azt a mit egész nap főztem”. Ezzel szemben az amerikai háziasszony félórát telt a konyhában és a család egy órát tölt az asztalnál.

ezt a zsidó boldogságot a legkisebb felhő se homályosítja el. Mert mindenben túl a szabad világról és a demokráciáról van szó, amelyek Amerika a bástyája.

A külföldi, ha Amerikába jön, az első napokban — amíg az árnyék lenyűgöző hatása alatt áll — önkéntelenül is összehasonlításokat csinál. Necha is általában párhuzamot von Amerikára és Izraelre között. Hogy ez, nálunk otthon, Petáchtikván így van, Tel-Avivben úgy van. Abban az időben gyakran hajtottam, hogy a kiinduló pont nullás: én sem hasonlítom őt össze Marilyn Monroe-val, vagy más hollywoodi filmsztárral. Az édesanyámat sem azért szerettem, mert ő volt a legszebb asszony a világon, hanem azért, mert én édesanyám volt.

Hetek múlva azonban a messziről jött idegen hozzá szokik a káprázathoz és meglátja ebben a „földi paradicsomban” olyan momentumokat is, amelyeket az amerikai polgár nem lát meg, vagy nem akar meglátni. Arnyoldalak, amelyek elől az amerikai ember ösztöne behúnyja a szemét. És akkor az összehasonlítás egyre gyakrabban szól Petáchtikva javára.

Láttuk az új marrausokat, azokat a zsidókat, akik azért tagjai a „Congregation”-nak (a moderna zsidó hitközségnek), mert manapság „kivánatos dolog vallásfelekezethez tartozni”. Láttuk azt a nagy vesztélyt, amely az ideáinélküli iskolában az ifjúságra leselkedik, az ifjúságra, amely nem ismeri a fegyelmet, a kötelességet, az életnehézségeket. Eppen ottartózkodásunk idején öt bronxi zsidó fiú, 16-18 évesek, mindannyian derék jó szülők gyermekei különös módon szórakoztak: a városi parkban — tisztára kedvtelésből — megfojtottak idősebb embereket, a holttesteket leöntötték petróleummal és elégették. Panaszokat halottunk a hihetetlen mértékben elfogyasztott alkohol és kábítószer, a szerenese játékok és hasonlókkal kapcsolatban. Láttuk szülők kétségbeesett erőfeszítését, hogy gyermekeiket zsidókká neveljék és láttuk a sírlány eredményeket.

Minderről a következő cikkeinkben igyekszünk beszámolni.

1954 XII 10 Uj Kelet 5

zum már kézben volt és az El-Al emberével az utazás időpontjában is megállapodtunk. Necha, a feleségem, előhozakodott az ő titkos tervével. Egy házaspár — magyarázta — alapjában véve egy intézmény. Igaz, neve hivatalos slichthubban megvünk, de azért jó szolgálatot tehetünk az államnak. Emberek százai vannak összejönni, meg fogunk nekik magyarázni az ország problémáit. Beszélnek nekik a biztonságról, a gazdasági kérdésekről, az ajtőről, a nevelésről és az új héber kulturáról.

Amerikában aztán néhány napra belül rájöttünk arra, hogy tévedtünk. Mert nem került sor sem a biztonságra, sem az új héber kultúrára. Drága jó zsidók között voltunk, valamennyiük ajtáján ott díszelg a kis kéknéző és vallásalapítók által megálmodott földi Paradicsomot, mindenesetre megközelítették. Legfőbb intézkedéseik a következők: a tözsdé megrendszabályozása, amely megvédi a részvényt a nagyobb megrázkódtatásoktól; a bankok és biztosítótársaságok ellenőrzése, amelynek lényege, hogy az állam garantálja a kisbetétes pénzt; a szakszervezetek törvényes elismerése, ami a munkahelyek megszervezését eredményezte; a munkanélküli biztosítás, a társadalombiztosítás, a szociális segély, a házbérek rögzítése, illetve állami ellenőrzése; minimális árak biztosítása a mezőgazdasági termékekért; milliárdos közmunkák végrehajtása; progresszív adózás, amely magasabb kategóriákban dolláronként eléri a 94 centet és megakadályozza újabb nagyvagyonok képződését; a trösztök ellenőrzése, amely kizárja, hogy valamelyes életfontosságú cikk vagy szolgáltatás monopolsztikus kézbe kerüljön.

Ezek az intézkedések azt eredményezték, hogy Amerika — az összes szocialista elméletet és prognózistokat meghazudtolva — izmosodik, fejlődik és virul. Az 1954-es év a konjunktúra jegyében zárul és az amerikai közgazdászok a közeli évekre minden eddiginél nagyobb, soha el nem képzelt prosperitást jósolnak.

Ezek az intézkedések azt eredményezték, hogy Amerika — az összes szocialista elméletet és prognózistokat meghazudtolva — izmosodik, fejlődik és virul. Az 1954-es év a konjunktúra jegyében zárul és az amerikai közgazdászok a közeli évekre minden eddiginél nagyobb, soha el nem képzelt prosperitást jósolnak.

Nagyon jó dolgunk van...

New-yorki unokahátyáink, Louis Schaechter, aki ötven évvel ezelőtt érkezett Amerikába és akinek vendégszeretetét három hónapig keresztül élveztük, szentül hiszi, hogy ő a világ legszabadabb államának a polgára. Három hónap alatt — noha sokszor emberrel ismerkedtünk meg — senkit sem találunk, aki másként vélekedett volna erről a kérésről.

— Ez az egyetlen országa a Világnak — magyarázza Louis — ahol nem ismerik a rendőrségi bejelentőt. Ötven éve élek itt, közben két világháború is volt, amelyben Amerika résztvett, de egyetlen-egyszer sem igazoltattak. Ejjel-nappal járhatom ennek a hatalmas országnak végtelen utjait, senki sem akadályoz meg, senki sem kér, hová megyek, miért megyek.

Majd így folytatja: — Az amerikai antiszemitizmusról szóló mesét a kommunisták találták ki.

Heti 50-ért nem vetékednek

A munkaadó ténylegesen előzetes felmondás és egyetlen cent végkielégítés nélkül elbocsáthatja alkalmazottját, mégsem fél senki a jövőtől. A munkahely változtatása, egy állás megszerzése annyira nem probléma, mint egy pár új cipő beszerzése.

Egyik esténket zsidói lányok lakásán töltöttük. Három lány. Kettő — a Hoffmann lányok — testvérek, a harmadik, Schwarz Revaly, unokatestvér. Szombat-

Az amerikai husosfazék

A második héten Weinreich professzorral, a Columbia egyetem jiddis tanszékének professzorával beszélgettünk arról a kérdéssel, véleményét a következőkben sűrítette össze: — Nemcsak a zsidók, minden amerikai polgár büszke a szabadságra és erre a mesebeli jólétre. A zsidó legteljesebb hálásabb. Mert ez az üldözött nép egész történelme során soha és sehol nem lélegzett olyan szabadon, mint Amerikában. És ami nem utolsó szempont: kétezer évi gólusz után a zsidó első ízben itt lakott jól igazán.

1922 óta — pontosan azóta, hogy néhai Roosevelt elnök hivatalába lépett — húzódik az amerikai prosperitá ugyszólván töretlen vonala. A technika és a tudomány fejlődésével párhuzamosan emelkedik az életszínvonal: egyre kisebb a munkaidő (jelenleg heti 5 nap, összesen 35-40 óra), egyre magasabb a fizetés (szakmunkás órábéré 3-4 dollár), nagyobb a szociális biztonság, a kényelem, rohamosabban tünek el a nyomortanyák, bővebb mértékben jutnak a javakhoz a legszegényebb néprétegek.

A demokrata kormány gazdasági elvei — és ettől a vonaltól a republikánusok sem tudnak eltérni — ha nem is teremtették meg eddig az osztályon kívüli társadalmat, a proféták, huma-

Kérlek, nézz körül: a zsidó hárhoz szabadon üzhét bármilyen ipart.

Az érvényesülés minden kapuja nyitva áll előtte. Ott vagyunk az egyetemen, a bankban, a tözsdén, a sajtóban, a televízióban. Zsidó kormányzóik zsidó főbírók vannak. Bennülnök a kongresszusban és a szenátusban. A zsidó vallásfelekezeti pontosan úgy respektálják, mint a többi. Ros-hásánakor, vagy más nagy nemzeti zsidó esemény alkalmával az államelnöktől kezdve lefelé az összes felelős tényezők elhalmoznak bennünket szerencsekívánataikkal és elismerésükkel. Hidd el, ez nem is olyan természetes. Sokszor tűnődöm azon, valóság-e mindez, vagy csak gyönyörű álom. Nemcsak én vagyok így vele, mások is, az idősebbek közül, akik abból a másik világból kerülünk ide. A nap minden percében érezzük, hogy nagyon jó dolgunk van.

tartó, vallásos lányok, a néhai szilágynagyfalusi rabbi családja.

Közös lakást tartanak fenn, Manhattan keleti részén. A lányok kitűnő cionisták, a csinosan berendezett lakás minden zuga Izraelre emlékeztet: képek, albumok, emléktárgyak, rengeteg izraeli lemez. Arról beszélgetnek, az utóbbi években hol töltötték szabadságukat: Izraelben, Kanadában, Délamerikában. A Schwarz lány favaly felévet töltött Izraelben.

PÉSZACHKE BURSZTEIN LILIAN LUX amerikai vendéglátékosok felléptével PREMIER Goodbye New-York (Der Nüriser Chuszn) Zenés komédia 3 felv., 10 képb. Írta: M. Schwarz. Zene: J. Lux. Rendező: Bursztejn. Vezényel: Kreisler. KIRJÁT MOTZKIN: péntek, dec. 10. este 8.30 Órat mozi. Szombat, dec. 11. Újpal Sára 2 előadás: este 6.45, 9.15 TEL-AVIV:

Rákosi Mátyást támasz, a pártvezetők

Kommunista palotaforradalom Magyarországon

Az alábbi cikk Franz Borkenau tollából a svájci „Weltwoche” legutóbbi számában láttott napvilágot. — A szerző a Nyugat egyik tekintélyes antikommunista publicistája.

Az, ami a csatlósállamokban történik, gyakran szolgált előjátékul a Szovjetunióban végbemenő fontos események számára és csak ezért is a legnagyobb figyelmet érdemli. Különösképpen áll ez a Magyarországon most jelentkező heppolitikai válságra, amelynek első eredménye az, hogy a volt diktátor, Rákosi Mátyást, egyelőre legalább is felfüggesztették.

Október elsejétől harmadikáig tartott a kommunista párt központi bizottságának

tanácskozása. A sajtó és a rádió a konferencia vezetőivel új politika bevezetését jelentették be, holott már 16 hónappal ezelőtt, 1953 júliusában szó volt „új kurzusról”, amely több zajos ígért mellett néhány megfogható változást is hozott, különösképpen a parasztság számára. A kötelező besorozást jelentősen csökkentették, hátralekötött leírattak, emelték a mezőgazdasági termékek árát, sőt azt is megengedték, hogy a parasztságot kilépjék a kolchozokból, amelyekbe előzetesen bekényszerítették őket. Ez olyan tömegmeneküléshez vezetett a kollektív gazdaságból, hogy a kormány ezt a nagy engedményt tíz nap múltán ismét korlátozta, anélkül azonban, hogy teljesen megszüntette volna.

Az „új kurzus”

Hasonló nyilatkozatok Sztalin halála után Moszkva nemzeti szférájában mindennél elhangzottak. Am, míg a többi csatlósállamokban mindez pusztán szó maradt, Magyarországon eléggé jelentős mértékben meg is valósították. Ennek oka rövidebben érthetővé válik. A magyarországi kommunista vezetőség Moszkvával való kapcsolatát egyetértésben jelentette az örültséggel teli iparosítási program kidolgozását, mert az országot az éhhalál szélére sodorta. A jövőben a mezőgazdaságra és a könnyűiparra kellett volna összpontosítani az erőfeszítéseket. Moszkva úgy döntött, hogy a Sztalin által előírt termelési célok közül

kilárt a lengyelországi és eszterházi iparosítási tervek mellett, ezzel szemben feladja a magyarországi, szlovákiai és romániai terveket.

A radikális gazdasági visszavonulással egyidejűleg

Eles önkritika

Az új kurzus alakulása feletti rózsás jelentések helyett azonban váratlanul

éles panaszok és vádak hangzottak el.

A központi bizottság októberi ülése után a hivatalos propaganda jelentette, hogy

az új kurzust nem valószínűsíthető teljes komolysággal és következetességgel.

„Javithatatlan iparosítók egy csoportja” szívesen és eredményesen

ellenállt az iparosítási tervek leépítésének.

Ennek következtében a lakosság nemcsak hogy nem élvezhette az inkább mezőgazdasági fejlesztésre beállított politika előnyeit, hanem az elmúlt 16 hónap folyamán a gazdasági és politikai helyzet állandóan rosszabbodott. Ezt az állást katasztrófális számadatak támasztották alá a mezőgazdasági termelésről, a fogyasztási cikkek ellátásáról és a munka termelékenységéről. A támadás egy értelműen Gerő ellen írt

mérsékelték, ha szerény mértékben is, a politikai terort. A vidékre toloncoltak egyrészenek megengedték a nagyvárosokba való visszatérést. Az iparosítást kísérő letartóztatási hullám alábbhagyott. Péter Gábert, a politikai rendőrség főnökét, letartóztatták. „Hazafront” létesítettek jugszláv mintára és abba még egyházi vezetőket is igyekeztek bevonni. Bar Rákosi a párti káderiség főnöke maradt, új miniszterelnököt neveztek ki, aki igyekezett a parasztságot honatva, vagyis egy magyar Kálinin szerepét betölteni. Az 1954 júniusában tartott pártkonferencián Nagy Imrét és a hazafias frontot erőteljesen előtérbe helyezték. Gerő, az egykori iparosítási politika képviselője, elvesztette pozícióját, mint a Politbüro második számú erőssége. Rákosi helyzete akkor még érintetlennek látszott.

nyult. Nem esoda tehát, hogy néhány nappal később jelentették a nehézipari minisztérium feloszlataát és Hegedűsnek, az iparosítókhoz közelálló földművelésügyi miniszternek a menesztését.

Politikailag sincs minden rendben — jelentette a hivatalos propaganda. — Mindezekelött is nem vették komolyan a Sztalin halála óta meghirdetett „kollektív vezetés” elvét. Holott — mondotta a most felülkerülő irányzat szóvivője, Rákosi célzóva,

a kollektív vezetés hatalmas fölényben van bárki egyéni vezetésével szemben.

Rákosi nem vett részt a központi bizottság ülésén. A hazafias front konferenciáján, amely a központi bizottság ülését követte, Rákosit hatodiknak választották be az elnökségbe és a helyett hogy a kongresszus üdvözölte volna őt, — ahogy az illik — Rákosi intézett a kongresszushoz szerény üdvözlő táviratot.

Rákosi ellen

Rövidesen kiderült, hogy Rákosi egy Fekete-tenger-parti üdülőhelyen tartózkodik. Egy a központi bizottságban ülő barátja azonban nyilvánosan panaszkodott afelől, hogy beszérelt Rákosi személyét és teljesítményeit.

Ezt a tiltakozást a Rákosi és politikája ellen vezetett és az utóbbi időben szédületesen fokozott kampány idézte elő. Kovács István, a Politbüro tagja, október 9-én beszédet tartott, amelyet az ellenőrzött sajtó kezdetben le sem mert nyomtatni. Kovács ugyanis azt mon-

dotta, hogy az elmúlt évben Magyarországon

sok jogtalan letartóztatás és indokolatlan elítélés történt.

Kovács világosan Rajk és társai elleni monstre-perre célzott és bejelentette az összes ezzel kapcsolatos üldözések revízióját. Ez azonban nem a lényeg. A Kovács által beígért revíziós eljárás

automatikusan súlyosan terheli azokat, akik annak idején ezen üldözéseket irányították és amelyekért az elmúlt évben már életfogytiglanra ítélt Péter Gábor rendőrfőnök mellett, Rákosi volt elsősorban felelős. Amint a

legutóbbi ügyének feljegyzése is mutatja, a e vilos kampány nem szorított Magyarországra. Ha Sztalin utolsó éveinek kirakat-peréi közül egyeseket megsemmisítettek, úgy az összes ilyen pereket és e perek valamennyi mozgatóját az a sors fenyegeti, amely Riumint, a moszkvai zsidó orvosok megkínzóját már elérte.

A szabadláb helyezésék zajos bejelentése azonban csak az első lépést jelentette a magyarországi kommunista párt palotaforradalmában. Október 22-én végül is nyilvánosságra hozták a központi bizottság október 3-án hozott és addig titokban tartott záróhatározatát. Ez a határozat az új kurzus tudatos és szándékos szabotálásával vádolja az eddig Rákosi által vezetett központi bizottság egyes kimagasló személyiségeit. Neveket nem közölték de nyilvánvaló volt, hogy elsősorban Rákosi és Gerőre, továbbá Hegedűsre és az ipari minisztériumok vezetőire céloznak. A kommunista büntetőködex szerint szándékos gazdasági szabotálás halál jár. Ezekkel az egyre hangosabbá váló fenyegetésekkel egyidejűleg gazdasági enyhítések egész sorát zúdították az országra. A érdekesebb közülük az, hogy a kolchozokból kiléptek parasztságot állami földet szerezhetnek kompenzációs úton, tehát pénzfelvételre is jogosultak.

Vas Zoltán — redivivus

Es ez még nem minden. Vas Zoltán, Budapest volt polgármestere és Magyarorszag egykori gazdasági diktátora, aki kegyvesztett lett, de utóbb ismét a tervezési bizottság élére került, október végén kijelentette, hogy mindaz, ami 1950 óta a gazdasági politika terén történt, valóságos szerencsétlenség volt, az értelmetlenségnek illuzióknak és gazdasági katasztrófának keveréke.

Ki szabadította Magyarországra a kommunista párt belső harcának e váratlan kieleződését? Fogas kérdés ez, mert nem könnyű eldönteni, hogy moszkvai utasítások végrehajtásáról van-e szó, vagy pedig a vazallus állam belső fejlődéséről. Rákosi félretöltése és az egész gazdasági politika fejtetejére állítása Moszkva hozzájárulása nélkül elképzelhetetlen volt. Valószínűtlen azonban, hogy a moszkvai Politbüro hivatalos utasítást adott volna Rákosi degradálására. Kézenfekvőbbnek látszik tehát, hogy nem hivatalos, hanem félhivatalos orosz behatások történtek. Lehetséges, hogy Vas Zoltán, Nagy Imre és a párt jobbszárnyának más vezetői panaszt emeltek Moszkvában az egyvásu vezéknél az új kurzus szabotálása ellen és ezek a moszkvai „mérsékelték” azt tanácsolták magyar barataiknak, hogy járjanak el teljes könyörtelenséggel.

Am, ami erre következett aligha nyerte meg a moszkvai „mérsékelték” tetszését. Egyes orosz pártvezetők helyesbíthetik, ha Magyarország demonstrálja a kommunista világ előtt, hogy milyen rosszul mennek a dolgok a kolchozokkal és milyen jól lehet szabad piargazdasággal operálni. Am a Magyarországon az utóbbi hat hét alatt kialakult hang és eljárás, a párt belüli viszonyok abszolút engesztelhetetlensége, a hamis kirakat-perlek leleplezése, a felhívás a közvéleményhez a párt feje fölött, az egyesékek beszédeiben jelentkező szabadság ovisz messze megy, hogy a jelenlegi magyar kommunista

„A SZÖCSKÉTŐL” a lökhajtásos sztratoszféra-gépig

írta: Dückstein Zoltán

December 17. Enyhe téli délelőtt. A két „bogarás” fivér, Wilbur és Orville Wright, odaállnak furcsa, szocskealaku gépük mellé, hogy az emberiség történetében elsőként emelkedjenek a levegőbe olyan konstrukción, amely nehezebb a levegőnél és amelyet saját hajtóereje vezet. A „repülőgép” próbautjának a két fivérrel kívül 5 (!) szemtanúja van. Nordkarolina Kittyhawk nevű községének lakói, akiket a kíváncsiság vezetett oda. A község mellett, a homokstrandon kívánják a Wright-fivérek kísérletük t végrehajtani. A két vakmerő tervező megegyezően megvizsgálja a kis gép szárnyait, a feszítőbordákat, megmérték a 12 lóerős, beépített motort. Majd feldobott pénzdarábbról sorot húznak, hogy ki legyen az első repülés dicsősége. Az ifjabbik, Orville ül be a gépbe, megindul a motor és 12 métert siklik a síneken, amikor hirtelen a levegőbe emelkedik 3 méter magasságba, majd 36 méterrel távolabb ismét földet ér. A gép 12 másodpercig repült a levegőben és vitte magával utasát. Ennek 51 éve lesz december 17-én. Az emberiség fejlődésének akkor még beláthatatlan perspektívájú új korszakát nyitotta meg ez a szökkenés a levegőbe, amelyet 64 méter hosszú, 12,3 méter szárnyterületű, 275 kg súlyú gépen tett meg Wright. Még ugyanaznap mindkét fivér további két kísérletet hajtott végre, a legsikeresebb 60 méter távolságra vitte Wilbur. Ennek az útnak a hátrahagyására kerek 1 percre volt a gépnek szükség!

Nyilvánosság kizárva

Az első repülés híre, azok, akikhez ez a hír eljutott, fejesőlválva, ketkedéssel fogadták. A Wright-fivérek már régebben foglalkoztak a siklórepülés problémáival. Lilienthal, nemet vitorlászrepülő teljesítményei voltak annak idején a legismertebbek és a két amerikai figyelemmel kísérte ezeket a kísérleteket. Eleinte ők is vitorlászrepülőgépet szerkesztettek és amikor ennek a kezelését, valamint elméletét már minden részletben elsajátították, akkor fogtak annak a feladatnak a megvalósításához, hogy motort építsenek bele a gépbe. Költségeiket jól jövedelmező kerékpárgyárak bevételeiből tudták fedezni és mechanikai készségeket is ott a gyárban fejlesztették magas fokra. Első kísérleteiket csendben, a nyilvánosság teljes mellőzésével hajtották végre és azután is tartózkodtak minden propagandától. Amikor először emelkedtek a levegőbe, akkor is hallgattak erről. Azt várták, hogy a feltalálókat önmaguktól fogják majd megismerni és felkeresni. Ebben a várakozásukban azonban csalódtak. Sőt, amikor néhány év múlva már az első olyan géppel rendelkeztek, amelyek óránként 50 kilométert tudott a levegőben repülni és ezt a gépet az amerikai hadügyminisztériumnak megvételre ajánlották fel, az még

csak nem is válaszolt nekik. A gépet egymillió svájci frankot kértek.

A konkurencia is megelénkül

Időközben más országok konstruktorai is dolgoztak a motoros repülőgép problémájának megoldásán. Különösen Franciaországban jártak nagy sikerrel ezek a kísérletek. Amikor Wrighték híre vették a francia tervezők eredményeinek, ők is átrimentek Európába és 1908 június 16-án a Mans melletti kezdeteleges francia repülőter felett Wilbur Wright mástól örág keringett gépén. Az elegáns, magabiztos mód, ahogyan ezt a hallatlan vakmerő bravurt végrehajtotta, bámulatot és elismerést keltett az egész világon és minden kételet eloszlatott az addig bióföldnek tartott fivérek nagyszerűen bizonyított igazsá felől. Gépük messze felmúlta az összes többi modellt.

A haladás gyors és folytonos

A repülés vágya lázba ejtette az egész művelt világot. Gombamódra szaporodott mindenütt a feltalálók és kísérletezők tömege. Nap-nap után újabb alkotásokról és csúcsteljesítményekről számolt be a sajtó. Sok áldozatot is követelt ez a hatalmas versengés, de a haladás rohamos volt. A francia Farman 1908 október 31-én már elhagyta a repülőteret gépével, míg eddig mindenki csak a hangárok fölött merésztelt körözni és Chalons sur Marne-ból a 27 km távolságban levő Reimsbe repült, egyik helységről a másikba, szabad térség fölött. Hihetetlen teljesítményként méltatták ezt a repülést. 1909 július 25-én még nagyobb bravur híre járta be a világot: Blériot, francia konstruktor, saját gépén átrepült a La Manche csatornán. Ma már alig lehet elképzelni, milyen hatással járt ez a hír mindenütt, ahol újságok olvastak. Hónapokig cikkeztek róla, állandó témája volt az újságoknak, a társaságok beszélgetéseinek. Nem sokkal ezután Blériot Budapesten is bemutatta repülődudományát és az alsórákosi repülőterén százezernyi tömeg szorongott, hogy tanúja legyen az első nagyobb repülődemonstrációnak. A magyar tervezők is felvonultak gépeikkel és sokáig tréfiásan emelgették látványos „guruló” mutatványaikát. Még nem érték el alkotásaik a francia, német, amerikai repülőgéptervezők gépeinek színvonalát.

Néhány emlékeztető adat

Blériot és Farman bátor kezdeményezése utat tört. Egy évvel a Csatorna átrepülése után már Tour de Francera gyűlteek egybe a pilóták. Latham 1000 méter magasba jutott. Átrepülték a Genfi-tavat hosszabban. Chavez a Simplon alagút fölött repült el, de a leszálláskor lezuhant és meghalt; Párizs-Róma, Párizs-Madrid távversenyekre került sor, egy amerikai repülő átszelt az amerikai kontinent Sanfranciskótól New-York-

ig. Az 1913 ében a földköz tengeren repültek át Afrikába, a Pireneusokat, az Alpokat átrepülték, a Mont Blanc fölött repültek el. Megalkották a hidroplánt, amelynek nem kellett repülni, bemutatották az első loopingot, amit légi akrobatizmus követett: dugóhúzó, csavar, hátorepülés, stb. Már teljes napig tudtak levegőben maradni, a magassági rekord a 8000 métert meghaladta. Az első világ-háború kitöréséig így szolgált a repülés a sportelöket és turisztikai vállalkozásokat.

A két háború között

Az első háborúban az aviatika még gyorsabban ütemben haladt. A háborús követelmények a repülőtechnikusok elé sürdős feladatok megoldását állították, az anyagi eszközök ilyenirányu kísérletek végrehajtására, korlátlan bőségben jutottak hozzájuk.

Már 1919-ben, a béke helyreállításának első feléteztendéjében, átrepülték az északi Atlanti-óceánt, Cobham Angliából Ausztráliába és vissza repült, London-Fokföld, Zürich-Teherán volt egyes aviatikusok útjának vonala. A felső csúcsot 1927 május 20-21-én Lindbergh transzocéáni repülése jelentette, aki együléses gépén 33 és fél óra alatt leszállás nélkül szelte át a levegőt New-Yorktól Parisig. Ezt az óceánrepülést hosszú sorozata követte. — Egy évvel utóbb a Csendes-óceán egyik partjáról, Sanfranciskóból, a másikig, az ausztráliai Brisbaneig, 12.000 kilométeres útszakaszt repült végig Kingsford Smith ausztráliai pilóta. A 6016 méter magas Kilimandzsaró Afrikában átrepülték 1930-ban, de ezt megelőzően Byrd admirális az északi és déli sark fölött repült el. A föld legmagasabb hegycsúcsát is megtekintette Blacker tábornok vezetésével egy repülőkülönítmény, amelyik a Mounth Everest 8840 méteres bércei fölött száguldott el gépével.

A hang kétszeres sebességénél gyorsabban

A repülőgép nem maradt meg annak a hasznos és kívánatos közlekedési eszköznek, amelynek a feltalálók nagyrésze szánta. Ezzel is úgy járt a kitevezője, mint Nobel a dinamittal, Pusztító célra éppen így szolgált, mint megfelelő alkalmazása mellett az emberiség életformájának megkönnyítésére, a testi munka pótlására. Gyilkos eszköznek ugyanolyan hatásos, mint hasznos segítő társnak. Súlyos sebeket okozott az ember a repülőgépek segítségével már embertársainak, de az is ét-ségtelen, hogy végtelenül értékes és hasznos is számos vonatkozásban.

Ma már személy- és teherszállításra az egész földön mindenütt menetrend-szerű járatok szolgálnak. A Wright-fivérek óránként ötven kilométeres sebességű gépe oda módosult, hogy ezer kilométerrel is többet vágtatnak a levegőben hatvan perc alatt. Az első szökdelésből sztratoszféra repülés lett, a 36 méterből földközili repülés. A 12 másodpercnyi időben, mialatt Wrighték gépe 36 métert repült, a lökhajtásos óriásgépek ma már közel 5000 métert hagynak maguk mögött.

A két amerikai fivér „bogarás” ötlete az egész világot átforgató csodálatos tényre változott. Az már nem a gépen múlik, hogy az emberiség üdvére történik-e mindez, vagy pedig az öngyilkosság eszközevé válik a világromlás és gonoszok kezében. Ennek az eldöntése az ember kezében van!

A 80 éves Májmon rabbi

Irta: Sauber-Michajloviics Sándor

Nagyon ritkán adatik meg valkinek, hogy élete idejének megvalósulását elérje. Ilyenben csak a sors különös kegyeltjének van része. Ezek közé sorolhatjuk Winston Churchillt, akinek 80 éves születésnapját múlt hét kedddjén ünnepelte a civilizált emberiség. A sors kegyeltjei közé tartozik Ráv Májmon (Fischmann) rabbi is, akinek 80-adik születésnapját e hét kedddjén, kislehét 12-én ünnepelte az egész zsidó világ.

Ráv Májmon 1874-ben született Marculstiban, a francia városban. Apja törvényes volt, fiának tradícionális nevelést adott. Májmon rabbi már gyermek korában feltűnt borotvaeszesével és nagyszerű memóriájával, ezért kis jesivabócher korában a „marculstij zseninek” nevezték. Tanulmányait a vilnai, kovnói és egyéb híres litvániai jesivákban folytatta. Rabbioklevelet a hírneves reb Słomo Kohén vilnai főrabbitól kapott, de rabbiává avatta őt Chajim Jechezkiel szefárd chachám is.

1900-ban Marculstiban működött, mint hitközség, majd később Bungeni város rabbiszékét töltötte be rövid ideig. Résztvett az 1902-ben Pozsonyban megtartott Mizráchi világszervezet alakuló kongresszusának megszervezésében. Azóta a Mizráchi legkimagaslóbb egyenisei közé tartozik.

A tel-avivi HOH ezévi Herzl-ünnepén, ahol Májmon rabbi tartotta az ünnepi beszédet, Herzlról szólt személyes élményeiről való visszaemlékezésének során emlegette, hogy Herzl lelkes pártolója volt a Mizráchi szervezetnek, mert ezáltal vélte a vallásos tömegeket a cionista mozgalom keretébe bevonní. Uzsiskinél és a többi oroszországi, ugynevezett demokratikus cionistákkal ellentétben, akik nem nézték jószemmel a vallásos tömegeknek a cionista mozgalomban való térfoglalását.

A Mizráchi kongresszus befejezése után, — mesélte Májmon rabbi, — a végrehajtó bizottság a szervezési munka megkezdését határozta el. Az ilyen munka utazással és egyéb költségekkel jár, de a Mizráchi pénztárában egyetlen fillér sem volt. Reinesz rabbi, a Mizráchi megalapítója erre azt ajánlotta, utazzék Herzlhez, tárja fel előtte a helyzetet és magyarázza meg neki, hogy a cionista kongresszus 1800 márkát szavazott meg a Mizráchi céljaira és az összeg folyósításáig szerezzen Herzl valahol 900 márkát amelyet a büdzsé kiutalása után hálás köszönettel visszafizetnek.

Herzl megkísérelte a Mizráchinak megszavazott évi büdzsé felének kiutalását megszürgetni s miután az intervenció hatástalan maradt, Herzl a saját pénzből adta kölcsön a Mizráchi megszervezéséhez szükséges első 900 márkát, azzal a kéréssel, hogy gondoskodjanak a pénz visszafizetéséről, mert anyagi helyzete nem engedi meg, hogy az összegről lemondjon. Reinesz és Májmon rabbi több szór felszólították a cionista szervezetet, hogy a kölcsönvet 900 márkát fizessék meg Herzlnek. A sürgető levelek a mai napig láthatók a cionista szervezet archívumában, az elintézésnek azonban nyoma nincs, mert sem Herzlnek, sem örökösei

nek a mai napig sem fizették vissza ezt a pénzt.

Májmon rabbi 1912-ben Jaffára költözött, ahol a Tachkemoni mizráchi iskola vezetője lett és egyben leírta az országban a vallásos iskolahálózat alapjait.

Az első világháború kitörése után a törökök, mint ellenséges (orosz) állampolgárt internálták. Amerikába utazott, ahol a háború végéig folytatta a vallásos tömegek megszervezését és a Mizráchi szervezet megcristisét.

Amikor visszaérkezett a háború után, már itt találta Kuk főrabbit és vele együtt indította meg a vallásos intézmények, mint a főrabbinátus és a vallási bíróságok, valamint a vallási tanács megszervezését, amelynek egyidejű elnöke is volt. Ugyanakkor aktív részt vett a cionista szervezet munkájában, mint a végrehajtóbizottság tagja, majd a Szochnut vezetőségi tagja, ahol főleg a kis embereket próbált segíteni. Ő alapította meg a kamatmentes kölcsönpénztárak központját, amellyel lehetővé tette 150 kamatmentes dolgozó kölcsönpénztár felállítását az országban a Szochnut segítségével. Azonkívül megszervezte az úgynevezett Idud társaságot, amely hosszulejárátú konstruktív kölcsönöket folyósított a kisiparosoknak s kiskereskedőknek alacsony kamattal mellett. Erre a célra több mint egymillió fontot harcolt ki a Szochnut költségvetéséből. A Mizráchi Bank alapítása is az ő nevéhez fűződik. Személyesen járt Irákban és a bagdadi zsidóknál összegyűjtötte a bankalapításhoz szükséges alapötlet.

A középosztály gazdasági helyzetének feljavításán kívül irodalmi tevékenységét nem hanyagolta el Májmon rabbi. Első műve már 1902-ben jelent meg. Azóta körülbelül 15 könyvet írt, amelyek közül egyesek, mint pl. a „Száré Meá” ötkötetes műve több kiadást ért meg. 1937-ben megalapította a „Szináj” vallástudományi havil folyóiratot, amelyet a mai napig szerkeszt. A Szináj minden számában értékes tanulmányt tesz közzé, ezzel lényegesen emeli a folyóirat színvonalát, amelynek munkatársai közé a zsidó tudományos világ kiválóiságai tartoznak.

A politikai életben a megalkuvást nem ismerő, úgynevezett maximalista cionisták csoportjához tartozik. A földalati mozgalom körében, amikor több fiatal ember került tiltott fegyverviselésért az angol hadbírószék elé, a védelem rendszerint Májmon rabbit idézte meg mentőtanúként. Májmon rabbi magyarázta az angol hadbíróknak, hogy ő megérti az ifjakat, akik az ország felszabadításáért harcolnak. A fegyvert a Tóra törvényei szerint jogosan viselték, mert a próféta megparancsolta: „Oktassátok Izrael fiait fegyverforgatásra.”

— Ha fiatalabb lennék, — mondotta Májmon rabbi a

hadbírószék előtt, — én is a fegyverforgató ifjak sorába állnék, mert én sem bíznám idegenekre életem és vagyonom védelmét.

Az angolok, akik ismerik Májmon rabbi szélsőséges beállítottságát, 1946 rochódos támu napján (június 29-ikén) — amikor a jisiv vezetőit és több ezer tagját koncentrációs táborba vitték, — őt is letartóztatták. Mivel aznap éppen szombat volt, a rabbi a szombat szentségére való hivatkozással nem akart autóbá ülni. Az angol rendőrök nem méltányolták Májmon rabbi álláspontját és erőszakkal tuszkolták be a teherautóba. Az ősz rabbiával szemben alkalmazott erőszak erős visszhangra talált a világsajtóban és 17 nap múlva, az ország angol főkörmányzójának Londonból erdő utasítására szabadlábra helyezték.

Májmon rabbi résztvett a Bevin angol külügyminiszter elnökletével megtartott kerekasztal konferencián, azonkívül megjelent a különböző angol vizsgálóbizottságok előtt, ahol bátran és önértzetesen fejtette ki álláspontját a Palesztina-kérdésben. „Az ország — mondta — a Biblia szerint a zsidó nemzetnek lett odaígérve és az Ur szavat földi hatalom nem másíthatja meg.”

Az 1947. november 29-iki UNO-határozat után, amely elvile az önálló zsidó állam felállítását szavazták meg, a Szochnut keretén belül különböző vélemények alakultak ki. Egyesek féltek a megpróbáltatástól és a fenyegető arab veszedelemtől, amely az egész jisivot megsemmisítheti. Ez a realistik álláspontja volt, akik ismerték a jisiv gyengeségét, a fegyverek hiányát és kételkedtek abban, hogy a kis számú zsidó lakosság legyőzheti a 40 millió arabot, ha fegyveres összeütközésre kerül sor. Ben Gurion mellett Májmon rabbi minden befolyását latbavetette az állam kiállításának haladéktalan keresztülviteléért. S abban, hogy Ben Gurionnak sikerült a Szochnutban keresztülvinnie az akaratát, Májmon rabbinak kétségtelesenül orszárlrésze volt.

1948. június 5-én, a függetlenség kiállításának napján Májmon rabbi Jeruzsálemben tartózkodott. Ben Gurion azt akarta, hogy Májmon rabbi is résztvegyen a nemzeti tanács Tel Avivban megtartott történelmi ülésén s kis katonai „primusz” repülőgépet küldött érte. Mikor Májmon rabbi a jeruzsálembi repülőtérre érkezett csomagjával, a pilóta tudomására adta, hogy a „primuszban” nincs helye a csomagnak. Erre a rabbi visszaküldte a bőröndjét, de a tálsz és a tíflii magára rakták és beült a repülőgépre, ahol a pilóta az üléshez kötötte és így utazott Tel-Avivba.

Amikor Ben Gurion üdvözölte, ezt mondta neki Májmon rabbi: „Ha az összes repülőgépeink úgy néznek ki, mint ez a kis pléhskatu-

lya, amelyben idehozattál, akkor csak a jó Isten segítségével reménykedhetünk. De én benne jobban megbízom, mint a legmodernebb bombázóban.”

Az első izraeli kormány vallásügyi minisztere lett, de rövid idő múlva lemondott az Altalóna-hajó esete miatt. Ugyancsak ellenezte Rozen igazságügyminiszterre való kinevezését, aki a vallási bírásokodás bevezetését nem tartotta időszerűnek, azonkívül követelte a hadsereg kőser étkezésének biztosítását. Egyes követeléseinek teljesítése után, Ben Gurion személyes rábeszélésére visszaért a kormányba.

A legutóbbi Kneszet-választásoknál nem jelöltette magát. Idejét főleg tudományos munkásságának szenteli. Nemrég kötetes munkakája jelent meg az általa alapított Kuk-intézet kiadásában a vilnai gáon döntéseiről. A közeli hetekben a Rámbámról írt ezeroldalas monográfiája hagyja el a sajtót.

Nagymérvű irodalmi munkássága mellett figyelemmel kíséri a politikai eseményeket és érdekes nyilatkozatai gyakran keltenek általános feltűnést. Legutóbb a vallásos pártok egy-egy színterén újabb létrehozásán fáradozik és minden valóságosság meg van arra, hogy a legközelebbi kormányban újra a vallásügyi miniszteri székhé kerül.

Májmon rabbi, mint szenvedélyes bibliofil, élete folyamán 40.000 értékű zsidó tárgyú művet gyűjtött össze. A körülbelül félmillió font értékű könyvtárat a Kuk-intézetnek ajándékozta.

Az önálló zsidó állam kiáltása óta a Szinhedrion felállítását propagálja. Erre a kérdéstről könyvet is adott ki és abban bebizonyítja, hogy a mai kornak is megvan a lehetősége a Szinhedrion megalakításához, amelynek legfontosabb feladata volna a vallási előírásokat a napi szükségletekkel összehangolni és a kor követelményeinek megfelelően alkalmazni.

Ebben a kérdésben sok támogatásra akadt, de az ellenzők száma is igen tekintélyes és ezért nem sikerült a mai napig a bel-földi és külföldi rabbitekintélyeket egységes álláspont-ra bírni. Kétségtelen, hogy ha a nagy rabbi közötti vetélkedések és egymással szembeni féltékenység kiküszöbölése lehetővé tenné a régi Szinhedrion felállítását, vallási életünk mélyében begyökerezne a tömegek között és a vallás ottélen ragaszkodók életét is lényegesen megkönnyítené.

A rabbitekintélyeket nem sikerült ugyan eddig Májmon rabbinak a Szinhedrion kérdésében álláspontjának helyességéről meggyőznie, de az e kérdésben kiadott tudományos munkája értékes gyöngyszemmel gazdagította a rabbinikus irodalom kincs-táráát.

Az egész jisiv, pártállásra való tekintet nélkül, vesz részt a 80 éves cionista narcos születésnapjának megünneplésében, aki ott állt a nemzeti mozgalomunk bölcsőjénél és felszázados harc után megérte vágyálmainak beteljesülését.

A magyar zsidóság élete az Uj Élet tükrében

Az „Uj Élet” most ideérkezett novemberi száma, mint az istentisztelet nyelve néber”, — külön nagyon el volt ragadtatva.

Dr. Richtmann Mózes cikket Reich Koppel volt ortodox főrabbi emlékezetének szenteli. A magyar cionizmusnak nagy veteránja. Szonban cikket mintha nem annyira megemlékezésnek szánta volna, mint inkább annak, hogy benne a zsidóság életében bekövetkezett sorsdöntő változásokat leírja. De azóta a latin közmondás értelmében megváltoztak az idők és mi is változtunk benne”, — állapítja meg Richtmann Mózes eléggikusan.

Reich Koppel életét méltatva, egyúttal a zsidóság 1868-ban bekövetkezett kettészakadásának a saját felfogása szerinti történelmi summázását adja s ahogy mi ismerjük dr. Richtmann Mózes, cikkének tulajdonképeni célját ez képezi. Ebben a tárgyban a következőket mondja:

„A külön ortodoxia a kispolgári réteget megtartotta a hagyományos életforma útján, művelte a tradicionális tóratanulást, de az értelmiség nagyrésze ezekben a körökben elidegenedett a hit-től. Ezzel szemben az úgynevezett kongresszusi hitközösségekben az értelmiség nagyobb réteget lehetett megővni a lemorzsolódástól. Az is tagadhatatlan, hogy a magyar kongresszusi zsidóság híres teológiai tudósokat adott a világnak és olyan magyarnyelvű felekezeti irodalmat produkált, melyből a teljesen elmagyarosodott ortodox ifjúság még most is merít és amelyet az egyetemes zsidóság még csak ezután fog kellően méltányolni... Egyébiránt a belső feszültségek csak serkentő és termékenyen élénkítő lehet egy erkölcsi közösségben.”

A „Tudományos Hírek” rovatában dr. Róth Ernő a krétai ósnyelvről s általában Krétáról, mint a filliszteusok őshazájáról, tehát a zsidó kultúra szempontjából fontos történelmi helyről, az ugari (Szia), egyiptomi és Juda Hánási idejéből Szinhedrion székhelyén, Bét Seárimban most folyó ásatásokról ír. Érdekesnek tartjuk megemlíteni, hogy cikkének több helyén a Hárárec legfrissebb számaiból idéz.

Ugyanezen rovatban dr. Scheiber Sándor a Közpon-ti Katolikus Papneveldé könyvtárában és a Szebehyi könyvtárban legújabb felfedezett összesen öt háber kodex-töredékről számol be. A kézirat maradványok egyéb régi kodexek bekötés táblájul szolgáltak, vagy azoknak belső oldalába lettek beragasztva s azok a Mose b. Jákob Coucy 1250-ben befejezett Szefer Midvot Gádol könyvének töredékén kívül főleg prófétai könyvekből és a Talmudból vett részleteket tartalmaznak.

Ugyancsak ide kell soroljuk dr. Krausz Henrik értekezését a „Dunántúli Közsegerület Szórványai”-ról, amelyben a siklósi hitköz-ség történetét vizsgálja.

A Budapesti Izraelita Hitközösség „kulturális naptárban” meghirdetett előadások közül kiemeljük a következőket: Dr. Schwarcz Mór: Szentírásunk eszméi imáinkban. — Dr. Schwarcz Benjámin: Reménység a zsidó életben. — Dr. Mandel Miklós: Az emberi jóvá építő. — A Közpon-ti Női Tagozat jótékonyvéu hangversenye. — Dr. Seifert Géza: A magyar zsidóság jogi helyzetének alakulása a honfoglalás korától. — Dr. Beneschofsky Imre: Az ezerecu hős. — Dr. Rosenblum (Folytatás a 8-ik oldalán)

templomtól, „amely zsinagógában orgonán játszanak, de az istentisztelet nyelve néber”, — külön nagyon el volt ragadtatva.

Dr. Richtmann Mózes cikket Reich Koppel volt ortodox főrabbi emlékezetének szenteli. A magyar cionizmusnak nagy veteránja. Szonban cikket mintha nem annyira megemlékezésnek szánta volna, mint inkább annak, hogy benne a zsidóság életében bekövetkezett sorsdöntő változásokat leírja. De azóta a latin közmondás értelmében megváltoztak az idők és mi is változtunk benne”, — állapítja meg Richtmann Mózes eléggikusan.

Reich Koppel életét méltatva, egyúttal a zsidóság 1868-ban bekövetkezett kettészakadásának a saját felfogása szerinti történelmi summázását adja s ahogy mi ismerjük dr. Richtmann Mózes, cikkének tulajdonképeni célját ez képezi. Ebben a tárgyban a következőket mondja:

„A külön ortodoxia a kispolgári réteget megtartotta a hagyományos életforma útján, művelte a tradicionális tóratanulást, de az értelmiség nagyrésze ezekben a körökben elidegenedett a hit-től. Ezzel szemben az úgynevezett kongresszusi hitközösségekben az értelmiség nagyobb réteget lehetett megővni a lemorzsolódástól. Az is tagadhatatlan, hogy a magyar kongresszusi zsidóság híres teológiai tudósokat adott a világnak és olyan magyarnyelvű felekezeti irodalmat produkált, melyből a teljesen elmagyarosodott ortodox ifjúság még most is merít és amelyet az egyetemes zsidóság még csak ezután fog kellően méltányolni... Egyébiránt a belső feszültségek csak serkentő és termékenyen élénkítő lehet egy erkölcsi közösségben.”

A „Tudományos Hírek” rovatában dr. Róth Ernő a krétai ósnyelvről s általában Krétáról, mint a filliszteusok őshazájáról, tehát a zsidó kultúra szempontjából fontos történelmi helyről, az ugari (Szia), egyiptomi és Juda Hánási idejéből Szinhedrion székhelyén, Bét Seárimban most folyó ásatásokról ír. Érdekesnek tartjuk megemlíteni, hogy cikkének több helyén a Hárárec legfrissebb számaiból idéz.

Ugyanezen rovatban dr. Scheiber Sándor a Közpon-ti Katolikus Papneveldé könyvtárában és a Szebehyi könyvtárban legújabb felfedezett összesen öt háber kodex-töredékről számol be. A kézirat maradványok egyéb régi kodexek bekötés táblájul szolgáltak, vagy azoknak belső oldalába lettek beragasztva s azok a Mose b. Jákob Coucy 1250-ben befejezett Szefer Midvot Gádol könyvének töredékén kívül főleg prófétai könyvekből és a Talmudból vett részleteket tartalmaznak.

Ugyancsak ide kell soroljuk dr. Krausz Henrik értekezését a „Dunántúli Közsegerület Szórványai”-ról, amelyben a siklósi hitköz-ség történetét vizsgálja.

A Budapesti Izraelita Hitközösség „kulturális naptárban” meghirdetett előadások közül kiemeljük a következőket: Dr. Schwarcz Mór: Szentírásunk eszméi imáinkban. — Dr. Schwarcz Benjámin: Reménység a zsidó életben. — Dr. Mandel Miklós: Az emberi jóvá építő. — A Közpon-ti Női Tagozat jótékonyvéu hangversenye. — Dr. Seifert Géza: A magyar zsidóság jogi helyzetének alakulása a honfoglalás korától. — Dr. Beneschofsky Imre: Az ezerecu hős. — Dr. Rosenblum (Folytatás a 8-ik oldalán)

Fizessen elő az Uj Keletre!

Az ország bármely helységében hához kézbesítjük a lapot. Előfizetőinknek a következőkben vásárlási kedvezményt nyújtjuk:

AVIGDOR HAMEIRA:	Válogatott novellái	IL 3.500 helyett IL 2.900
KACZER ILLES:	Ne félj szolgám Jákob	IL 4.200 helyett IL 2. —
KACZER ILLES:	Jericho ostroma	IL 3.800 helyett IL 2. —
PALGI JOEL:	... és jött a fergeteg	IL 3.500 helyett IL 2. —
KISHONT FERENC:	Ige-Mige	IL 2.500 helyett IL 1. —
KISHONT FERENC:	Haalé hájoréd lechájénu	IL 2.400 helyett IL 1. —
KEOSKEMÉTI MÁRIA:	Fecske-tragédia	IL 3.500 helyett IL 2.500
L. MOYZICH:	Cicero-ügy	IL 1.900 helyett IL 1. —

FENTI KEZVEDMÉNYT 1954. DECEMBER 31-IG NYUJTJUK.

PEDIKUR BETET GUMIHARISNYA MEDICO
T. A. Montefiore-u. 23. sz. Tel. 3651.

Hogyan lett az öreg Schlesingerből cionista „szimpatizans”

Nemcsak ásványokat, vegyi anyagokat, vízforrásokat és remélhetőleg kőolajat tartalmaz Erec Jiszráél talaja...

Írta: Dr. Bató Jomtov

nyitéka annak, hogy a Negev akkor népes terület volt. Az a tény, hogy Ábrahám, amidőn Fáraó udvarát elhagyta...

A három hónappal ezelőtt Cambridgeben lezajlott nemzetközi régészeti kongresszus alkalmával külföldi régészek — így olvassuk az angol lapokban — kiemelték, hogy milyen nagyok a keltáisi az egyiptomi és szíriai ásatásoknak...

A mi izraeli régésznink egyáltalában nem túlzott. Országunkban az utolsó évtizedek alatt az ásatások rendkívül érdekes eredménnyel jártak. De sok helyen kezdtek bele a legjobb keltáisi kecskeltető kutatásokba...

Persze nincs állam széles e világon, amely saját anyagi eszközeivel pénzelné a költséges archeológiai feltárásokat. Ez bőkezű mecénások dolga. Akadt ilyen megértőszívű, lelkes zsidó-ember Amerikában. Louis Rabinowitz a neve, aki pénzt adott és még mindig az azon ereci ásatások céljára, amelyeket már évek hosszú sora óta folytat országunkban prof. Nelson Glück, a cincinnati-i Hebrew Union College igazgatója...

Munkája során a négyezer évvel ezelőtti Negevből Egyiptomba utazott Ábrahám úsatáinak nyomdokait követte Nelson Glück, ki meggyőződése szerint bizonyítékokat fedezett fel arra, hogy a Negeven akkor virágozó települések léteztek. A tudósok korábbi feltevése szerint az egész vidék pusztaság volt. Ezek a bizonyítékok alátámasztják a Tóra első könyvének, a Széfer Bérésitnek a 12. 13. és 14. fejezetben elbeszélte történetét: „A tizennegyedik évben eljött Kedárleomer és a királyok, akik vele voltak megverték a refaimot Asterol-Kárnájában és a zuzimot Hámban és az éminet Sáv Kirjátájában s a chorit Széir hegységükben egészen El Páranig, amely a puszta mellett van.”

Prof. Glück az ásatások során felszínre hozott bizonyítékokból, főleg cserépekből, arra következtet, hogy Ábrahám idejében a középső Negevet civilizált emberek lákták, akik kőházakban laktak megművelték földjeiket, juh- és kecskenyájukat, valamint szarvasmarhát tenyésztettek és mindenekelőtt kitudó minőségű cserépedényt állítottak elő.

A Széfer Bérésit 12. és 13. fejezetében foglalt történetekből kiindulva, Nelson Glück arra az ott megemlített tényre utal, hogy „éhség volt az országban”, amely Ábrahámot arra kényszerítette, hogy az országot elhagyja és Egyiptomba menjen, ami már maga is bizonyíték...

misüléstől a zsidó nép szellemi örökét, amely kétezer éven át nemcsak ősi hitét, hanem azt a reményt is eleven tartotta, hogy majdan visszatér ősi hazájába. Amikor a zsidó nép 165-ben Bárhá Kochbá hősi vezetése alatt nyitlan fellázadt az idegen uralom ellen, akkor a rómaiak súlyos és kegyetlen megtorló intézkedéseket tettek, amelyek a befolyásos jávnei iskolának is véget vetettek, úgyhogy most már a vallási élet, a Színhedrion és a politikai vezetés válságban áll. A politikai vezetés válságában véglegesen a Gálliban központosították tevékenységüket.

Nyiképen Bét Soárim városka szinte váratlanul nagy jelentőségre tett szert, amikor oly gazdag negevi civilizációval, prof. Glück ismét a Széfer Bérésitre utalva, azt mondja, nem kétséges, hogy Kedárleomer király volt az, aki az egész tájat Asterol-Kárnájától egészen Hámig elpusztította és hogy ezt a vidéket többé nem telepítették. Csak kétezer évvel később népesítették be újból a nábatéusok. Mindezen feltárások — mondja az amerikai zsidó tudós — a Negev ókori lakosságáról alkotott történelmi fogalmak forradalmosítását jelentik, úgyhogy az összes történelmi könyvek, amelyek hazánk ezen részével foglalkoznak, újra irrandók. Egyetlen egy könyv a Széfer Bérésit az, amely helytálló felvilágosítást ad.

Szép svájci vidékre emlékeztető, kies gálili tájon, Kirját Amál közelében mesz sze látható egy dombon felállított lovasszobor. Ez az országunkban páratlan emlékmű Alexander Zeid hasonmása, aki annak idején a Keren Kájemet romantikus híru gálili erődje volt. Zeid 1936-ban feltéraste Jicchák Ben-Cvit, államunk mostani elnökét, aki akkor történelmi buvárkodásainak elt Jeruzsálemben, és elmondotta neki, hogy miközben a határfelbontási út mentén felvő Seik-Abrek domb lejtőjén földjét munkálta meg, egy sziklába vajt üreget fedezett fel.

A jeruzsálemi egyetem tudósai erre kísérletképen kutatni kezdtek és az eredmény világosan azt mutatta, hogy zsidó katakombákat (földalatti temetkezőhelyeket) találtak. Amire azután dr. E. Meizler (a mostani dr. Mazar, a Héber Egyetem elnöke) az Ereciszráeli Zsidó Régészeti Társaság megbízásából 1936-tól 1940-ig négy évszakon át nagy kitarással végezte a feltárás munkáját, amelyet tavaly újra megkezdtek és az idén nyáron tovább folytatták. Ezen a hat évszakon át tartó intenzív ásatás gazdag anyagot vetett felszínre, amely nemcsak azonosította az ottani történelmi helységeket, hanem nagyban gyarapította a zsidó kultúrtörténeti ismereteket is. Ezen a helyen fektült ugyanis Bét Soárim városa, amely a második zsidó állam bukása után jelentős szerepet játszott a következő századokban és amelynek fekvését eddigelő a tudósok nem tudták azonosítani.

Miután a közönséges időszámítás 70-ik évében elpusztult a jeruzsálemi Szentély, a zsidó nép politikai és szellemi vezetése lassanként áttevődött a Gálliba, amelynek hegyei több menedéket nyújtottak a római zsarnok uralom ellen, mint a Dél síkság. Ismeretes, hogy amidőn a rómaiak ostromolták Jeruzsálem várát, Rabbí Jóhánán ben Zákáj titokban elhagyta a várost s a római légiók főparancsnokától, Vespasianus császártól engedélyt kapott arra, hogy Jávnében a Tóra tanításának szentelt iskolát nyisson. Ez a jávnei tanítóintézet a politikai vereség után megmentette a megsemmisüléstől a zsidó nép szellemi örökét, amely kétezer éven át nemcsak ősi hitét, hanem azt a reményt is eleven tartotta, hogy majdan visszatér ősi hazájába. Amikor a zsidó nép 165-ben Bárhá Kochbá hősi vezetése alatt nyitlan fellázadt az idegen uralom ellen, akkor a rómaiak súlyos és kegyetlen megtorló intézkedéseket tettek, amelyek a befolyásos jávnei iskolának is véget vetettek, úgyhogy most már a vallási élet, a Színhedrion és a politikai vezetés válságban áll. A politikai vezetés válságában véglegesen a Gálliban központosították tevékenységüket.

Világos, hogy ez a nagy temető — az elsőnek feltárt katakombá magá negyvszáz sőt tartalmaz — nem szolgált volna egyedül Bét Soárim városka temetkezési céljaira. Úgy látszik, hogy ez a sírváros annak idején Erec Jiszráél lakosságának központi temetkezési helye volt, de a gólá zsidói közül is számosan itt, Rabbí Jehuda sírjának árnyékában, helyezték nyugalomra halottaikat. Az itt eltemetettek közül voltak olyanok, akik Délarábiából, Mezopotámiából (a mai Irák), továbbá Szíriából származtak.

Nagybecskerek a jugoszláv uralom alatt megszünt a Bánát megyeszékhelyévé lenni és még csendesebb még kisvárosibb lett. A nyelvi intoleranciában tobzó Jugoszláv királyságban a magyar nyelvű kultúrát szinte teljesen megszünt. Még a többi utódállamban mindenütt működhetett magyar színház, addig Jugoszláviában egyetlen egyszer engedtek be egy magyar operettegyüttest, akkor a székeket dobálták le a karatról a sovinszta szep ifjak a közönség fejére. A becskeréki zsidóság azonban nem is nagyon vágyott a magyar szóra. A Budapesti hazaszállingózók elhözv a híret a felér terrornak, numerus claususnak. A jugoszláv zsidóság örült, hogy bétkén élhet és hűlisan illeszkedett be az új helyzetbe. Mint mindig, ha bétkén hagyták élni, dolgozni és kereskedni. És keresni lehetett a gazdag új államban, ahol óriási konjunktívát kezdett.

A pesti egyetemekről egyre sűrűbben jöttek haza a fiúk és nem is mentek vissza. Így jött haza a zsidó iskola egykori tanítójának a fia — Fischer Árpád is. Ő hozta el nekünk a cionizmust és az ő vezetésére rendelkezésünkre állt a fiatalok csoportosulni a fiatalok. A szüntelen, fáradhatatlan propaganda az eszmének a közepkoruakat is meghódította. De az öregek bizony legnagyobb részt elmenekültek és azt nem is titkolták. A hitközség szép, nagy kulturtermet azonban megkaptuk és megkezdük az előadások megrendezését.

Ezek rövid idő alatt igen népszerűek lettek, magaszivonulak és ügyesen rendezettek voltak. Lehet, hogy eleinte a tömegek a magyar előadások utáni éhség és talán a kiváncsiság hozta el az előadásokra, de rövid idő múlva a becskeréki cionista szövetség volt egyik legerősebb szervezete az egész Vajdaságnak.

Egy napon, amikor a legközelebbi előadás program-

Írta: Kohári Székely Margit

ját beszéltük meg, félrevoa Fischer Árpád, kezembe nyomja Hezt „Zsidó Állam”-át azzal, hogy írjak róla a jövő vasárnapi előadásra. Kétségbeesve néztem rá. — Az Istent, mi jut eszedbe? Azért mert egy pár verset írtam, már azt hiszed vállalkozhatom ilyenekre? — Meg kell próbálnod — mondta. Mindenki a magá postáján, tehetségéhez képest kell, hogy szolgálja a cionizmust.

Ez olyan érv volt, amely nem tűrt ellentmondást. Viszont tudtam, hogy ez a nagy művet teljes egészében felfogjam és így csak az érzéseket írhattam le, amelyeket a könyv olvasása belőlem kiváltott és bizony nagyon kihívónak mentegetőve vittem el a kis irást fiatal elnököknek.

Ő — a maga impluziv módján — boldogan ölelt meg és biztosított róla, hogy minden várakozását felülmuttam. Boldog voltam, de hát rá volt még a kemény dió. Apám a többi öreggel együtt csak nevetett rajtunk. Már hetek óta küzdöttem azért, hogy legalább ne legyen ellenségünk. Persze, ha megnyerhettem volna magunknak az nagy diadalt lett volna, mert az öregek ellenséges frontján mely rés keletkezett volna. De hiába vitatkoztam vele makacsul, elkeseredve. Végül — gúnyos mosolyát látva — dühbe gurulva akartam minden áron meggyőzni, ő azonban fölüeny szüszavú modorban, ellentmondást nem tűrő hangján csak annyit mondott: mindannyian meg boldogultatok. Hangja egészen nyugodt volt, csak a hogyan a passziánszot rakta, a kártyák erősebben csapódtak az asztalra — ebből tudtam, hogy most nagyon haragszik és, hát itt bizony nincs mit tenni.

Mindez eszembe jutott hazafelé menet és ez erősen lehűtötte örömeimet. Mire hazáérttem, már egészen kiési lettem. Mert ha Tata nem egyezik bele, irásomat fel sem olvashatom. Már ugyanis túl sok volt a rovásomon. Legfiatalabb, kilencedik gyereke letére szembemertem szállni vele és nem is először. — Ez mind azért van, mert szegény boldogult mama, ugy elkényeztetett — szokta ilyenkor mondani. Mire elkezdtem sírni és ez cenzúrázat használt. De most sehogysem boldogultam vele. Időt nyerni! — gondoltam. Majd kiváram, míg a szokásos egy pohár bor helyett kettőt iszik a vacsorához, amikor a rostályos a szokottnál is jobban ízlett. Aztán majd magam csinálom meg neki a feketét jó erőre, mert sohasem elég erős neki. De valahogy egész hétvégem a rendesnél is szűkebb volt, mintha még mindig tartana a haragja, nem mertem a dologgal előhozakodni. A szombat is eljött. Ez volt nálunk a legnehezebb nap, mert ha Tata nem szivarozhatott, akkor aztán nagyon kellett vigyázni. De este, mikor végre rágyujthattam kedvenc hosszú virágjára, megenyhült az arca.

— Na, most vagy soha — gondoltam. — Tata kérlek, szeretném ha eljőnnél holnap a kulturhába, mert felolvasok valamit az előadáson. — Felolvasol? Igen? Ugy. És mit, ha szabad kérdeznem? — Olvan vörös és zavart lettem, elkezdtem dadogni, még egy perc és sírva fakadok. Akkor gyorsan felhagyott a gúnyolódással és rámparancsolt, hogy olvassam fel. De én csak ráztam a fejem, mert nagyon szorított a torkomat valami és odanyujtottam az írást. S miattól ő olvasott, én úgy ültem ott, mintha életről és halálról lenne szó. Mert tudni kell azt is, hogy nekem ő volt a legkompetensebb. Olvasottsága, tudása, memóriája csodálatos volt. Végre felnézett, de nem rám. Valahová messzire nézett. Vissza a múltba, vagy előre? — Felolvasható — mondta, nála szokatlan lágyssággal.

A kulturterem zsufolásig megtelt. Minden nagyszerűen ment. Nekem is nagy sikerem volt és amikor mindenki felém fordult, hogy gratuláljon, megláttam apámat, aki egy fejjel magasabb volt mindenkinél, a mint hátul áll és ő is fogadja a gratulációkat. Miért nem ültették le elől, kérdeztem Árpádtól izgatottan. Kiderült, hogy senki sem látta előbb. Nyilván úgy jött lopva, hogy ne lássák. Aktív köztársaság az őbudai temetőben felállított mártírok síremlékéhez vonult ki. A hírekben ugyancsak megtudjuk, hogy a zuglói körzetben dr. Bernáth Miklós rabbi vallásos délutánt tartott, hogy a rabbiszeminárium templomában minden szombat délelőtt tanító-predikáció hangzik el, (utóljára dr. Richtmann, Brach Dénes és Lőrincz Izidor beszéltek), hogy a Fürst Sándor utcai kulturteremben a téli időszakban péntek este tínkint a dolgozók számára 7 órai kezdettel istentiszteletet rendeznek és hogy dr. Schwacz Benjámin, az Országos Rabbitanács elnöke 75-ik születésnapját ünnepele. Dr. Fuchs Rafael körzeti elnök, dr. Fischer Benjámin főrabbi, Róth Ernő, a Rabbiképző igazgatója és dr. Seifert Géza elnökhelyettes köszöntötte az ősz Betülentéri főrabbit.

A lap egyik hírdetése a nyilas brigantik által elhurcolt őbudai zsidóság november 14-én megtartott emléknapijait hirdeti meg. A régi Lajos-utcai nagytemplomban megtartott emléknapi beszései dr. Neuman József őbudai és dr. Katona József Dohány-utcai főrabbi voltak. Az ünnepély után a közönség az őbudai temetőben felállított mártírok síremlékéhez vonult ki. A hírekben ezuttal mintha kevesebb üzleti hírdetés lenne, mint a multihavi ünnepi számban volt. A legérdekesebb hírdetés az utolsó oldalon közepén az, amelyben az Országos Iroda „hitéleti osztálya” a „Zsidó Szemle” és „Múlt és Jövő” régi számaikat keresi megvételre.

Vajon mit akar az Országos Iroda ezekből a régi számokból meg tudni és „miért oly későn?”... (s. m.)

A magyar zsidóság élete

(Folytatás a 7-ik oldalról.) Manó: A prófétizmus. — Dr. Mandel Miklós: A Biblia könyvei. — Dr. Fisch Henrik: Zsidó hitközség értelme a multban, zsidó hitközség értelme a jelenben. — Kohlman Nándor: Majmuni Mózes.

A hírekben ugyancsak megtudjuk, hogy a zuglói körzetben dr. Bernáth Miklós rabbi vallásos délutánt tartott, hogy a rabbiszeminárium templomában minden szombat délelőtt tanító-predikáció hangzik el, (utóljára dr. Richtmann, Brach Dénes és Lőrincz Izidor beszéltek), hogy a Fürst Sándor utcai kulturteremben a téli időszakban péntek este tínkint a dolgozók számára 7 órai kezdettel istentiszteletet rendeznek és hogy dr. Schwacz Benjámin, az Országos Rabbitanács elnöke 75-ik születésnapját ünnepele. Dr. Fuchs Rafael körzeti elnök, dr. Fischer Benjámin főrabbi, Róth Ernő, a Rabbiképző igazgatója és

sem tudtuk, hogy hol fektült valaha. * Amióta zsidó tudósok végzik az ásatásokat, óriási mérdőn fellendült az ereci régészeti tudomány, amely a zsidó történelem megértésének egész új utját tárta fel előttünk, egyben pedig a legújabb kommentárt írja a Bibliának eddig meg nem értett részéhez. A nemzetközi tudósvilágban pedig az ásatások nagyban öregbítk a zsidó tudósok tekintélyét.

Világcsajttó?

„Bármilyen is az ítélet, —
justizmord lesz”

Gaston Dominici, a viharvert, konok provánszi paraszt, közel háromnegyed századon át csak a saját törvényeinek engedelmeskedett. Kicsiny birtoka Franciaország híres napoleoni útja mentén feküdt, de a Riviera örömei felé özönlő turisták évről-évre elvonuló tömegei oly messze voltak tőle, akár az égen átrepülő fecskerajak. Földhözragadt szegényen, akárcsak szomszédai, Gaston ősi természetességgel élt, kinn a szélben és az esőben. Kemény, morcos pátriarka volt, aki vaskézzel uralkodott családján, kegyre nem számítva, de nem is adva. Igazsága, mint az élete egyszerű volt és könyörtelen, de legalább egyenes.

Aztán, 1952 augusztusának egy éjszakáján Sir Jack Drumondot, a híres angol élelmészeti szakértőt, feleségét és 10 éves Elisabeth lányát — vérbenfagyva találták Dominiciék tanyáján. A gyilkosság világszenzáció volt. Hosszú és zavaros nyomozás után a rendőrség végülis letartóztatta Gaston Dominicit. A mult héten, a most 77 éves paraszt gyilkossággal vádoltan állt a dígnei törvényszék tárgyaló terében.

Egész Franciaország szemé Gastonon volt, amint szembenállott három bírójával és a héttagú esküdt-székekkel. 400 főnyi tömeg zsúfolódott össze a kis tárgyalóteremben, hogy tanujá legyen az izgalmas bün-

nek, amelyhez fogható nem volt Franciaországban Pé-tain és Laval 1945-ben történt törvényszék elé állítása óta. Londonból és Párizsból a riporterek százai jöttek le. Egy világhírű amerikai mozirendező a helyszínen volt, nyilván a téma filmeséit mérlegelve. Ott volt a nagy francia regényíró Jean Giono is, aki anyagot gyűjtött legközelebbi regénye számára. Egy francia bűnügyi riporter lelkesen jegyezte meg, hogy „a Gaston per érdekesebb, mint bármely párizsi szindarab”.

„Maga csak hallgasson”

Gaston Dominiciének azelőtt soha nem gyűlt meg a baja a törvénnyel. Nem igen tudván a procedúra szabályait, az öreg paraszt bizony kényelmetlenül feszkelődött a vádlottak padján. „Nem izzok én tréfát senkiből” morogta mérgesen a bíró felé, amint az ellentétes tanuvallomások egyre szélesebben bontakoztak ki a tárgyaláson — „és azt sem tűröm, hogy belőlem izzenek tréfát”. „Most én beszélek”, kiáltott rá az elnök, „Maga csak hallgasson”.

Es bár a tárgyalás szórakoztató volt — Dominici bünyöségére, vagy ártatlanságára vonatkozólag kevés világ derült. A tárgyalás egyik szünetében Armand Salacrou dramáiról, a Goncourt Akadémia tagja már meghozta ítéletét: „Tudom ki az igazi bűnös”. — mondotta. „A francia igazságszolgáltatás”.

A vádirat elég hiányosan volt szerkesztve és az egymásután következő tanúk az ügyet csak jobban össze-bogozták. A rendőrszettek előadták hogyan vállalta magára először a gyilkosságot Gaston legfiatalabb fia, hogyan vonta vissza ezután a beismert vallomást, hogyan ismételte meg és hogyan vonta ismét vissza. „Mindenki hazudik a családban”, panaszkodott az ügyész. Aztán felolvasták Gaston részletes beismert vallomását, majd az ezt követő visszavonást, továbbá az öreg paraszt ellenvádját, melyszerint a beismert vallomását a rendőrség kábítószerekkel csalta ki egy 23 órán át tartó vallatás után. Egy másik tanu, egy kereskedelmi utazó teljes órán át tartó vallomása abban merült ki, hogy revolverdörrenés, amelyet a végzetes éjszakán egy elhagyott ut mentén hallott nem gyorsütemű tak-tak-tak volt, hanem lassu „tak”, „tak”, „tak”, „tak”. Aztán ott volt Clovis, Gaston idősebb fia, aki határozottan állította, hogy atyja a tettes. De — tette hozzá, „megkell neki kegyelmezni. Öreg ember, aki egész életében példásan élt. Pillanatnyi örültség volt az egész. „Gyáva vagy! Te disznó!” — kiáltott felé 44 éves Augustina nővére. „Szégyent hozol az egész családra!”

A két szigorú tekintetű csendőr között Gaston szeliden tekintett le hisztérikusan üvöltő gyermekeire: „Csak a tiszta igazat valljátok” mondotta.

„Sok bünpert láttam már”

Vajjon mi volt a hármast gyilkosság indítóoka? Rablás? Erkölcstelen merénylet? Perverzitás? Biztos válasszal senki sem tud szolgálni, bár mindenkinek megvan a saját elmélete. Bizonyítékok? Néhány elmosódott lábnyom egy sáros uton — több, mint két évvel ezelőtt. És, amint ezen kívül fennmaradt — foszlányokra lett tépve a hónapok óta folyó ellentétes tanu-

vallomások labirintusában. A vádbeszéd előestjén a főügyész torokgyulladásban megbetegedett és kórházba kellett szállítani. A bíróság elnöke égnék emelte karjait: „Sok bünpert láttam már világeletemben”, kezdte, de nem tudta mondani-valóját befejezni.

„Bármilyen is az ítélet, — justizmord lesz”, jegyezte meg egy nagynevű francia ügyvéd, aki csak megfigyelő szerepben volt jelen a tárgyaláson. „Minden jel arra mutat, hogy Dominicinek köze van az ügyhöz, de valószínűtlen, hogy egyedül követte volna el a bűntettet”. Ennek ellenére az esküdtsek bűnösnek mondták ki Gastont. Az öreg parasztot nyaktől általi halálra ítélték, bár az ítéletet valószínűleg később életfogytalan fegyházra fogják változtatni. „A fiaink! Ha-ha! Micsoda disznók!” — morgott bösen az öreg, amikor elvezették.

(Time — dec 6)

Vicky rajza a New Statesman and Nationban.

Demokrata szocializmus és totalitáris szocializmus

Irta:
Sydney Silverman

Az alábbi cikk abból az alkalomból íródott, hogy szerzőjét, acionista és radikális baloldali labourképviselőt nemrég fegyelmeztetés miatt kizárták a párt parlamenti csoportjából.

A parlamenti demokrácia nem működhet politika-partok nélkül és legtöbbszörben akkor működik, amikor a parlamentben csak két párt van képviselve. A pártok, mint más közös cél megvalósítására alakult szervezetek csak úgy életképesek, ha a szervezetet alkotó kisebb egységek, vagy egyének a közös cél érdekében lemondanak a „szent egoizmusról” és feladják a függetlenségüket. A választási rendszerre alapított parlamenti demokrácia csak is úgy végezhet eredményes munkát, ha hasonló elvű tagjai egy bizonyos megállapodás szerint egyesül erővel és közös eszközökkel igyekeznek céljaikat megvalósítani. Ez a megállapodás szükségesszerűen bizonyos korlátok közé szorítja az egyén ítéletét, cselekvési szabadságát, sőt talán lelkiismeretének szabadságát is.

Ez még nem jelenti azt, hogy minden parlamenti pártnak feltétlen szüksége van írásban lefektetett párt-szabályzatra. A liberális párt el van nélkül. A konzervatív párt sem érzi a hiányát. Erre azt lehetne mondani, hogy a liberális párt a széthúzás következtében süllyedt le a statisztika-

A munkáspárt a felelősség revonás és a támadás pártja. Kötelessége, hogy az legyen mindaddig, amíg a régi rend át nem adja a helyét az új társadalomnak. Ez a főoka annak, hogy a párt mindig oly nagy súlyt helyeztet az önfegyelmre. Kiemberék milliói dolgoztak évtizedeken át, hogy felépítsék a pártot, amely egy jobb világot kell, hogy megteremtessen. Milyen joga van tehát az egyéneknek, akik az előszóban való jelenlétét a dolgozók küzdelmeinek közzé lehet, hogy magáritéletével, érzelmeivel, vagy lelkiismeretével a köz akaratát ellen szegüljön?

Joggal merül fel a kérdés, hogy a pártfegyelméridék alkalmazása nem vezet-e kommunista-rendszer felé?

Időnk igazi nagy konfliktusa a demokráta szocializmus és a totalitáris szocializmus között zajlik. A kommunista párt, legalább is elméletben, sohasem tagadta meg tagjaitól a párt keretén belüli szabad vita jogát. De a határozat joga egy diktatórikus kisebbség kezében van és minden tagnak kötelessége azt védeni és támogatni. A munkáspárt párt-szabályzata azonban a köz akaratának védelmére készült és nem egy kiváltságos csoport diktatúrájának megvalósítására.

(The New Statesman and Nation)

(The New Statesman and Nation)

(The New Statesman and Nation)

Peron a katolikus egyház ellen

Argentínában egyre jobban elmérgesedik a harc Peron és a katolikus egyház között. „Krisztus király” felkiáltással nagy meglek szinte naponta út-menték össze a rendőrség és kelnek védelmere a kárm által üldözött papság. A konfliktus szeptemberben kezdődött. Peron célja volt, hogy az egyház beavatkozik a politikai életbe és egy „Keresztény Demokrata Párt” létesítését tervezi, amely ellenezne a peronista társadalmi politikának. A peronista sajtó felhívta a refraint, kijelentvén, hogy „többségünk katolikus ugyan, de meg kell adnunk a többségünk anti-katolikus”.

A peronista sajtó szerint egy brüsszeli katolikus munkásszervezet a csillei Accion Sindical-on keresztül szítja a tüzet az argentin szakszervezetekben. Nem tűnik ki ugyan világosan, mi az a vétség, amelyet az egyház elkövetett, de annál világosabb Peron stratégiaja. Argentínában komoly gazdasági válság van. Az élelmiszer árak torony-magasságba szöktek, a városok növekszenek és felülvette fejt a feketepiac. (Autót csak a kirakati ár ötszöröséért lehet vásárolni.) A hivatalos csőnd felszine alatt egyre terjed az elégedetlenség és Peronnak nyilván bűnbakra volt szüksége. Az egyházat választotta és az előidézt zavarban sikerült ideiglenesen elterelni a közvélemény figyelmét minden más problémáról.

(The Economist, dec. 4.)

Rövidesen a „MIGDALOR” moziban, TelAviv
Gina Lollobrigida — Vittorio de Sica
a legragyobb, legvidámabb filmkomédiában:

Kenyér, szerelem és álom

(FANE, AMORE & FANTASIA)

Gina Lollobrigida ezért a filmszerepért az olasz „Oscar”-díjat kapta, mint az 1954-es év legjobb színésznője.

TITANUS-film. Irít-angol fordítás a filmen.
Terjeszt: Messeri-film

Most vásároljon

trigidairet, amerikai gyártmány,
radiót, villanytűzhelyet és kályhát,
részteltizetése.
SIFOLUX, az ideális házi szódavizesüveg

nálunk: **ELECTROCOR**

TEL-AVIV, Bét Hádár 19., Petach Tikva út.

Mendes-France gondjai

A francia miniszterelnök még az Atlanti Ocean fellett is megtartotta azt a szédületes tempót, amely valósággal védjegy lett. A New-York—párisi atkeles mindössze 9 óra 47 percet vett igénybe, ami rekord a kereskedelmi repülés terén. De a határozó miniszterelnököt távolról sem fogadta az a kitörő ujjongás, amelyet a sikeres amerikai látogatás után feltételeztek volna. „A parlamentben rossz a hangulat”, jelentette Edgar Faure helyettes miniszterelnök, amint Mendes kezét szorongatta. A politikusok már éleltik a parlamenti nyaktitót, amelyel 19 háború utáni miniszterelnököt fejezték le. A kérdés csupán mikor és milyen újból kifolyólag fog lezuhanni a végzetes kés.

A nemzetgyűlések csaknem valamennyi frakciója panaszkodik. Azok, akik elnezték a német felfegyverzést, szemére vetik a miniszterelnöknek, hogy nem vállalta be ígéretét és nem kezdte meg az oroszokkal való „párhuzamos” tárgyalásokat a párisi egyezmény ratifikációja előtt. Ezek azt állítják, hogy Mendesnek fejébe szállt az amerikai di-csőség. A jobboldali elemek szerint Eszakafrókában több

botot és kevesebb repát kellett volna használni. A szocialista szakszervezetek éppen most fejezték be nemzeti kongresszusukat, eleven bírálva a miniszterelnököt, amiért nem váltotta be a fizetések emelésére vonatkozó ígéretét. És a hatalmas alkohol-érdekeltsegek már kimutatták a foguk fehérljét, mikor is elérték a parlament első kormányellenes szavazatát (264—220). Határozati javaslatban követték, hogy a kormány vonja vissza a pálinkaföldék korlátozására vonatkozó rendeletét. Másfél millió borter melő és vagy hárommillió almaültetvényes áll harcrakészen a miniszterelnök ellen.

A helyzet komolyságára jellemző, hogy Mendes tanácsosai is azt ajánlják, hogy távozzék elegánsan a jövő év elején, közvetlenül a német felfegyverzés ratifikálása után. Véleményük szerint kizárt dolog, hogy a jelenlegi nemzetgyűlés elfogadná a tervezett drasztikus gazdasági reformokat. De mint népszerű ellenzéki vezér, Mendes az 1956-os választásokon döntő győzelemre számíthat és tartós többséggel veheti majd kezébe az ország irányítását.

(Newsweek, dec. 6.)

Pilot 55

A VILÁGHÍRŰ
„PILOT”-
RÁDIO
ISMÉLT
KAPHATÓ

A newyorki és londoni Pilot-gyárak állandó technikai ellenőrzés alatt és azokkal együttműködésben készült.

Forduljon az egyedárusító Pilot-rádióüzletekhez.

Pilot Radio (Israel) Ltd.
Tel Aviv, POB 4548
Tel. 62328

DO-RE-MI

Sztambul Rózsikája

— No deha el használt operettjeit, két régiért egy újat ad a Do-Re-Mi színház! —

„Nahát, hogy megnőtték ezek a gyerekek! Inna látjuk, mennyire megöregedünk már!” — szokták mondani egyes szülők, kissé hamis pátosszal hízoleg maguknak, s pontosan az ellenkezőjét gondolják. Azaz, hogy bár a gyerekek azok megnőttek, de ők maguk mégsem öregedtek meg. Hasonló felkiáltást hallhatott volna a Do-Re-Mi színház premier-közönsége, amikor Fall Leonák híres, buja, keleti színekbe öltözött operettjét, „Sztambul rózsájá”-t nézte végig. Persze, ezúttal is az ellenkezőjére gondolt, arra ugyanis, hogy ifjúkorában ez még bizsergető, exotikus izgalmat váltott ki belőle, ma pedig csodálkozva nézegeti magát a tükörben, ő volt-e az valójában, ki a híres bécsi operettszöveggyárosok, Breuer és Grünwald urak együgyű hárem-történetéért annyira lelkesedett. De azt gondolja hozzá, hogy imé, ez az operett kivénült ugyan, ő maga azonban fiatal maradt...

Mert: ugyan kinek a fan tázóját hozza már manapság lázba, hogy Jusuf pasza háremét sem kímélte meg a modern idők szele és hogy ennek lakói, a szépségesen szép bajadérok, immár felszabadultak a feudális rabszolga-uralom béklyói alól? Nagyon kedélyes kis ex-hárembe vezet történetünk. Egyik tagja, Jalyba, kit „Sztambul rózsájának” neveznek, első látásra belüszerez a Párisból hazatérő Hasszán bej, egy fess és nyalka katonatiszt, kinek mellett és vállait úgy borítják az aranyszujtások, mint sziklát a moha... De mielőtt az ottomán chüpe alá vezető szerelmesét, egy hónapig próbáidót kér tőle, mit a tüzes menyecske-jelölt és avug, háremhölgy haragosan utasít vissza. Tehát, úgy látzik, nincsen Rózsika tövis nélkül... Aztán, hogy lovagját próbára tegye, mondén párisi dámanak maszkirozza magát, Hasszán persze nem ismeri fel és hevesen udvarolni kezd neki. — Vagy úgy? — háborgott Jaly, — ez hát a te húsged? És női-nemes haragjában egy fából készült képpel hagyja a tágszívű udvarlót.

De mit tesz a sors? Senki el nem tudná képzélni, mi! Az egész ex-háremi pereputty, inkluzive eunuch, parancsnok és felügyelőné, az immár örömtelen-össz női lakosságával egyetemben, felkerekedik és Párisban, a „Ramadán-bár”-ban üti fel tanyáját. Egyesek, akárcsak emigrált orosz főhercegek, polgári maszkot öltenek, így az eunuch hol pincér hol pedig ál-gyermek. S minthát a nagyon humoros harmadik felvonásban a legmeglepőbb bonyodalmak kavargják fel a kedélyeket, a kétszer két fiatalok (mivel, hogy az egész személyzetet foglalkoztassák, egy mellék-szerelme pár is bekapcsolódik), egymásé lesznek.

Hát 40 esztendővel ezelőtt ilyen tökkeltűt salátát legeltettek Európában a felnőtt emberekkel, kérem! De a mi Do-Re-Mi színházunk nagytehetségű direktora, George Vál vezetésével olyan attrakciót varázsol

előnk, amelyet izraeli színpadon nem láthattunk eddig.

Az állandóan változó kosztümök színpompája, az első két felvonás nagyvárosi színpadi képe, kitűnő magántáncok és balet-számok — melyek közül a Rimszki-Korszakov „Seherzadájára” táncolt betét valóban nagyszabású produkció volt — könnyen elfeledtetik a nézővel a szöveg bonyolultságát, sőt a zene bizony már erősen kifakult közhelyeit is. George Vál a vérbeli színházi ember ösztönével válogatta meg munkatársait, így a tehetséges tánc-koreográfus, Gávriél Pinchast, a lendületes rendezést vezető egykori opera énekest, Bitus Davidoovot, egy igen ügyes fiatal korusvezetőt, Rafáel Ben Mosét, és Jean Gillont, aki a pasza kosztümöket és színpadi képeket tervezte.

A régi szereplő-törzsgárda ezúttal is jól megállta helyét: legnagyobb sikere, persze, Jahalominak, a kitűnő táncos-komikusnak volt, de alig kisebb a többieknek is: Getta Luca, Alina Sternitzka, Sarah Rubin — a címszerepben, — Lívio, A. Argaman, — Fredy Levy — a kissé merev, de stramm Hassan-bej szerepében —, Walter Bach és másoknak. A kissé túllörökös hangzó zenekarocskát Paul Cosla ügyesen uralta. A szövegkönyvet Rafáel Klatzkin ültette át írvit nyelvre. A Rám-moziban tartott bemutatót a közönség igen szívesen fogadta.

FILHARMONIKUS ZENEKAR

A 3-ik rendkívüli bérleti sorozatban, melyet Heinz Freudenthal vezényelt, ebben az évadban első ízben szerepelt izraeli mű a programon: Karel Salomon szimfonikus szvitje görög témákra. A szerző, Richard Strauss egykori tanítványa, mesterétől elsajátította a hangszereles művészetét. Műve bővelkedik szellemes ötletekben, — melyek nem merülnek ki agyafűrt hangszer-társításokban, vagy szín-tobzódásban, hanem rendkívül elevenen ábrázolják hangulatokat, táncmódokat és népi dalmotívumokat. Fuvola és csörgő, vagy fagott és kisdob egyesülnek, — s az első tételben tempó kisdob-pergés képezi az aláfestő háttér (nagyon emlékeztetve Rável „Boleto-jára”). Salomon különben is nagy hatással alkalmaz ily kísérleteket, de nem kevésbé ért az egyes hangszerek kiaknázásához sem. Igen hangulatos szólók, a hegedű fuvola, fagott, vagy cselló magánuszmaie ékelődnek a teljes zenekar tömören eszenő erőteljesen hangzó szólamába. Igen jól érzékelteti a

népi zene sajátos légkörét ritmus-képeinek eleven változatosságával. A második tétel variációiban szellemesen dolgoz fel egy krétai tánc-motívót. Bizonyos, hogy az 1943-ban írt görög táncok nemcsak Karel Salomonnak, de az izraeli zenének is legértékesebb alkotásai közé sorolható. — Heinz Freudenthal, ki ezt a kompozíciót Spanyolországtól a skandináv államokig számos ízben és helyen adta már elő, kitűnően értelmezte.

Ebben a rendkívüli sorozatban búcsúzott a nagy csellóművész, Gregor Piatigorszky közönségünköt melyet a Dvorzák-koncert eszményien szép előadásával hozott ismét lázba.

A Piatigorszky által szóló hangversenyen előadott első Milhaud-koncertnek nem ez volt, — mint azt a zenekari műsor feltűntette — bemutató előadása, amennyiben már 1952-ben, a Kol-Jiszráel zenekarral Blasberger Pál jeruzsálemi csellóművész két ízben is nagy sikerrel adta volt elő.

A filharmonikus zenekar két magyarjuku fiatal heggedüst itkattott tagjai sorába: Breuer Menáchemet és Deutel Sándort. Mindketten több ízben tűntek már ki a dígi szereplésükkel. A nagy tehetségű két heggedű a közzejövőben kezd meg működését a zenekarban.

KAMARAZENE

Elmúlt szombaton este kivételesen magas színvonalon mozgó hangversenyt hallhattunk a múzeumban: Fenyves Lőránd és Alice, Partos Ödön, David Lein és Thelma Jellin közreműködésével. A rendkívül szép és nagy műgonddal előadott műsoron Schubert a-moll négyese és Mozart c-dur ötöse szerepelt. Közben Partos Ödön, kit betegség miatt hosszú ideig nélkülöztünk a hangversenydobogón, a saját feldolgozása Stamitz-brácsaversenyt játszott, a nőnégyes- és zongorakísérettel, mesterien: gyönyörű tónussal, mely átéléssel és csodálatosan letisztult könynyedséggel. Még Piatigorszky közvetlen közelségében is tökéletesnek éreztük előadását.

Varga Reuvén, a hét évi távollét után Amerikából rövid időre hazatért világtalan heggedűművész szerdán este adta a ZOA-teremben első hangversenyét, A Sachs (zongora) közreműködésével. Nagyszabású műsórán Beethoven és Debussy-szonáták, Bach egyik szóló-szonátája, valamint Paganini, Starer és Ravel-művek szerepeltek melyeket kiváló fiatal művésznök tökéletes előadókészséggel, bensőséges átérzéssel adott elő. Rendkívül meleg sikere volt, melyet több ráadásal hálált meg. Koncertjéről legközelebb részletesen számolok be.

Sergin Celibidache a filharmonikus zenekar 5-ik bérleti sorozatát nyitotta meg szintén szerdán, — műsórán, Weber, Barber, Ravel és Brahms-művekkel.

Pataki László

Küldjön Magyarországra vámmentes IKKA - csomagot!

Ne felejtse el a megrendelő tudat-zuhaját magával hozni. A nov 8-ig bezárólag (8. csoport) megrendelt csomagokat — amint már jelentük — nov. 25-iktől kezdődően kiosztották. — Az átvételi elismervények egy része már beérkezett és a jövő hét folyamán megküldhető lesz a

MEGRENDELŐHELYEK:

JERUZSALEMBEN: WEISS borandós (Vajda Mose) Slom Clop Málka (Princess Mary)-u. 15., d. u. 4-6.
TEL-AVIVBAN: „ORIGINAL” textilüzlet, Merkáz Biale Melacha 3 sz. (6-os, 13-as autóbusszal szemben) délelőtt 10-12., délután 5-7 között.
HAIFAN: GISZKALAY KLARI kolesonkönyvtárban, Nordau-utca 21 szám.
Leyelbeni érdeklődésekre az IKKA izraeli képvisellete választ: ENG. G. KEMENY, TEL-AVIV-JAFFA, POB 818.
EGYETLEN VÁMMENTES CSOMAGKÜLDÉSI LEHETŐSÉG.

PEHELY- és VATTAPAPLANOK
Ibátolt-párnák garanciával
GOLDLIST
Tel' Aviv, Allenby 81.
(áldvarban).

A ZSIDÓ VILÁG HIREI

A „Mááriv” „Német nő, aki expialta népének bűneit” címmel Hanna Sulfról, egy München melletti kis városban most elhunyt idős asszonyról emlékezett meg, aki a náci uralom alatt igazi önfeláldozással sokszáz üldözöttet mentett meg és a Gestapo kezéből maga is csodával határos módon menekült meg.

Hitler uralomra jutásáig Sulf asszonynak nem sok köze volt a zsidósághoz, legfeljebb annyit, hogy férjével, Wilhelm Sulffal együtt, aki a század elején Beyrutban és Damaszkuszban mint német konzul működött, egy ízben látogatást tett az akkori Palesztinában s itteni benyomásai alapján németországi zsidó ismerőseit az országépítés támogatására ösztönözte. Az első világháboru után férjével, aki tokiói német követévé neveztek ki, évekig Japánban élt és bennfentesek szerint férjének diplomáciai sikereiben sok része volt.

A náciizmus uralomra jutásával Sulf diplomáciai karrierje is véget ért. Visszatulva élt bajorországi házában, ahol az üldözések kezdetével feleségével megszervezte azt a titkos társaságot, amelynek legfőbb feladatait zsidók rejtegetése, papirokkal való ellátása és a szomszéd országba való menekítése képezte. Sulfot 1936-ban a Gestapo által ellene folytatott vizsgálat közben szívszélhűdés érte. Özvegye azonban a veszélyes mentőmunkát tovább folytatta és a háboru alatt, angliai és svájci ismerősei segítségével különösen sok intellektuális embernek ezek be az országokban való menekülését segítette elő.

1944-ben három zsidónak a bujtatása miatt a német kémelhárító emberei letartóztatták és koncentrációs táborba hurcolták. Ott hónapokon keresztül kínzótták és utána kémkedés vádjával törvényték elé állították. Nem használt semmi a japán követnek a mikádó nevében érdekében tett intervepciója sem, aki a volt diplomata feleségét személyesen ismerté, a törvényték Sulf-nét halálra ítélte.

Az ítélet kihirdetése közben azonban München felől hatalmas légi támadás vonult el. A börtön épülete telitalálatot kapott, a bírakat a romok maguk alá temették, s az örök is hanyatt homlok menekülni kezdtek. Így a sértetlenül maradt Sulff-nak a jótékony pánik segítségével sikerült elmenekülni és barátainál elrejtőzni. Az elszöndevett kinasok következtében ugyan tagjai megbénultak s élete végéig súlyos beteg volt, azonban háboru után megmentettjeinek a meglátogatására mégis több európai országba ellátogatott. Egy Izraelben élő vendége, egy haifai ügyvéd meghívására hozzánk is el akart jönni, de ezt az utazást állapotának súlyosbodása és bekövetkezett halála miatt nem válhatta valóra már.

Egy hasonló „chászidé utot hálóal” (a viláig népeinek jámborai) egyikének halálhíréről adnak hírt a belga zsidó lapok. Antwerpenben 73 éves korában meghalt Pater Simons, a belga zsidóság nagy barátja és a náci vétség alatt igazi, önzetlen jötevője. A nemeslelkű pap a német megszállás alatt saját életének kockáztatásával sokszáz zsidó gyermeket mentett ki a Gestapo karmái közül és szolgáltatta aztán vissza őket háboru után az

esetleg megmenekült zsidóknak vagy egyes zsidó intézményeknek. Mint a belga zsidók mondják, az emlékedett szellemű öreg szerzetest munkájában semmiféle misziós gondolat nem vezette.

Halálos ágyánál Rottenberg antwerpeni főrabbi is megjelent, hogy a megmentett zsidó gyermekek nevében a haldoklónak megegyeszer köszönetet mondjon. „Isten fizessen meg Önnek mindazért, amit velünk cselekedett”, mondotta bucszóul a főrabbi. Az öreg szerzetes, aki már beszélni nem tudott, erre magához vonta a főrabbi kezét és melegen megcsókolta. A jelenlevők, — köztük sok szerzetes és keresztény pap, — mind könnyekig megraghta néztek végig a megrendítő jelenetén.

Hailé Szelassziának, Abesszinia császárnak európai látogatása a zsidó lapok figyelmét ismét az ottani zsidóságra terelték. Addis Abeában, a fővárosban ma összesen száz zsidó család él. A háboru alatt sok ezer jemeni zsidónak sikerült Abessziniaiba menekülnie, ezek Izrael államának megalakulása után mind alijjáztaak.

Az ősi falassza zsidók száma mai napig sincs pontosan megállapítva, a különféle becslések 10-50 ezer között változnak. A 14. század óta tudunk róluk, de eredetük még erősen vitatott. A nagyrészt az ország hegyvidékein lakó falassza zsidók előtt a Biblia után keletkezett zsidó tradíció teljesen ismeretlen. Megtartják a sabbátot és pészách ünnepét, de például a purimot vagy a chánukát nem ismerik. Nyelvük a kusita eredetű „gez”. Kézművesek, takácsok és kovácsok. Néha kimagasló képviselőjük révén az állami életben is mindig megfelelő szerephez jutnak.

A nyugat-berlini zsidók közül sokan kapták meg a múlt héten a következő szövegű fenyegető levelet: „Visszajöttünk, itt az ideje, hogy Németország végleg megszabaduljon a zsidóktól, figyeljétek az 1956. február 27. napját”. — A borítékon Hitler, Göbbels és egyéb náci hírességek mondásai és szövegek nyomtatásban. A berlini hitközség elnöke szerint az akció a városi tanács-választással van összefüggésben s a jobboldali pártok érdekében való propaganda célját szolgálta. Ugyanezen célból régi, ismert náci-alakulatok egyruhájában feszítő, csizmá-terrorlegények árasztották el a berlini utcákat.

A hatalmas newyorki Emánuel templomban e héten nyitották meg nagy ünnepélyességgel a szokásos évi „Zsidó Könyv Napjá”-t. A kiállítás minden évben a „zsidó könyvek amerikai tanácsa” rendezéje meg.

A most hazatért dr. Burg postaügyi miniszter Amerikából való elutazása előtt Wagner newyorki polgármesternek szépívű chanukámenorát nyújtott át ajánldéka az izraeli kormány elismerése és hálája jeléül azért a támogatásért, amit a polgármester az izraeli gazdaság megerősítése céljából nyújtott az új zsidó államnak.

Az amerikai zsidóságot utóbbi időben erősen foglalkoztatja az ifjúságnak a zsi-

dóságtól való nagymérvű eltávolodásának a kérdése. Ennek a kérdésnek szentelték az amerikai zsidóság azt a nagyszabású értekezletet, amelyet most New-Yorkban tanítók, pszichológusok, vallási vezetők és rengeteg zsidó közéleti ember részvételével rendezett meg.

Az értekezlet konklúziója szerint elsősorban is a zsidóknak kell az életükbe megfelelő zsidó magatartást belevinnük. Az elfogadott határozat szerint olyan nevelőket és tanárokat kell a zsidó iskolákba minél nagyobb számban beállítani, akik a gyermekeknek arra a kérdésére: „miért vagyok zsidó?” — kielégítő és megnyugtató feleletet tudjanak adni.

Ugyanakkor az amerikai „Bné Brit” által 150 fiatal leány részvételével ugyaneben a tárgyban megrendezett összejövetelen a lányok egyöntetűen kijelentették: A zsidóktól kevesebb morálpreedikációt és több cselekedtet várunk, mert hatni rájuk csak jó cselekedetekkel lehet.

A délafrikai zsidóság nagy melegséggel köszöntötte az öregsége miatt a közélettől végleg visszavonuló Maban volt miniszterelnököt, a cionista federáció a hozzá intézett üdvözlő levélben többek között ezt írja: „Őn volt az első külföldi állam miniszterelnöke, aki Izraelbe ellátogatott. Soha nem fogjuk elfelejteni kormányának odaadását és jóindulatát, amellyel a délafrikai zsidóság erőfeszítéseit támogatta ennek a próféta látomásnak valóra váltásában. Az Ön Izraelről tett nyilatkozatai nagy ösztönzésül és biztatásul szolgáltak a cionizmus híveinek az egész világon”.

Henry Wilson a Dán-bár műsórán

A nemzetközi showbusiness egyik legjobb számát láttuk a Dán szálloda nemrég megnyitott bárjában, amely méltán vetekedhetik a legmodernebb floridai és kaliforniai mulatóhelyek névjóvával.

Az argentiniai születésű Henry Wilson a Dán-bár csillaga, aki Danny Kaye-re emlékeztető mimikával és a legkacagatóbb bohózatitrukkök tömegével ejti ámulatba az estezől-estére szüfolt Dán-bár közönségét. — Wilson, az izraeli közönség előtt jölsimert Leo Fuld tanácsára jött Izraelbe s értesülésünk szerint katonai kórházakban és táborokban is fel fog lépni.

A műsort kiegészítő részben a Djina-Joska duo — az utóbbi a pesti operaház táncosa volt — orosz, román és magyar táncai gazdagítják a Dán-bár nemzetközi attrakcióját.

—IVRIT—ANGOL—FRANCIA—

nyelvet alaposan csak a „KADIMAH” nyelviskolában tanul. Tel-Aviv, Ben Jehuda 74. sz. alott, szakképzett tanárokkal vezetésű. — VASARNAP, HÉRFÓN, ÉS KEDDEN, (dec. 12., 13., 14-16.) délelőtt 9-12 és délután 4-9-ig beiratkozás felnőtteknek (keszkezők és haladóknak) minden napnál és esti pótkurzusra, továbbá elemi és középszintű tanulóknak speciális angol és francia kurzusokra minden tanításon. Tanítás kis csoportokban, d. u. 3-4 és 4-5 óra között

APROHIRDETESEK

INGYEN
1 pedikűr 1 arcápolás
minden új vendégnek
IX fizet, 2X kezeljük
T. A., Allenby 87., délioldon is
ORTOPÉDIA • KOZMETIKA

ADAS - VÉTEL
UJ VARRÓGÉPEK 150.- tontól,
reszletre, csak ing. Hirschensohn-
nál, Jaffa, Buszfrusz 12.

Vessünk LIBA-, RACSATOLLAT,
továbbá pelyhet és ágytollat.
Fenther Industry, Tel-Aviv, Merkaz
Volovelsky 5/16. Telefon: 83415.

VARRÓGÉP-eladás, esere, javítás,
reszletre. Klein és Fia (azelőtt
Kassu), Jaffa, King George 20.

Keltetőgépek
LIBATÖMÖK
ACHIM GUTTMANN
Tel Aviv, Erlanger utca 2.
Fachana Merkazit mellett.

LOLLAT, PELYHET VESZÜNK.
Egyedül, párban és ágytollat
reklímájuk, Weissmann, Tel-Aviv,
Dizengoff-u. 118 sz.

ÓRA - ÉKSZER
Vétel - JAVÍTÁS - Eladás
VADNAI ÉRSZERÉZ
T. A., Allenby 83. (udvar)

ASZTALOS-GYALUPADOLJÓ al-
lapokban, vennék. Ajánlatok: Tel-
Aviv, POB. 9012.

SÜRGŐSEN ELADÓ magyar betű-
soros írógép „Kappel” portabillé,
Singer varrógép „16 K 33”. Cím
Jeruzsálemi kiadóban.

ALBALOM. Uj luxusbőr órák,
eladó. Tel Aviv, Allenby 97., II.
lépcsőház, III. em., ajtó 13. -
D. m. 1-4, 7-9-ig.

SABLONCZEM nagy vevőkörrel,
- ártás megeltes, - jutányos áron
eladó. Helyiség nélkül is. A. Bleier
Jeruzsálem, Hámech-u. 315.

WAGENBERG-RUTOR, Tel Aviv,
Ramban-u. 8., ajánlatok: Ruha-
szekrények, 1-2-3-4 ajtóskák
mindenféle árban. Modern díszes
és alacsony bűtök. Asztal, székek,
fütek, konyhateknők. Reggeli
esetle. Uj munkák reszletfize-
tesre.

Levelezés -- házasság
27 EVES, külföldi barátom re-
szere közteremtés, jomegjelensé-
ket keresek. „Turista” jellegre
a kiadóba. A5162

Csak jó pszichológus
tud megfelelő életstílust ajánlani
Dr. Hugo Gold
T. A., Frischmann u. 7
Telefon: 20025.
Fogadóórak: 11-1, 5-9-ig.
Díszkérlet, megbízható
(*) Magyarul beszélnek

CINOS ELVÁLT ASSZONY ke-
rest kimondottan intelligens fiatal-
ember ismeretséget házasság cél-
ból. „32-36-ig” a jeruzsálemi ki-
adóba.

31 EVES FERFI, állandó vezető-
állásban, lakással, feleséggel ven-
ne csinos, szolid nő 27-ig. -
„közvetlen” jellegre a kiadóba.

OKTATÁS
ESTI KOZMETIKAI SZAKKÉP-
ZŐ TANFOLYAMOK külföldi diplo-
mált kozmetikusnővel. - Arc-
kezelés és epiláció (diatermia)
9-6-ig. Salon „Sofy”. Tel Aviv,
Frischmann-u. 30.

Figyelem!! Figyelem!!
Dec. 14., és 15-én két új
tanfolyam indul:
1.) Tanfolyam kezdőknek
3 hónap
2.) Intenzív szabó-modelli-
ező kurzus varrónők-
nek és haladóknak.

TRONOTT
T. A., Slomo Hámelech 72.

Könyvek - Könyvtárak
CHOLON: A Dov Hoz u. 19. sz.
alatti magyar kölcsönkönyvtár va-
logatott könyveivel az olvasó-
közösség rendelkezésére áll.

VALASSZA A LEGJOBBAT! A
„D A S H” KÖLCSONKÖNYV-
TÁR. „HADASH” vess - elad
könyveket, szótárakat, szakköny-
veket. - „HADASH” Tel Aviv,
Hajarkon utca ötvenkilenc.

JÓ ES ÚJ KÖNYVEKET olvasni
a farsang Eliseva kölcsönkönyv-
tárában, Tel-Aviv, Allenby 84. ud-
varban. Könyveket a legmagasabb
áron vesznek.

OSILLAROK nagy választékban
Erdős u. 1. Jeruzsálem, Ma-
milla 30. Olcsó árak! Reszletfize-
tés!

„BALLONSEIDE” valódi svajet
anyagból. Elegáns női KABATOK
kézen és rendelésre kaphatók!
Schwartz M., Tel Aviv, Chovev
Cion 10. (Magyarul beszélnek.)

„MABUA” márkás villanybojler-
ek kaphatók garanciával. Gyenes
vizvezeték-szerelő, T. A., Sheinkin-
utca 61. Telefon: 67080.

LEBUJABB MODELLEK!
tisztagyapjú-
KÖTÖTTARU,
ESÖKÖPENY,
FEHÉRNEMŰ
és speciálisan erős
NYLON-
HARISNYA
DUS VALASZTÉK,
JUTANYOS ÁRAK.
Deutsch M. cégnél
JERUZSÁLEM,
Jaffa-ut, Irjával szemben.

CSILLAROK nagy választékban
Erdős u. 1. Jeruzsálem, Ma-
milla 30. Olcsó árak! Reszletfize-
tés!

„BALLONSEIDE” valódi svajet
anyagból. Elegáns női KABATOK
kézen és rendelésre kaphatók!
Schwartz M., Tel Aviv, Chovev
Cion 10. (Magyarul beszélnek.)

JÓ ES ÚJ KÖNYVEKET olvasni
a farsang Eliseva kölcsönkönyv-
tárában, Tel-Aviv, Allenby 84. ud-
varban. Könyveket a legmagasabb
áron vesznek.

ALICE
DIPLO. KOZMETIKUS
(Wien-New-York)
Arcmassázs 1.500
Bőrápolás 1.500
Bérlés 20%
Különleges gép
nyakráncok eltávolítására
T. A., ALLENBY 41. III. em.
(Bejárat: Csernievsky u. 2.)

ÁLLÁS
FOGLALKOZÁS
KÖNYVELEST napi néhány órára
előnyösen vállalt Dáskál, T. A.,
Menasse Ben Izrael-u. 19.

SZABASZTÓT KÉRSEK
azzonokra, szalon- és modell-
konfekcióhoz - nagy szakor-
lattal. Jó feltételek. Állandó
munkahely. Goldmann, Ramat-
Gan, Hámech-u. 131.

FUZZVARRÓNŐT, perfectet, aki
jó eladó is, kell hogy legyen, re-
selek. „New Line”. Tel Aviv,
Frischmann u. 86.

Szög álef-álef
villanyyszerelőt
keresnek állandó munkára.
Rámien. - Bővebbet:
Bigenstein-Szamet, Rámie,
Jabotinsky 46.

PENZÉBSZEDŐI, raktárkezelői
vagy más bizalmi állást vállaltok
„Megbízható” jellegre a kiadóba.

ÜGYES NEMET
gyors- és gépirónőt
keresünk magyar nyelv-
tudással, lehetőleg egész
napra. Ajánlatok: „No.
33”, Jeruzsálem, POB. 694.

MINDENFAJTA munkát, áhást
szerezünk és közvetítünk. - Irigun
Hámidzánim, Tel Aviv, Merkaz
Bááé Hámech 5. Tel.: 66760.

ELSŐRENDŰ
cukrászt keresünk
Tibériásra, jó feltételek-
kel. Jelentkezni:
„Cherlat” fagyaltgyár,
Tibériás.

BESZERZÉS
Paplant
A KÉSZÍTŐNÉL
Papan, párnák átdolgozása,
töltéstitésítés
Pelyhet, tollat a legmagasabb
áron vesznek
WEINGARTEN D.
Tel-Aviv, King George 9.

A KARCSUSAG útk: Ehrenthalé
főosztályosja, Ramat Gan, Arlo-
soroff 18.

„MABUA” márkás villanybojler-
ek kaphatók garanciával. Gyenes
vizvezeték-szerelő, T. A., Sheinkin-
utca 61. Telefon: 67080.

LEBUJABB MODELLEK!
tisztagyapjú-
KÖTÖTTARU,
ESÖKÖPENY,
FEHÉRNEMŰ
és speciálisan erős
NYLON-
HARISNYA
DUS VALASZTÉK,
JUTANYOS ÁRAK.
Deutsch M. cégnél
JERUZSÁLEM,
Jaffa-ut, Irjával szemben.

OSILLAROK nagy választékban
Erdős u. 1. Jeruzsálem, Ma-
milla 30. Olcsó árak! Reszletfize-
tés!

„BALLONSEIDE” valódi svajet
anyagból. Elegáns női KABATOK
kézen és rendelésre kaphatók!
Schwartz M., Tel Aviv, Chovev
Cion 10. (Magyarul beszélnek.)

JÓ ES ÚJ KÖNYVEKET olvasni
a farsang Eliseva kölcsönkönyv-
tárában, Tel-Aviv, Allenby 84. ud-
varban. Könyveket a legmagasabb
áron vesznek.

OSILLAROK nagy választékban
Erdős u. 1. Jeruzsálem, Ma-
milla 30. Olcsó árak! Reszletfize-
tés!

„BALLONSEIDE” valódi svajet
anyagból. Elegáns női KABATOK
kézen és rendelésre kaphatók!
Schwartz M., Tel Aviv, Chovev
Cion 10. (Magyarul beszélnek.)

JÓ ES ÚJ KÖNYVEKET olvasni
a farsang Eliseva kölcsönkönyv-
tárában, Tel-Aviv, Allenby 84. ud-
varban. Könyveket a legmagasabb
áron vesznek.

OSILLAROK nagy választékban
Erdős u. 1. Jeruzsálem, Ma-
milla 30. Olcsó árak! Reszletfize-
tés!

„BALLONSEIDE” valódi svajet
anyagból. Elegáns női KABATOK
kézen és rendelésre kaphatók!
Schwartz M., Tel Aviv, Chovev
Cion 10. (Magyarul beszélnek.)

JÓ ES ÚJ KÖNYVEKET olvasni
a farsang Eliseva kölcsönkönyv-
tárában, Tel-Aviv, Allenby 84. ud-
varban. Könyveket a legmagasabb
áron vesznek.

OSILLAROK nagy választékban
Erdős u. 1. Jeruzsálem, Ma-
milla 30. Olcsó árak! Reszletfize-
tés!

„BALLONSEIDE” valódi svajet
anyagból. Elegáns női KABATOK
kézen és rendelésre kaphatók!
Schwartz M., Tel Aviv, Chovev
Cion 10. (Magyarul beszélnek.)

JÓ ES ÚJ KÖNYVEKET olvasni
a farsang Eliseva kölcsönkönyv-
tárában, Tel-Aviv, Allenby 84. ud-
varban. Könyveket a legmagasabb
áron vesznek.

OSILLAROK nagy választékban
Erdős u. 1. Jeruzsálem, Ma-
milla 30. Olcsó árak! Reszletfize-
tés!

„BALLONSEIDE” valódi svajet
anyagból. Elegáns női KABATOK
kézen és rendelésre kaphatók!
Schwartz M., Tel Aviv, Chovev
Cion 10. (Magyarul beszélnek.)

JÓ ES ÚJ KÖNYVEKET olvasni
a farsang Eliseva kölcsönkönyv-
tárában, Tel-Aviv, Allenby 84. ud-
varban. Könyveket a legmagasabb
áron vesznek.

Szenes Chana
irodalmi hagyatéka
magyar nyelven
MEGJELENT
Megrendelhető az Uj Kelet ki-
adóhivatalában, és összes vidéki
megbízottainál.
A 392 oldalas könyv ára
II. 4.800.
Kiadja a „Háibuc Hámeu-
chad”. Tel-Aviv, Allenby 88.

RAMAT-GAN
GOMBOK
CSIPKÉK
GALLÉROK
SZALAGOK
és egyéb szabókellékek

HOFFMANN
ezelőtt Herzl-u. 56.
új eladási hely
1954. dec. 14-től:
az új postával szemben

B ALIK 26.

Méheszek
méhésztel foglalkozni
kiváncsi!
Termelő- és export-szövetkezet
van megalakulóban.
Jelentkezni: STERN IVANNAL,
Tel-Aviv, Mendele-utca 14. sz.,
Telefon (d. u. 3-5 kőzött): 22464

KÜLÖNFÉLE
PARÓKÁK, pótlómunkák, Weisz
parókakészítő, Tel-Aviv, Geula-u.
4. sz. Haját vásárolj is.

MŰSTOPPOLÁS
mint az új
VADNAI-ne
T. A., Allenby 83., udvar.

SZŐRTELENTEK: ASSZONYOM!
Vétek, fűdalommentesen megsza-
badulnak fölösleges napzártaival.
- Legújabb amerikai típusú övíd-
hullám-kezelővel vására néhez
megyek. Davidovits, Gav-Jam G.,
Sikun Teber 322, Baifa mellett.

BABAKLINIKA. Céluladó és min-
delég töredék baba javítását vá-
lalom. Tel-Aviv, King George 9.

MUSTOPPOLÁS - HANA. -
Türelmes - olcsó, csak szakem-
berrel. Úgyeljen a névre. Hana,
Tel-Aviv, Allenby 83., udvar.

LAKAS-BERLET
LAKASAT bérbeads, eladja gyor-
san és kedvezően Müsz Elenberg
és Isa útján, Tel Aviv, Javne 34.
Telefon: 62514.

LAKAS, OZLETRELYISEG a köz-
ismert „Express” úton. Tel Aviv,
Merkaz Bááé Hámech 5. sz. Tel. 5376. (10-1, 4-6.)

LAKASOKAT, OZLETEKET Tel
Avivban, Ramat Ganban és kör-
nyékén bérbe ad a közismert
Rinkel-iroda, Nachlat Benjamin-
utca 39. Telefon 5713.

KIADÓ RUTOROZOTT SZOBA,
dolgozó fiatal nők, Gottesmann,
Tel Aviv, Hajarkon-u. 34. III. em.

1-2-3 SZOBAK LAKASOK, búte-
llyesek kintók, eladók. -
„E muna” Jeruzsálem, Prin-
cess Mary 14. Tel. 3156.

KIADÓ bútorozott szoba egy ke-
szletnek. Buchbaum, Givat Ram-
ban, Chaviva Reik-u. 16., II. em.,
d. u. 3-16.

OZLETREK, házvezetőknél,
LAKAS, Bútelet Jeruzsálemben,
Blecher Jenő irodája gyorsan
közvetít. Hotel Zion, tel. 2387.

SZOBÁT KERES Tel Avivban hétfő
4-5 napra jeruzsálemi lány. -
„Dolgozó nő” jellegre a kiadóba.

2/2 SZOBAK SIKUN Isarral ren-
delkezőnek átadó. - Bővebbet:
Schwartz, Gav-Jam Gimel 170/1.

KERESÉSEK
A hozsod megyei BUCK LIVIA-
NAK levele van a kiadóhivatalban.

DAN WEITZ, Givat-Or, nagyvénje
közöje címét Kibuc Givat-Ozai,
Arava, POB 46.

HAIFAI
apróhirdetéseik

CHAOLU, óra, óraalkotósz nagy-
kereskedés, Haifa, Herzl 67,
Tel.: 2433. Derech Haacmaut 41,
Tel.: 2269. A5075

KÉT INKUBATOR, 180-as és
és 400-as, jó állapotban, eladó,
Heinrich Smuel, Kfar-Samir (Haifa
mellett). A5409

HARISNYASZEMFELSZEDŐNŐT
keresünk, géppel. - Jelentkezni:
Judith mosoda, Haifa, Josef-u. 45.

KÖNYVKERESKEDÉS, kölcsön-
könyvtár nyolc nyelven. Könyveket
vásárolok. - Laager könyvtárak,
Haifa, Herzl-u. 12.

HAIFAI
apróhirdetéseik

CHAOLU, óra, óraalkotósz nagy-
kereskedés, Haifa, Herzl 67,
Tel.: 2433. Derech Haacmaut 41,
Tel.: 2269. A5075

KÉT INKUBATOR, 180-as és
és 400-as, jó állapotban, eladó,
Heinrich Smuel, Kfar-Samir (Haifa
mellett). A5409

HARISNYASZEMFELSZEDŐNŐT
keresünk, géppel. - Jelentkezni:
Judith mosoda, Haifa, Josef-u. 45.

KÖNYVKERESKEDÉS, kölcsön-
könyvtár nyolc nyelven. Könyveket
vásárolok. - Laager könyvtárak,
Haifa, Herzl-u. 12.

A Hitachdut
Oléj Hungaria
közleményei:
TEL-AVIV
Vasárnap, dec. 12-én
este 8 órakor
a Tiferetben
FARAGÓ MIKLÓS:
A modern történelmírás
módszerei
JAMBOR FERENC:
Az ember és a tájék
(Ahogyan és ahonnan a zsidó nép
történelme elindult).
Jámbor Ferenc történelmi szem-
pontjainak bevezető előadása
kerék és befejezett képet ad a
zsidó nép és Erec Iszráél kül-
csinhatóságáról.
A szeminárium hallgatóinak nem
kell megfizetniük a szokásos be-
leptdíjat.
Az előadás után megbeszélés
lesz a szeminárium időbeosztásá-
ról.
A nagy érdeklődésre való te-
kintettel kérjük a t. közönséget,
hogy legalább 10 perccel az elő-
adás kezdése előtt helyét elfoglalni
sziveskedjék.
*
A VEMZSE irodalmi díjak Há-
mepélyes átadásáról a Merkaz Há-
chinuchban készült fényképfelvételek
megtekinthetők és megrendel-
hetők a „Photo-Harry” műterem-
ben (Tel-Aviv, Geula 4).
*
Már a háromzetet is meg-
haladja az ivritül tanuló
száma. A telavivi HOH. hé-
ber tanfolyamán Gross Eli-
ezer tanár vezetésével fiatal-
októl kezdve a kor egészen
magas határáig, a nap min-
den órájában folynak az elő-
adások.
Január elsején új héber
kurzusok kezdődnek a nap-
pali és esti órákban.
Beiratkozás: minden nap
este hétfő kivételével 6-9
óraig és hétfőn este 7-9-ig.
JERUZSÁLEM
CHANUKA-TANEST
A HOH - Jeruzsálem-főváros,
hő 19-én, vasárnap este 9 órai
kezdettel a „Nászi” (President)
szálló megnyitójától, kellemes
bárhelyiségében ténceal egybekö-
tött chanuka-estét rendez, melyen
a „Nászi” teljes művészi program-
ját is bemutatja. - Kitérő han-
gulat! - Rendes napirak!
Fények a jeruzsálemi HOH
rövidtűs megjelenő kulturális pro-
gramját.
Héber kurzusaink Kaufheil Eraz
tanár vezetésével megkezdődtek. A
haladó tanfolyamra jelentkezőket
még felszük vasárnap, hétfőn,
kedden és szerdán este 7.30 órakor
a Bét Sefer Iromi földszinti tan-
termében, reh. Ráv Kuk, a Post
cukrászda előtt).
Munkát kaphat: Szabózelet
kértipos. Kézelebb a HOH irodá-
ban a hivatalos órák alatt, reh.
Princess Mary 11. II. em.
RISON LECION
Felkérjük a héber tanfolyamra
jelentkezők órávérvárjait, szive-
bedjenek résztvenni a f. hó 12-én,
vasárnap este 7 órakor Maiek Már-
ton chavémül. (Rison Lecion, Ro-
schild 51. sz. a.) tartandó össze-
folytetve a technikai részletek meg-
beszélése végett. A héber tan-
folyam folyó hó 15-én megindul.
NATANJA
A HOH Szabad Egyeteme közli:
A december 13-iki kulturális
programján Dr. GONDA LÁSZLÓ
„A művészetek története” e. sze-
mináriumának első előadása sze-
repele. 1. Az ősember és világa
(vetített képekkel) - Terem: Pévi
Hásochörim (6. Mágén David
Ádom mellett) - Kezdet: 19.9
óra. - Költészhozzájárulás: 300
pruta.
GAV-YAM
Szombat, 1954. december 11.
TEA-EST
A gav-jami szociális bölgybizott-
ság immár szokásossá és közked-
velté vált teaejtjét ezen a héten
Schwartz Magdónél, Gav-Jam Gi-
mel, Amiblar 61/4 alatt tartja és
kéri a bölgyek minél nagyobb
számban való részvételét.
IVRIT KURZUS
A kezdők kurzusának létszáma
teljesen betelt és dr. Scheer László
avatott kezeiben már javában fo-
lyik. A haladók kurzusára meg-
négányan felvehetők. Brokeldők
jelentkezzenek sürgősen Deutscher
Jenőnél, Teber 381.
MAGDIEL ES KÖRNYEKE
helyisegetiának alakuló közgyű-
lést folyó hó 12-én, vasárnap este
8 órakor Magdielen, a Zamir
könyvtár helyiségében tartjuk meg.
Kérjük a tagok és érdeklődők
pontos megjelenését.
A szervezőbizottság.

Az izraeli rádió magyar adása
péntek este 9 órakor: Hírek -
Sajtószemle - Dan Ofry: A 78
éves dr. Róssa Ignác. - Szom-
bat este 9 órakor: Hírek - Het-
végi krónika.
Az adások a 460 és 107m. közep-
re a 33.3 és 43.9 méteres rövidhul-
lámhosszon hallhatóak.

PÉNTEK
6: A haifai rádió adása. 6.30:
Máh tovú, 6.35: torna, 6.45: zené-
lóra, 7: hírek, 7.15: hangtémék,
12: déli zene Ruth Saron közre-
működésével, 12.30: katonazeneká-
runk, 12.50: körházak kívánságmű-
sora, 13.30: hírek, 13.50: hang-
témék, 15.30: Kábbálat Sábáti
műsor, 16: ifjúsági műsor, 16.50:
klasszikus zene kívánságműsora:
Goldmark: Hegedűverseny, Brahms
3. sz. F-dúr Szimfónia, 18: hírek,
18.15: hírek könnyű héber nyel-
ven, 19: a Kol Jizráél zenekará-
nak könnyűzenei hangversenye, -
19.30: „Ótöl-ujj” (hangtémék),
20.30: hírek, 21.05: péntekesti
hangverseny: Schubert 2. sz. Be-
dur Szimfónia, Brahms: a moll
cselló-hegedűverseny, - Polanek:
Savit, 22.35: izraeli dalok, 23:
hírességfoglalás.

Párhuzamos műsor
péntek-szombat
HÍREK: angol: 13.45, 22.15,
francia: 14, 18.30, jiddis 19.30,
román: 20.45, magyar: 21.

A hádsereg rádiója:
18: zenei egyveleg, 19.45: ked-
vált dallamok, 20: zenei mozaik,
20.40: néptáncok, 21: tánczene.

Kol Cion Lágóla - jiddis műsor
(33.3 m. rövidhullám)
21.15: Sávuú tov, 21.19: heti
összeoglalás, 19.30: a jövő 604
napra, 19.35: cházándok ki-
vánságműsora

Egyetlen győztesztárak
8-19 óráig:
TEL-AVIV: Melchit, Sheikim
u. 50. tel. 3502 - Schorr-Tabac-
nik, King George, Dizengoff u.
arok, tel. 22963 - Merkaz Háci-
on, Ben Jehuda 200, tel. 22923.
Reiblat, Nachlat Benjamin 19,
Kitebitz, Hajarkon 22, tel. 3566,
Makkabi, Schunat Makkabi Hé-
chadás, tel. 67387 - Száád, JAF-
FA, I. u. 24. sz., tel. 83445. -
BNE BRAK: Alexander „Refua”,
reh. Rasi - RAMAT GAN: Lif-
schitz, Herzl 19 - GIVATAJIM:
Noga tűzoltókkal szemben.

19-24 óráig:
TEL-AVIV: Marpe, Allenby 77,
tel. 3847 - Gílad, Dizengoff 392,
tel. 24264 - Achad Haam győz-
tesztár, Achad Haam 51, telefon:
3831 - Moskovits, King George
25, tel. 62650 - Makkabi, Seon-
nat Makkabi Héchadás, tel. 67387.
Száád, JAFFA, I. u. 24. sz. (28
órán). - BNE BRAK: Alexan-
der „Refua”, reh. Rasi - RAMAT
GAN: Lifschitz, Herzl 19 - GI-
VATAJIM: Noga, tűzoltókkal szem-
ben.

7.30: Adon olám és hangtémé-
k, 8.30: hírek, 8.40: izraeli dal-
ok, 9: Bach: 4. sz. G-dúr Brand-
enburgi hegedűverseny, Corelli:
Obóverseny, Mozart: Esz-dúr
Szerenád, fuvósangszerekre, 10:
zenei találóverseny, 10.30: sport-

21.15: Péntekesti dalok, 21.19:
politikai beszámoló, 21.30: pé-
ntekesi gyertyafény, 21.40: „A
Karmel-hegyről”, 19.50: Szidrá és
Háttára, 19.55: A hét legfonto-
sabb eseményeiről.

Egyetlen győztesztárak

A gáv-jámi autóbusz összeütközött a haifai személyvonattal

Hat utas súlyosan megsebesült
Óvatossági tanfolyam a haifai Esed-sofföröknek

Haifa, (Az Uj Kelet tudósítójától). — Tegnap este 6.15 órakor újabb szerencsétlenség történt a Haifa-akkói vasútvonalon, ahol a Haifa felé tartó személyvonat az Iráki Petróleumtársaság telepei mellett összeütközött a gáv-jámi autóbuszal. Az összeütközés következtében 9 ember sebesült meg, akik közül hatot a haifai kórházba helyezték el, míg 3 utast a kirját-cháimi Kupát Cholimban részesítettek el-sőségiyben.

stein Kornél 42 éves, felesége Málká 39 éves, és Schreiber Szimchá 30 éves gáv-jámi lakosok, Jehuda Májál 44 éves kirját-smueli lakos. A soffört letartóztaták és a vizsgálat folyik.

Az „óvatossági hét” keretében a közlekedési balesetek ellen küzdő nemzeti liga tegnap a haifai Bétenu termében előadást rendezett, amelyen 200 Esed-sofför jelent meg. Az előadás folyamán két közlekedési problémával foglalkozó keskenyfilmet mutattak be, majd Krámor haifai városi mérnök, N. Rosenbaum közlekedési szak-

értő és Slasky rendőrtiszt tartottak előadásokat.

A rendőrtiszt elmondotta, hogy a közlekedési balesetek 80 százalékát a sofförök gondatlansága okozza, majd részletezte azokat az utóbbi időben előfordult szerencsétlenségeket, amelyeknek okozói Esed-sofförök voltak. A továbbiakban az Esed képviselői szólaltak fel, majd a „Lleyland” autóbuszgyár mérnöke tartott szakelőadást.

M. Samir telavivi járásbíró 1.500 font óvadék el-lében, bűnperének tárgyalásáig szabadlábra helyezte Niszim Száfichá telavivi Esed-soffört, aki kedden Tel-Litvinsky mellett elgázolta Chászín Ben-Dáchun 64 éves öregasszonyt. Az asszonyt súlyos sebesülésekkel mentő-kocsira rakták, de utban a tel-hásonméri kórházba meghalt.

A Sapira-serleg második fordulója

A telavivi labdarúgó-csapatok legjobbjainak részvételével megindult Sapira-vándorútiás mérkőzések szombati, második fordulója-ban a Hapoel Tel-Aviv-Makkabi Jaffa mérkőzés körül sorra elő-mérkőzéseként. A multheti első fordulóban a Hapoel nehezen vívta ki a győzelmet a Bétár együttese ellen, míg a Makkabi Jaffa nagy-gólarányú vereséget szenvedett a Makkabi Tel-Avivtól. Amennyiben a jaffai Makkabi holnap is veszteséket kerül ki a küzdelemből akkor ugyszólván minden esélye-ről a végleges győzelemmel kap-csolatosan le kell mondania. A Hapoel erősen futi a győzelem vá-gyá, mert ezzel a vándorúti-kör-mérkőzésen igen komoly lehetősé-gek nyílnak meg előtte.

A nap második találkozásán a Makkabi Tel-Aviv a Bétár Tel-Avivval kerül szembe. A tartalékos Makkabi is elég jónak lát-szik ahhoz, hogy megszerze a két pontot még akkor is, ha a Bétár legjobb formáját játssza ki holnap.

A mérkőzésekre a Jaffai Hapoel pályán 12.45, illetve 2.30 órai kez-déssel kerül sor.

TOVA ZIMRONI (NÓTA GIZI) Tel-Aviv, Sheinkin-u. 29.

ferfidivat-üzletét

megnyitotta, ahol a legkényesebb igényeket is kielégítő
ferfiing • pizzama
mérték után, üzletnyitási olesó árban szerezhető be.
Férfidivat-cikkek

PÉNZT elfogadható feltételek mellett
azonnal folyósít ékszerre, aranyra
és minden értéktárgyra
LOMBARD TIFERET TEL AVIV, ROTSCCHILD 31
Tel.: 4976. Allenby sarok. 31
Nyitva: 8-1.30, 3-6.

A LEGMODERNEBB **butorok** nagy választékban
kész és rendelés utáni **RÉSZLETRE IS.**
BODNER, JAFFA 289-es utca 18. sz. — Tel. 82746.
(Fogház mellett.)

SZÖRELTÁVOLITÁS VÉGLEGESEN
NYOMTALANUL
teljes garanciával - arcról, karról, lábról -
a legmodernebb amerikai villanygépekkel.
INGYENES TANÁCSADÁS.
«ORADIN» TEL-AVIV, Makkabi-u. 7. Telefon: 4152

Könyvelési iroda • Adóügyi tanácsadó
FUCHS, TEL-AVIV, Tel. 24216. Pinsker-u. 20.

Divatos táncokat
SAMI-nél a közi-
meri tanárnál tanuljon
T.A., Koren Kajjemet 26. Tel. 23309
Haifai fiók: Herzl-utca 44.

Jeruzsálemi mozik műsora
EDISON: — ANNA. — 4-ik hét
STUDIO: A HOS KAPITÁNY Mickey Rooney
Spencer Tracy

A BNE HERZL ézevi
CHANUKA-ESTJE
az évad kimagasló eseménye lesz.
Sieszen jegyét megváltani a műsorral egybekötött halvaacorához,
a PALGA-SZÁLLO DISZTERMEBEN, dec. 20-ikára.
este 8 órai kezdettel.

A NŐSE ÁGUDAT JISZRAEL 7-12
JERUZSÁLEMI CSOPORTJÁNAK
jófékonycélu estje
a Menora-Klubban (Becáel-utca) december 13-ikán
(7:30-8) hétfőn este 7.30-kor lesz, amelyre minden
érdeklődött szeretettel várunk. A VEZETŐSÉG.

MILELETI FALÉ EREC JISZRAEL — Oiej Merká Europe
A magyar tagozatok rendezvényei:
KFAAR-SZABA: Dec. 11. szombat, délelőtt 10.30, a Partközön
Eldadó: Dr. KOVÁCS ELEMÉR.
TEL-AVIV: December 15., szerda este 7-kor, a Partközön
diszteremben. — Csak meghívottak számára.
Eldadó: SMUEL BEN-CUR.

»Zion« HOTEL-PENZIÓ
TIBÉRIÁS
Szigoruan orth. kóser KIRJAT SMUEL
Telefon: 127.

**Keresek üzemeker
esőkabát-kés-iteshez**
„Zwischenmeister”
Teljes foglalkoztatás az egész év folyamán
Gutfreund, Tel-Aviv, Nachlat Benjamin 43.

DAAT népszerű tudományos könyvtára
Tel-Aviv, Rotschild blvd. 86.
— Reprodukált könyvtárunk mellé — olvasóink kívánságára —
tudományos könyvtári létesítetünk, ahol a következő szakirodalmi
művek állnak előzetes rendelésükre:
1. ORVOSI MŰVEK 7. MEZOGAZDASAG
2. IPAR ÉS TECHNIKA 8. RIPORT
3. TARSADALOMTUDOMANY 9. ELETRAJZ
4. POLITIKAI REGÉNYEK 10. TÖRTÉNELEM
5. TANKÖNYVEK 11. MŰVESZET
6. VERSEK 12. ESZTÉTIKA
Tekintse meg dus raktárunkat! Legyen Ön is a „DAAT” könyv-
tár olvasója, mert a „DAAT”-nál megtalálja a tudás és a haladó
szellem irodalmát.
Vidékre is szállítunk — Kérjen prospektust
**ANGOL-MAGYAR, HÉBER-MAGYAR
SZÓTÁRAK FÖLERAKATA.**

A Neturé Karta az utcára mozgositja Jeruzsálem vallásos lakosságát

Jeruzsálem, (Az Uj Kelet tudósítójától). — Tegnap este újból nagy tüntető felvonulást rendezett a Neturé Kártá a Dolgozó Anyák meá-seárimi ifjúsági klubja előtt. A többszáz főből álló töma-get Meisels rabbi vezette. A kiváló rendőrök élő kor-dont voltak a klub körül, egyebként nem zavarták a tömeg hangos kiáltószóit.

Ezzel egyidejűleg a Netu-ré Kártá öles plakátokon valóságos mozgositásra hiv-ta fel a főváros vallásos la-

kosságát: „Legyetek min-denkor készen arra. — szói a felhívás, — hogy kivonul-jatok az utcára és harcba bocsátkozzatok Jeruzsálem szentségének megőrzésére”.

A plakát arra kéri a har-ca kész híveket, hogy az ut-cai felvonulások alkalmával hozzák magukkal a tálszt, a tfilint és egy napra való ételmet, hogy letartóztatás esetén ezek az elengedhetet-len harci eszközök kéznél legyenek.

Bohlen amerikai nagykövet visszautazott Moszkvaba

Nem tud arról, hogy Washington új politikát kezdene a Szovjetunióval szemben

London, (UP). — Charles Bohlen, Az Egyesült Államok moszkvai nagykövete, aki többhetes amerikai tartózkodása után visszaindult állomáshelyére, a londoni repülőtéren kijelentette, hogy nem kapott hivatalos utasításokat, de nem is hallott semmiféle olyan szándékról, hogy az amerikai külügyminis-terium új politikát kezdene a Szovjetunióval és a népi demokráciákkal szem-ben. Ez a kérdés — mondot-ta Bohlen — nem is képezte megbeszélés tárgyát köz-tem és Foster Dulles kül-ügyminiszter között. Fenut-ált az a nézet, hogy a Kromell való tárgyalásain-ka hivatalosabb alapokra kell fektetni, más irányban azonban nem történik vál-tozás.

Bohlen elmondotta még, hogy váratlan washingtoni utazása hivatalos jellegű megbeszélések céljából tör-tént, nem pedig az ameri-

kai külügyminisztériumnak a Szovjettel szembeni új kül politikája miatt, ahogyan azt egyes lapok hirmagya-rázói értelmezték.

A visszavándorlók nélkül indul ma a „Plechanov” roman hajó

Haifa, (Az Uj Kelet tudósítójától). — A romániai visszavándorlók nem utaz-hatnak el a „Plechanov” te-herhajón — közölte tegnap az Uj Kelet tudósítójával a rendőrség sajtófőnöke. — Amennyiben tehát az utol-só pillanatban valami vál-tozás nem jön közbe, a ro-mán hajó a visszavándorlók nélkül hagyja el ma a kikötőt.

M. Ejdisch kikötőkapitány szerint a teherhajós nem rendelkezik az előira-

Nem tilos a sertés-hús árusítása

(Elsőoldali cikk folytatása.)

szet nem hozott törvenyt a disznóhús árusítását illeté-
en és

az általános elv az, hogy amit a parlament nem tilt meg, az meg van engedve.

Ha a bíróság elfogadná a natanjai városi tanács állás-pontját, ez azt jelentené, hogy a municipális hatósá-gok megtilthatnának bár-mit, amit jónak látnak.

A municipális hatóságok-nak egyetlen kötelessége a disznóhús árusításával kapcsolatban biztosítani, hogy az közjóléti szem-pontból megfelelő keret-tek között történjék.

de ezt az elvet semilyen val-lási meggondolás sem befolyásolhatja — mondotta ki

ítéletében a Legfelsőbb Bi-róság.

Az ítélet elvi jelentősége-nél fogva befolyásolni fogja a disznóhús-árusítás problé-májának más városokban való elrendezését is.

Jeruzsálem, (Az Uj Kelet tudósítójától). A felsőbbír-ság tegnap ítélete, amely szerint a városi hatóságok-nak nem áll jogukban a disznóhús árusítását eltilta-ni, a vallásos pártokat már-is élénk aktivitásra készítet-te. Mose Schapira és dr. Jo-szef Burg miniszterek teg-nap azzal a kérelel fordul-tak Mose Sárót miniszterel-nőkhöz, tűzze a vasárnap-i minisztertanács napirend-jére a disznótenyésztést, va-lamint a disznóhús árusita-sát eltiltó törvényjavaslatot.

A koalíció vallásos tagjai már egy évvel ezelőtt követ-elték ilyenértelmű törvény megszerkesztését, annak-idején azonban a kormány többsége ellenezte a kérdés törvényhozási uton való rendezését és megpróbálta adminisztrációs uton szabá-lyozni. Néhány héttel ezelőtt újból szóba került a disznóhús kérdése az egyik minisztertanácsi ülésen, amikor is úgy döntöttek, hogy megvárják a felsőbbír-ság előtt elfekvő ügyekben kimondandó ítéletet. A teg-napi ítélet elhangzása után nyilván újból fellángol a disznóhús körüli harc.

HABIMAH
MŰSORA:
Tel-Aviv, dec. 11., szombat
este 6.30-kor
CHEVA ÉS EN
9.30-kor
LÁZADÁS A „GAINE”-EN

A Híztadrut vezetősége kommunista nélkül

A központi vezetőség teg-nap elutasította a kommu-nistáknak azt a követelése-t, hogy a képviselői helyet kapjon a Híztadrut 9 tagú ügyvezetőiségében. Námir indokolása szerint a közpon-ti vezetőség személyi kvali-tások szerint választja az ügyvezetőiséget és nem párt-kules szerint.

A Magyarok új névnapnaptára

fiókot alapít Benjamin

December 19-én, vasárnap este 7.30-kor a benjamini Edén-moizban előkészítő megbeszélés lesz egy Ben-jamina, Chadera, Bét Szono, Zichron Jákov, Bét Cha-nanja, Párdesz Chana, Ejin Ajala, Koren Maharal, Alo-na és Givát Ada magyaraj-lú lakosai részére létesítendő Magyarajkúak Kölcse-s-pénztára fiókjának ügyében. A megbeszélésen a telavivi központ részéről Salpeter Gyula városi tanácsos, el-nök, Weinberger Emanuel ügyvezető igazgató, Haifáról pedig dr. Löwi Sándor vesz részt.

A megbeszélés után este 9 órai kezdettel műsors-čanukabál lesz. Hangulat-ról és tánczenéről Faragó Sándor és négytagú zené-kara, humorról Werner Gé-za gondoskodik. A műsoron villámtréfák, énekszámok, szavaltatok és duettek szere-pelnek. Változatos büffé is lesz. Tánc reggelig. Költség megtérítés címén 1 fontot kell fizetni. Mindenkit szí-vesen látnak.

Katz és Braun
Terítő • Törülköző
Pisana • Hálógőg
Menyasszonyi kelenye.
T. A., SDEROT CHEN 15.

Kerékpárral rendelkező
aptekbesitő keresünk
koraeggeli, 2-3 órat tar-tó újságkihordásra.
UJ KELET, TEL-AVIV,
HANEGET UTCA 11. SZ.
Jelentkezés:
d. e. 9-11 óra között.

**PROGRESSZIV PART
MAGYARAJKÚAK KÖRE
RISON LEICION**
A Herzl-utcai új mozdion meg-nyitása alkalmából, f. hó 11-én, szombat d. e. 11-kor,
Dr. FARKAS, Dr. KRAUSZ,
Dr. GONDA
tartanak beszédet. A rison, magyarajkúakat szivesen látjuk.

Jegyezze elő
TELEFONSZÁMOMAT
és kérjen fogadóórát
22 30
LABELLA
Dr. KOVÁCS ELEMÉRNE
KOZMETIKAI INTÉZET.
T. A., JERUDA HALEVI 104.

ITT A HIDEG! KÖLÖFÖNÁK
Kötelező! nagy választékban.
Elsőfokú szükséganyag! — Szőnyegjavítás! — Magyarországi
romániai rokonnak látogatni Erdéset vállaljuk.
LASZT, TEL-AVIV, SHEINKIN UTCA 14. SZÁM.

DIVATOS NŐI GYAPJUSZIVETEK
selyem, bársony, vászon, paplananyagok nagy választékban
és a legolcsóbban
DROR textil TEL-AVIV, 22
Walfoghu-u.

Lombard HACA FÓN 32
T. A., ALLENBY
ARANY-, EZÜST-, BRILIANS és
MILVE AMAMIRA.
Magyaróval szemben.

Jusson eszedbe!
A fejlesztésügyi
hatóság
(Apotroposz)
lakóinak
A lakb' rengedmények
csak december **15**-ig
Ne mulassz el az alkalmat.
Fordulj azonnal irodánkhoz!